

Ocjena uspješnosti i sigurnosti poslovanja Hrvatske lutrije d.o.o. u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Petrač, Jasminka

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Libertas International University / Libertas međunarodno sveučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:223:641797>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of the Libertas International University](#)

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

JASMINKA PETRAČ

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

**OCJENA USPJEŠNOSTI I SIGURNOSTI
POSLOVANJA HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. U
RAZDOBLJU OD 2013. DO 2017. GODINE**

Zagreb, ožujak 2019.

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

**SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ:
Menadžment financija, bankarstva i osiguranja**

**OCJENA USPJEŠNOSTI I SIGURNOSTI
POSLOVANJA HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. U RAZDOBLJU
OD 2013. DO 2017. GODINE**

**ASSESSMENT OF BUSINESS EFFICACY AND SECURITY OF
HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. IN THE PERIOD FROM 2013
TO 2017**

KANDIDAT: Jasminka Petrač

KOLEGIJ: Poslovne financije poduzetnika (Financijski menadžment)

MENTOR: mr. sc. Anđelka Buneta

Zagreb, ožujak 2019.

SAŽETAK

OCJENA USPJEŠNOSTI I SIGURNOSTI POSLOVANJA HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2017. GODINE

Temeljni financijski izvještaji predstavljaju podlogu i polaznu osnovu za analizu poslovanja poduzeća koja mora pružiti menadžmentu Društva istiniti i objektivan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzeća u svrhu donošenja ključnih strateških odluka koje određuju buduće poslovanje. Bilanca, Račun dobitka i gubitka, Izvještaj o novčanom tijeku, Izvještaj o promjenama kapitala i Bilješke uz financijske izvještaje čine temeljne godišnje financijske izvještaje koji daju potrebne informacije i omogućuju uvid u realno stanje i poslovanje trgovačkog društva. Cilj ovog specijalističkog diplomskog rada je kroz teorijsku i empirijsku analizu temeljnih financijskih izvještaja i pristup poslovanju Društva ocijeniti uspješnost i sigurnost poslovanja Hrvatske Lutrije d.o.o. u proteklih pet godina. Struktura i sadržaj temeljnih godišnjih financijskih izvješća predloženih upravi, nadzornom odboru i vlasnicima ne daju dovoljno informacija temeljem kojih se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja sa stajališta pojedinog čimbenika poslovanja i njihovog ukupnog utjecaja, stoga je potrebno utvrditi financijske pokazatelje uspješnosti poslovanja kako bi se dobila informacijska podloga potrebna za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka. Analizom poslovanja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. obuhvaćeni su sljedeći financijski pokazatelji uspješnosti: EBIT, EBITDA (u 000 kn), EBITDA%, rentabilnost ukupne imovine (ROA), rentabilnost vlastitog kapitala (ROE), rentabilnost investicija (ROI), koeficijent tekuće likvidnosti, neto radni kapital (u 000 kn), koeficijent financijske stabilnosti, samofinanciranje, stupanj zaduženosti, koeficijent aktivnosti ukupne imovine, ekonomičnost te profitabilnost i produktivnost (u 000 kn). Nadalje, primjenom vertikalne i horizontalne analize financijskih izvještaja Društva u radu su prikazani i ostvareni financijski rezultati poslovanja za petogodišnje razdoblje. Izračunavanje promjena u pozicijama godišnjih financijskih izvješća i njihovo uspoređivanje provest će se kroz usporedbu svake godine u odnosu na prethodnu godinu.

Ključne riječi: analiza financijskih izvještaja, bilanca, račun dobiti i gubitka, financijski pokazatelji uspješnosti, društvo Hrvatska Lutrija d.o.o..

SUMMARY

ASSESSMENT OF BUSINESS EFFICACY AND SECURITY OF HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. IN THE PERIOD FROM 2013 TO 2017

Basic financial statements are the basis and starting point for an enterprise's business analysis that must provide the Company's management with a true and objective view of the financial position and business performance of the company for the purpose of making key strategic decisions that determine future business.

The Balance Sheet, the Profit and Loss Account, the Cash Flow Statement, the Statement of Changes in Equity, and the Notes to the financial statements are the basic annual financial statements that provide the necessary information and enable the insight into the Company's actual state and business. The aim of this specialized graduate thesis is to assess the business performance and the business security of Hrvatska Lutrija d.o.o. over the past five years through a theoretical and empirical analysis of the fundamental financial statements and the access to the Company's business. The structure and contents of the core annual financial statements submitted to the management, supervisory boards and the owners do not provide enough information necessary to determine and to objectively evaluate the quality of successful business from the standpoint of individual business factors and their overall impact therefore it is necessary to establish financial performance indicators in order to obtain the information base needed to make quality business decisions. Business Analysis of Hrvatska Lutrija d.o.o. includes the following financial performance indicators: EBIT, EBITDA (in 000 HRK), EBITDA%, Return of Assets (ROA), Return of Equity (ROE), Return of Investment (ROI), Current Ratio, Net Working Capital (in HRK 000), Financial Stability Ratio, self financing, degree of indebtedness, total assets activity ratio, cost effectiveness and profitability and productivity (in HRK 000). Furthermore, using the vertical and horizontal analysis of the financial statements of the Company, the thesis also presents the financial results of the business within a five-year period. Calculation of changes in the positions of the annual financial statements and comparing them will be carried out through comparison of each year, compared to the previous year.

Key words: *analysis of financial statements, balance sheet, profit and loss account, financial performance indicators, Hrvatska Lutrija d.o.o.*

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	3
SUMMARY.....	4
SADRŽAJ	5
1. UVOD.....	7
1.1. Problem i predmet rada	8
1.2. Ciljevi i svrha rada.....	8
1.3. Istraživačka pitanja	9
1.4. Metode istraživanja i izvori podataka	10
1.5. Struktura i sadržaj rada	11
2. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI	12
2.1. Zakonska regulativa.....	12
2.1.1. Cilj sastavljanja financijskih izvještaja	14
2.1.2. Obveznici sastavljanja financijskih izvještaja	15
2.1.3. Korisnici financijskih izvještaja	16
2.2. Vrste i struktura financijskih izvještaja	16
2.2.1. Bilanca/Izvještaj o financijskom položaju.....	17
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	24
2.2.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	28
2.2.4. Izvještaj o novčanim tokovima	31
2.2.5. Izvještaj o promjenama kapitala	37
2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje.....	38
2.2.7. Izvješće poslodavstva	39
3. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA KAO DIO POSLOVNE ANALIZE	42
3.1. Analiza poslovanja putem financijskih pokazatelja uspješnosti	44
3.1.1. Pokazatelji likvidnosti	46
3.1.2. Pokazatelji zaduženosti	49
3.1.3. Pokazatelji aktivnosti.....	51
3.1.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	52
3.1.5. Pokazatelji profitabilnosti.....	53
3.1.6. Pokazatelji investiranja.....	55
3.2. Sustavi pokazatelja	56
3.2.1. Du Pont sustav pokazatelja.....	57
3.2.2. Altmanov Z-score model.....	58

3.2.3. Kralicekov DF pokazatelj.....	60
3.3. Vertikalna analiza.....	63
3.4. Horizontalna analiza.....	64
4. OPĆI PODACI O DRUŠTVU HRVATSKA LUTRIJA D.O.O... ..	65
4.1. Vizija, misija i organizacijske vrijednosti	67
4.2. Zakonska regulativa.....	68
4.3. Rizici poslovanja	70
4.4. Analiza tržišta.....	73
4.5. Društveno odgovorno priređivanje igara na sreću.....	76
4.6. Sredstva koja se uplaćuju u državni proračun	80
4.7. Sredstva za financiranje organizacija	82
5. ANALIZA USPJEŠNOSTI I SIGURNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2017. GODINE	85
5.1. Financijski rezultat	85
5.1.1. Bilanca – prikaz po godinama	85
5.1.2. Račun dobiti i gubitka – prikaz po godinama.....	87
5.2. Analiza uspješnosti poslovanja primjenom financijskih pokazatelja	92
5.2.1. Pokazatelji financijske uspješnosti poslovanja	92
5.3. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja Hrvatske Lutrije d.o.o.	114
5.3.1. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2013.....	114
5.3.2. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2014.....	121
5.3.3. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2015.....	123
5.3.4. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2016.....	126
5.3.5. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2017.....	128
5.3.6. Analiza Bilance od 2013. do 2017. godine.....	131
5.3.7. Analiza Računa dobiti i gubitka od 2013. do 2017. godine.	133
6. ZAKLJUČAK.....	136
LITERATURA	140
POPIS TABLICA.....	143
POPIS SLIKA.....	145
POPIS GRAFIKONA	146
PRILOZI	147
ŽIVOTOPIS.....	149

1. UVOD

Temeljni financijski izvještaji predstavljaju podlogu i polaznu osnovu za analizu poslovanja poduzeća u svrhu dobivanja potrebne informacije o njemu. Analiza financijskih izvještaja usmjerena je prije svega na vrijednosne podatke i informacije. S obzirom na trenutne vrlo izazovne tržišne uvjete nije potrebno posebno naglašavati važnost analize financijskih izvještaja¹. Temeljni financijski izvještaji sastavljaju se krajem obračunskog razdoblja radi utvrđivanja rezultata poslovanja tijekom godine, predaje izvještaja u registar financijskih izvještaja, ali i radi zadovoljenja informativnih potreba vlasnika te drugih brojnih zainteresiranih korisnika. Sastavljaju se ne samo radi zadovoljavanja zakonskih propisa, već informacije prezentirane u temeljnim financijskim izvještajima predstavljaju podlogu za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća.² Financijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzeća. Podaci koji se prikupljaju analizom financijskih izvještaja predstavljaju vrlo važan informacijski potencijal za čitav niz različitih korisnika. Iz temeljnih financijskih izvještaja (bilanca, račun dobitka i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje) svaki poduzetnik i korisnik financijskih izvještaja ima saznanje o imovini, obvezama, kapitalu te o financijskom rezultatu poslovanja. Kako bi se dobila cjelokupna slika poslovanja i mnoge druge informacije potrebno je napraviti analizu financijskih izvještaja. Uzevši u obzir podatke iz spomenutih financijskih izvještaja, moguće je izraditi niz pokazatelja na temelju kojih se može zaključiti posluje li trgovačko društvo dobro, odnosno je li likvidno, koliki je stupanj zaduženosti, je li poslovanje ekonomično, rentabilno, a u skladu s tim i profitabilno i slično. Odgovori na navedena pitanja su nužni kako menadžmentu za daljnje odlučivanje i upravljanje, tako i korisnicima financijskih izvještaja (kreditorima, sadašnjim i potencijalnim).³ Prilikom pružanja potrebnih informacija donositeljima odluka naglasak moramo dati na pravovremenost potrebne informacije, dok manje treba staviti naglasak na preciznost. Velika preciznost pruženih informacija iziskuje mnogo vremena što može dovesti do kašnjenja s pružanjem pravovremene informacije. Zakašnjela informacija nije upotrebljiva za upravljanje.

¹ Šlibar, D. (5/2010) *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*. Zagreb: Računovodstvo i porezi u praksi, str. 1.

² Žager, L. i suradnici (2/2017) *Analiza financijskih izvještaja – primjer poduzeća iz djelatnosti trgovine*. Zagreb: RIF, str. 53.

³ Horvat Jurjec, K. (7/2011) *Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih RRIF*. Zagreb, str. 18.

1.1. Problem i predmet rada

Problem ovog rada je utvrditi ukupnu uspješnost i sigurnost poslovanja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. na temelju analize godišnjih financijskih izvještaja: Bilanca i Računa dobiti i gubitka, kroz određeni vremenski period, unatrag pet godina. Financijski pokazatelji koji se računaju iz financijskih izvještaja poduzeća najvažniji su kvantitativni podaci za analizu poduzeća. Analizom pokazatelja dolazi se do realnih i objektivnih podataka o likvidnosti poduzeća, financijskoj stabilnosti, zaduženosti i rentabilnosti poslovanja. Financijski pokazatelji temelj su za donošenje ispravnih poslovnih odluka.

Predmet ovog specijalističkog diplomskog rada je analiza i ocjena uspješnosti i sigurnosti poslovanja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u razdoblju od 2013. do 2017. godine putem financijskih pokazatelja te davanje ocjene poslovanja odnosno objektivne slike o financijskom položaju Društva za petogodišnje razdoblje kroz vertikalnu i horizontalnu analizu godišnjih financijskih izvještaja: Bilance i Računa dobiti i gubitka. Izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvješća i njihovo uspoređivanje provest će se kroz usporedbu svake godine u odnosu na prethodnu.

Primjenom financijskih pokazatelja, izračunatih na bazi knjigovodstvenih podataka Društva i temeljem ostvarenih rezultata poslovanja u petogodišnjem razdoblju, donijet će se zaključak o uspješnosti i sigurnosti poslovanja promatranog Društva.

1.2. Cilj i svrha rada

Cilj specijalističkog diplomskog rada je provesti analizu informacija i podataka koji su prikazani u godišnjim financijskim izvještajima društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u razdoblju od 2013. do 2017. godine, kako bi se prikazala uspješnost i sigurnost poslovanja Društva putem izračunatih financijskih pokazatelja uspješnosti, odnosno kako bi se utvrdili pozitivni ili negativni trendovi poslovanja. Ocjene dobivene analizom financijskih izvještaja uprava Društva koristi za donošenje kratkoročnih ili dugoročnih odluka o daljnjem poslovanju Društva.

Ciljevi istraživanja obuhvaćaju i definiranje pojma financijskih izvješća, definiranje temeljnih godišnjih financijskih izvještaja sukladno Zakonu o računovodstvu, određivanje metoda za

provedbu analize financijskih izvješća, definiranje postupka analize poslovanja putem financijskih izvještaja, poslovnu analizu financijskih izvješća putem financijskih pokazatelja uspješnosti poslovanja te davanje ocjene o sigurnosti i uspješnosti poslovanja Društva odnosno objektivne slike o financijskom položaju društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za petogodišnje razdoblje.

Svrha ovog rada je prikaz te bolje razumijevanje ključnih pokazatelja uspješnosti i sigurnosti poslovanja, odnosno njihova značenja kao sveukupnog izraza kvalitete poslovanja nekog trgovačkog društva, u ovom slučaju društva Hrvatska Lutrija d.o.o.

1.3. Istraživačka pitanja

Sukladno predmetu i cilju specijalističkog diplomskog rada istraživačka pitanja su:

Istraživačko pitanje broj 1: Kakva je financijska sposobnost (EBIT i EBITDA) društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom petogodišnjem razdoblju?

Istraživačko pitanje broj 2: Kakva je likvidnost društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju, odnosno sposobnost poduzeća da podmiruje dospjele obveze u rokovima njihova dospijeaća?

Istraživačko pitanje broj 3: Koji su izvori sredstava financiranja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju?

Istraživačko pitanje broj 4: Posluje li društvo Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju ekonomično, rentabilno, a u skladu s tim i profitabilno?

Istraživačko pitanje broj 5: Mogu li ocjene, dobivene analizom godišnjih financijskih izvještaja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju, upravi Društva koristiti za donošenje kratkoročnih ili dugoročnih odluka o daljnjem poslovanju poduzeća?

1.4. Metode istraživanja i izvori podataka

Metode koje će biti korištene pri izradi rada su sljedeće:

- Statističke metode koristit će se za izračunavanje podataka koji su potrebni za kvalitetnu provedbu analize poslovanja poduzeća.
- Metoda analiza služit će za raščlanjivanje složenih pojava na jednostavnije dijelove i na taj način omogućit će otkrivanje, uočavanje i izučavanje istine.
- Metoda sinteza koristit će se za povezivanje jednostavnih pojava u složene dijelove.
- Metoda deskripcije koristit će se na početku rada za jednostavno opisivanje/ prikazivanje nekih procesa, činjenica ili dr. te utvrđivanje njihovih veza, bez ulaženja u dubinu.
- Metoda komparacija (usporedbe) koristit će se za usporedbu rezultata poslovanja, kako bi se vidjelo posluje li poduzeće u skladu s očekivanjem.
- Metoda indukcije koristit će kako bi se na temelju pojedinih ili posebnih činjenica došlo do zaključka o općem sudu.
- Metoda dedukcije koristit će kako bi se na temelju općih postavki došlo do konkretnih pojedinačnih zaključaka ili da se iz jedne ili više tvrdnji izvede nova tvrdnja koja proizlazi iz prethodnih tvrdnji.

U skladu sa zahtjevima pojedine metode pokazatelji će se analizirati na godišnjoj razini. Istraživački dio rada provest će se na temelju podataka iskazanih u godišnjim financijskim izvještajima društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u razdoblju od 2013. do 2017. godine. Izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvješća i njihovo uspoređivanje provest će se kroz usporedbu svake godine u odnosu na prethodnu.

Instrumenti korišteni u analizi financijskih izvještaja jesu financijski pokazatelji. Vrijednost izračunatih pokazatelja uspoređivana je s određenim graničnim ili standardnim veličinama.

Ocjena poslovanja Društva izvršena je kroz horizontalnu i vertikalnu analizu financijskih izvještaja. Kao podloga za horizontalnu analizu za praćenje tendencije i dinamike poslovanja korišteni su komparativni financijski izvještaji. Pozicije u izvještajima uspoređivane su kroz apsolutne iznose ili relativne postotne promjene. Kao podloga za vertikalnu analizu korišteni su strukturirani financijski izvještaji. Pojedinačne pozicije Bilance u jednoj godini izračunavane su kao postotak od ukupne aktive ili pasive, a kod Računa dobiti i gubitka kao

postotak od ukupnih prihoda ili poslovnih prihoda te ukupnih rashoda ili poslovnih rashoda.

Za teorijski dio rada koristit će se sekundarni podaci prikupljeni na temelju knjiga, znanstvenih i stručnih članaka te internetskih stranica. Za obradu i prikaz podataka bit će korišten informatički program MS Excel, a prikupljeni će podaci biti izračunati i prikazani kroz grafički i tablični prikaz.

1.5. Struktura i sadržaj rada

Ovaj specijalistički diplomski rad je strukturiran u šest poglavlja koji međusobnom povezanošću tvore cjelinu.

U prvom poglavlju predstavlja se generalni uvod, problem i predmet rada te njegov cilj i svrha. Postavljena su istraživačka pitanja te su predstavljene metode i izvori istraživanja. Nadalje, ukratko je objašnjena i struktura rada zbog njegovog boljeg pregleda.

Drugo poglavlje definira Zakonsku regulativu kroz instrumente i strukturu temeljnih financijskih izvještaja: Bilance/Izvještaja o financijskom položaju, Računa dobiti i gubitka, Izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaja o novčanim tokovima, Izvještaja o promjenama kapitala, Bilješkama uz financijske izvještaje i Izvješća poslodavstva.

Kroz treće poglavlje teorijski se obrađuje analiza financijskih izvještaja kao dio poslovne analize te analiza poslovanja putem financijskih pokazatelja uspješnosti. U kratkim crtama objašnjene su najbitnije skupine financijskih pokazatelja te sustavi pokazatelja. Također, kroz ovaj dio teorijski se obrađuje vertikalna i horizontalna analiza financijskih izvještaja.

U četvrtom dijelu rada prikazuju se opći podaci o društvu Hrvatska Lutrija d.o.o. kroz viziju, misiju i organizacijske vrijednosti, zakonsku regulativu, rizike poslovanja, analizu tržišta i ostale bitne segmente poslovanja.

Peti dio rada, ujedno i najzanimljiviji, bavi se financijskim rezultatom promatranog Društva u proteklom petogodišnjem razdoblju. Na temelju relevantnih podataka i informacija koje pružaju godišnji financijski izvještaji: Bilanca i Račun dobiti i gubitka provodi se analiza i ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja putem financijskih pokazatelja i daje se ocjena poslovanja odnosno objektivna slika o financijskom položaju Društva kroz vertikalnu i horizontalnu analizu navedenih godišnjih financijskih izvještaja Društva.

Posljednji dio, zaključak, predstavlja sintezu cjelokupnog rada.

Nakon zaključka slijede dodaci radu (popis korištene literature, tablica, slika, grafova, priloga i životopis).

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Financijski izvještaji⁴ predstavljaju temeljnu podlogu i polaznu točku za analizu poslovanja poduzeća. Naime, izvještaji pružaju informacije o poduzeću (imovini, obvezama, glavnici, prihodima i rashodima (financijskom rezultatu), ostalim promjenama glavnice te novčanim tijekovima), a zadatak računovodstva, kao uslužne funkcije prijeko potrebne za upravljanje poduzećem, jest prikupljanje i obrada podataka financijske prirode te prezentiranje tako dobivenih informacija zainteresiranim korisnicima.

Stručnjaci naglašavaju⁵ kako financijski izvještaji trebaju fer i istinito prezentirati financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika što zahtijeva vjerno predočavanje učinaka transakcija i drugih poslovnih događaja, a u skladu s kriterijima priznavanja imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda.

Financijski izvještaji prvenstveno su namijenjeni vanjskim korisnicima poduzeća, no daju informacije i unutarnjim korisnicima. Svim korisnicima, eksternim ili internim, moraju osigurati informacije iz kojih će biti u stanju procijeniti iznos, vrijeme i izvjesnost potencijalnih novčanih primitaka, odnosno ocijeniti financijski položaj, profitabilnost i buduće prosperitet poduzeća.

2.1. Zakonska regulativa

U Republici Hrvatskoj prema članku 19. Zakona o računovodstvu, koji se bavi računovodstvom poduzetnika, a time i temeljnim financijskim izvješćima propisano je da obvezna financijska izvješća čine:

- izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti
- izvještaj o novčanim tokovima
- izvještaj o promjenama kapitala

⁴ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 52.

⁵ Gulin, D. (2008) *Primjena hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 35.

- bilješke uz financijske izvještaje.⁶

Financijska izvješća, koja se sastavljaju, međusobno su različita, ali njihovom analizom dobiva se cjelokupna slika poslovanja poduzeća. Strukturu financijskih izvješća i njihov sadržaj propisuje ministar financija, a moraju pružiti istinit i objektivan prikaz poslovanja i financijskog položaja poduzeća. Za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja poduzeća odgovoran je menadžment.⁷

Nadalje, člankom 21. Zakona o računovodstvu propisana je i obveza sastavljanja **Izvještaja poslodavstva**⁸, odnosno Godišnjeg izvještaja za srednje i velike poduzetnike. Navedenim člankom je propisan i obvezan sadržaj Godišnjeg izvješća odnosno Izvješća posloводства, ali ne i njegov oblik. U skladu s člankom 250.a i člankom 431.b Zakona o trgovačkim društvima⁹ (NN, br. 111/93., 110/15. – dalje: ZTD), uprava društva obvezna je jednom godišnje u pisanom obliku podnijeti glavnoj skupštini Izvješće o stanju društva. Obvezu izrade i podnošenja tog izvješća nema društvo koje je prema računovodstvenim propisima mali poduzetnik, osim ako je to određeno statutom društva. Ta se obveza jednako odnosi na dionička društva i društva s ograničenom odgovornosti.

Prema članku 250.a st. 2. ZTD-a, u Godišnjem izvješću o stanju društva moraju se prikazati razvitak i rezultat poslovanja društva, trenutačno financijsko stanje te opis glavnih rizika i nesigurnosti kojima je to društvo izloženo. U tom se izvješću mora predočiti uravnotežen prikaz i potpuna analiza razvoja i rezultata poslovanja te položaja društva. U mjeri u kojoj je to potrebno za razumijevanje razvoja, rezultata poslovanja i financijskog položaja društva, analiza mora uključiti financijske, a ako je to potrebno, i druge pokazatelje. U te druge pokazatelje ZTD uključuje i one koji se odnose na zaštitu okoliša i zaposlenike. ZTD također predviđa da se u analizi objasne svote navedene u godišnjim financijskim izvješćima, ako je to nužno.

⁶ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (78/2015) *Zakon o računovodstvu*, članak 19.

⁷ <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/404789.pdf>, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (136/2009) *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, MRS I*; Prezentiranje financijskih izvještaja, točka 25. i 27., str. 4.

⁸ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (78/2015) *Zakon o računovodstvu*, članak 21.

⁹ <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgova%C4%8Dkim-dru%C5%A1tvima>, (pristupljeno 19.02.2019); Zakon HR (2015), *Zakon o trgovačkim društvima, pročišćeni tekst zakona*, članak 250.a. i 431.b.

Prema odredbama članku 21. Zakona o računovodstva¹⁰, (NN br. 78/15. i 120/16.) Godišnje izvješće obuhvaća:

1. financijska izvješća za obračunsko razdoblje (zajedno s revizorskim izvješćem za obveznike revizije godišnjih financijskih izvješća)
2. izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Takvu izjavu daju samo društva koja su subjekti od javnog interesa i čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice EU-a
3. izvješće o plaćanjima javnom sektoru. Izvješće o plaćanjima javnom sektoru obvezno sastavljaju subjekti od javnog interesa, koji obavljaju djelatnost rudarstva i vađenja ili djelatnost sječe primarnih šuma
4. izvješće posloводства.

Dakle, možemo reći da je Izvješće posloводства dio Godišnjeg izvješća. Izvješće posloводства je izvješće koje u bitnim dijelovima odgovara propisanom sadržaju Godišnjeg izvješća o stanju društva propisanog člankom 250.a Zakona o trgovačkim društvima, a primjenjuje se za dionička društva i za društva s ograničenom odgovornošću.

2.1.1. Cilj sastavljanja financijskih izvještaja

Problematika ciljeva financijskog izvještavanja razmotrena je u Okviru za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvješća Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, gdje se ističe da je cilj financijskih izvješća pružiti informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja subjekta, što je korisno širokom krugu korisnika u donošenju ekonomskih odluka. Zato financijska izvješća, koja se sastavljaju za tu svrhu, udovoljavaju uobičajenim potrebama većine korisnika.

Ostvarenje navedenih ciljeva omogućava se putem sastavljanja odgovarajućih financijskih izvješća. Kao što je poznato, bilanca je orijentirana na informacije o financijskom položaju, račun dobiti i gubitka na informacije o uspješnosti poslovanja, a informacije o novčanim tokovima nalaze se u izvješću o novčanom toku, s tim da se izvješća o novčanom toku razmatra u kontekstu promjena financijskog položaja. Također, valja naglasiti da se nijedan

¹⁰ Guzić, Š. (2017) *Godišnje izvješće i izvješće poslodavstva*. Zagreb: RRIF, str. 18.

cilj ne može ostvariti razmatranjem samo jednog financijskog izvješća, već je financijska izvješća potrebno razmatrati kao dijelove jedinstvene cjeline.

Osim ovih najčešće isticanih temeljnih financijskih izvješća, za potpunije uočavanje poslovanja poduzeća potrebno je koristiti se i ostalim financijskim izvješćima, uključujući i bilješke. Podrazumijeva se da su podaci sadržani u financijskim izvješćima objektivni i realni, a to se potvrđuje mišljenjem revizora. Ako se ne utvrdi objektivnost i realnost financijskih izvješća, onda se ni ne može se govoriti o ostvarenju ciljeva financijskog izvještavanja.

2.1.2. Obveznici sastavljanja financijskih izvješća

Prema Zakona o računovodstvu¹¹, obveznici sastavljanja godišnjih financijskih izvješća su poduzetnici i to:

- trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva
- podružnica poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi, u Republici Hrvatskoj, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva
- poslovna jedinica poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima kojima se uređuju porezi
- svaka pravna i fizička osoba, koja je obveznik poreza na dobit za svoju cjelokupnu djelatnost sukladno propisima kojima se uređuju porezi.

Sukladno Zakonu o računovodstvu¹² poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike, ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Pokazatelji na temelju kojih se razvrstavaju poduzetnici su:

- iznos ukupne aktive
- iznos prihoda
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

¹¹ <https://info-nik.info/2018/12/30/zakon-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-racunovodstvu-nn-116-2018/>, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (116/2018) *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu*, članak 4.

¹² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (78/2015) *Zakon o računovodstvu*, članak 5.

Mikro poduzetnici su oni čija je aktiva do 2,6 milijuna kuna, prihodi do 5,2 milijuna kuna, prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 10. Malim poduzetnicima se smatraju oni čija aktiva iznosi do 30 milijuna kuna, prihodi do 60 milijuna kuna, prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 50. Srednji poduzetnicima aktiva iznosi do 150 milijuna kuna, prihodi do 300 milijuna kuna, a prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 250. Velikim poduzetnicima se smatraju oni poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta za srednje poduzetnike.

Mikro i mali poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje. Srednji poduzetnici su obvezni sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka, bilješke uz financijske izvještaje, izvještaj o novčanim tijekovima i izvještaj o promjenama kapitala. Veliki su poduzetnici dužni, osim bilance, računa dobiti i gubitka, bilješke uz financijske izvještaje, izvještaj o novčanim tijekovima i izvještaj o promjenama kapitala, sastavljati i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

2.1.3. Korisnici financijskih izvješća

Svrha računovodstva je da zadovoljiti informacijske potrebe različitih korisnika, odnosno računovodstvo mora osigurati korisnicima različite informacije koje su im potrebne za različite namjene pa se u tom kontekstu ono smatra poslovnim jezikom. No da bi ono bilo poslovni jezik, odnosno da bi bio razumljiv, potrebno je financijska izvješća prilagoditi potrebama korisnika.

Najznačajniji korisnici financijskih izvješća su investitori, kreditori te menadžment poduzeća.

2.2. Vrste i struktura financijskih izvještaja

Vrste i struktura financijskih izvještaja propisani su Zakonom o računovodstvu (NN) i Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN).

U nastavku slijedi detaljnije pojašnjenje temeljnih financijskih izvještaja.

2.2.1. Bilanca

Bilanca se ubraja u temeljne financijske izvještaje. Poduzeća imaju obvezu sastavljanja bilance krajem svake poslovne godine, a ona se većinom poklapa s kalendarskom godinom. Riječ bilanca potječe od latinske riječi *bi-lanx*, gdje se *bi* prevodi kao dvostruki, a *lanx* kao zdjelica vage što u konačnici označava dvije zdjelice. Vaga je simbol ravnoteže, a temeljno pravilo svake bilance je da ukupna vrijednost aktive mora biti jednaka ukupnoj vrijednosti pasive. Ova jednakost poznata je kao načelo bilančne ravnoteže.

Bilanca¹³ je statički financijski izvještaj koji daje informacije o imovini, obvezama (dugovima) i kapitalu poduzetnika na određeni dan koji pruža najviše informacija o tome je li poduzetnik ostvario sigurnost poslovanja (ne prijeti mu stečaj).

Bilanca¹⁴ (Balance sheet) predstavlja računovodstveni prikaz stanja i strukture imovine i njezinih izvora promatranog subjekta u određenom trenutku (na određeni dan) izraženih u financijskim terminima. Imovina promatranog subjekta računovodstvenim se jezikom naziva aktiva. Izvori imovine nazivaju se pasiva i sastoje se od obveza i vlastitog kapitala. U svakom trenutku imovina mora biti jednaka njezinim izvorima, tj. aktiva mora biti jednaka pasivi. Iz toga proizlazi temeljna računovodstvena jednakost koja se može izraziti sljedećim obrascem:

$$\text{AKTIVA} = \text{VLASTITI KAPITAL} + \text{OBVEZE}$$

Aktiva i pasiva mogu u bilanci biti izraženi kroz različite oblike imovine i njezinih izvora. Sa stajališta zbrojnog prikaza računa koji se pojavljuju u okviru računskog plana tj. njegovih razreda, struktura bilance prikazana je sljedećom slikom.

¹³ Bešvir, B. (2008) *Kako čitati i analizirati financijske izvještaje*. Zagreb: RRIF Plus d.o.o., str. 9.

¹⁴ Belak, V. (1995) *Menadžersko računovodstvo*. Zagreb: RRIF, str. 19.

Slika 1. Prikaz strukture bilance

A K T I V A	P A S I V A
A. Potraživanja za upisani, a neplaćeni kapital	A. Kapital i rezerve
B. Dugotrajna imovina	B. Rezerviranja
C. Kratkotrajna imovina	C. Dugoročne obveze
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	D. Kratkoročne obveze
E. Ukupna aktiva	E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja
F. Izvanbilančni zapisi	F. Ukupna pasiva
	G. Izvanbilančni zapisi

Izvor: prilagođeno prema: Belak, V. i suradnici (2011). *Računovodstvo poduzetnika*, Zagreb: RRIF Plus d.o.o., str. 49.

Iz **Slike 1.** vidljiva je struktura bilance te se ona sastoji od dva dijela. Lijeva strana bilance predstavlja imovinu kojom poduzeće raspolaže, a desna strana izvore financiranja imovine.

Aktiva bilance ili imovina poduzeća je ukupna vrijednost svih sredstava koje poduzeće ima u određenom trenutku. Imovina podrazumijeva „resurs koji je pod kontrolom poduzeća te koji proizlazi iz prošlih događaja i od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi.”¹⁵ Ona je u bilanci prikazana prema likvidnosti, a može se podijeliti na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu.

Dugotrajna imovina je onaj dio imovine koji se pretvara u novčani oblik u razdoblju dužem od 1 godine. Za potrebe sastavljanja bilance uobičajeno se prikazuje u četiri osnovna podoblika, a to su: materijalna imovina, nematerijalna imovina, financijska imovina i dugotrajna potraživanja.

Nematerijalna imovina je dio imovine koji nema dodirljivi, opipljivi oblik, ali od koje poduzeće očekuje neku ekonomsku korist. To su npr. osnivački izdaci, izdaci za istraživanje i razvoj, patenti, licencije, koncesije i sl..

¹⁵ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 53.

Materijalna imovina je dio imovine koji ima fizički, opipljivi oblik. Tu spadaju prirodna bogatstva – zemljišta, šume, zgrade, oprema, postrojenja, transportna sredstva i slično.

Financijska imovina je onaj oblik imovine koji nastaje ulaganjem slobodnih novčanih sredstava na rok duži od jedne godine. Najčešći oblici dugotrajne financijske imovine pojavljuju se prilikom ulaganja novca u dugoročne vrijednosne papire (dionice, obveznice i slično) te posuđivanjem novca, odnosno davanjem kredita drugim privrednim subjektima. Kao posljedica takvog ulaganja pojavljuje se pored povrata sredstava i određena naknada, a to je najčešće kamata ili dividenda.¹⁶

Potraživanja u okviru stalne, dugotrajne imovine uglavnom se odnose na potraživanja od kupaca za prodanu robu na kredit duži od jedne godine te na potraživanja od povezanih poduzeća.

Uz dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu, aktiva se dijeli i na potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital (kod osnivanja dioničkog društva dioničar – glavničar ne mora sav kapital platiti odjednom) te na plaćene troškove budućeg razdoblja (plaćeno je cjelogodišnje osiguranje za tekuću godinu pa kad taj trošak stvarno dođe, ne mora se platiti jer je već plaćen).

Kratkotrajna imovina je oblik imovine poduzeća s rokom unovčivosti do godine dana. Kapital investiran u tu vrstu imovine neprekidno mijenja svoj oblik: raspoloživa platežna sredstva koriste se za kupovinu sirovina i isplatu plaća, sirovine u proces proizvodnje postaju poluproizvodi i gotovi proizvodi, prodajom gotovih proizvoda nastaju potraživanja i ona se konačno pretvaraju u gotovinu na računu i u blagajni. Osnovna karakteristika kratkotrajne imovine je da se može brzo unovčiti, da se može isto tako brzo utrošiti ili prodati u toku jedne poslovne godine. U kratkotrajnu imovinu ili obrtna sredstva se ubrajaju: novac (gotovina u blagajni, novac na žiroračunu, na deviznom računu, izdvojena novčana sredstva za isplatu čekova i akreditiva i tome slično), potraživanja (od poduzeća, kupaca, zaposlenih, povezanih društava, države, ostala), financijska imovina (dani kratkoročni krediti, kupljene vrijednosnice, dani depoziti i kaucije, udjeli u povezanim društvima, zajmovi povezanim društvima, ostalo) i zalihe (sirovina i materijala, proizvodnje u tijeku, gotovih proizvoda i trgovačke robe).

¹⁶ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 36.

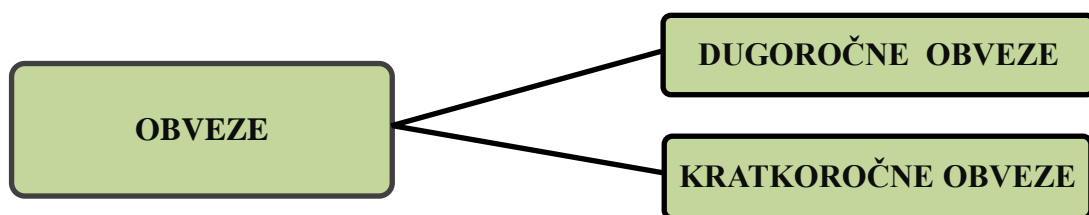
Pasiva bilance se sastoji od dva osnovna izvora: glavnica ili kapital (vlastiti izvori) i obveze (tuđi izvori). Uz dva osnovna izvora u pasivi se još evidentiraju i dugoročna rezerviranja za rizike i troškove te odgođeno plaćanje obveza i prihod budućeg razdoblja.

Kapital je vrijednost imovine što ga poduzetnik ulaže da bi ostvario ekonomsku korist. Poduzetnik koji ulaže svoj kapital je glavnica, a vrijednost uloženog kapitala čini glavicu. Kapital možemo podijeliti na upisani (temeljni) kapital, premije na emitirane dionice, revalorizacijske pričuve, rezerve, zadržanu dobit i dobit tekuće poslovne godine.

Obveze jesu „dugovi poduzeća koji su proizašli iz prošlih događaja za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi.”¹⁷

Podjela obveza prema ročnosti prikazna je Slikom 2.

Slika 2. Obveze prema ročnosti

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 54.

Dugoročne obveze su one koje dospijevaju na naplatu u roku duljem od godine dana, a kao najvažnije pozicije javljaju se obveze po dugoročnim kreditima, obveze po emitiranim dugoročnim vrijednosnicama te obveze po izdanim hipotekama.

Kratkoročne ili tekuće obveze čine one obveze koje je potrebno podmiriti u kraćem roku, tj. u roku koji nije duži od godinu dana. To su uglavnom obveze prema dobavljačima za nabavljeni materijal, robu i slično, obveze za izvršene usluge, primljeni kratkoročni krediti s

¹⁷ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 53.

rokom otplate kraćim od godine dana, emitirani kratkoročni vrijednosni papiri, itd..¹⁸

Stavke imovine, odnosno aktive i stavke izvora imovine, odnosno pasive prikazuje Tablici 1.

Tablica 1.: Temeljne pozicije bilance – obrazac GFI-POD

AKTIVA
A. POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL
B. DUGOTRAJNA IMOVINA
I. NEMATERIJALNA IMOVINA
II. MATERIJALNA IMOVINA
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA
IV. POTRAŽIVANJA
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA
C. KRATKOTRAJNA IMOVINA
I. ZALIHE
II. POTRAŽIVANJA
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVNA
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI
D. PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI
E. UKUPNO AKTIVA
F. IZVANBILANČNI ZAPISI
PASIVA
A. KAPITAL I REZERVE
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL
II. KAPITALNE REZERVE
III. REZERVE IZ DOBITI
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI (od 2016. godine)
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES
B. REZERVIRANJA
C. DUGOROČNE OBVEZE
D. KRATKOROČNE OBVEZE
E. ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA
F. UKUPNO PASIVA
G. IZVANBILANČNI ZAPISI

Izvor: sistematizacija autora prema: Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, N.N. (96/2015); dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (pristupljeno 16.2.2019.).

¹⁸ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 39.

U teoriji i praksi postoje različite vrste bilanci s obzirom na formu, razloge i vrijeme sastavljanja. Razlikujemo nekoliko vrsta bilanci ovisno o karakteru vremena, formi ili razlogu njihova sastavljanja.

U praksi se obično susreću ove vrste bilanci:¹⁹

- početna bilanca
- zaključna bilanca
- pokusna bilanca
- konsolidirana bilanca
- zbrojna bilanca
- diobena i fuzijska bilanca
- sanacijska bilanca
- likvidacijska bilanca.

Navedene vrste bilanci ukratko su objašnjene u nastavku kako bi se dobio uvid u njih.

Početna bilanca prikazuje imovinu i njen izvori po strukturi i vrijednosti s kojima se započinje nova poslovna godina ili započinje novoosnovano poduzeće. Početna bilanca je najčešće završna bilanca prethodnog razdoblja.

Završna bilanca prikazuje imovinu i njen izvor po strukturi i vrijednosti nakon što su u nju unesene promjene u aktivi i pasivi koje su posljedica ekonomskih aktivnosti tekuće poslovne godine. Rezultat poslovanja se također unosi u završnu bilancu²⁰.

Pokusna bilanca je bilanca koja se sastavlja radi kontrole, odnosno provjere ispravnosti provedenih knjiženja. Uobičajena je praksa da se sastavlja jednom mjesečno (po potrebi i češće), a obvezno se sastavlja prije sastavljanja i prezentiranja bilo koje od navedenih bilanci.²¹

Konsolidacijska bilanca sastavlja se kao prikaz vrijednosti aktive i pasive samostalnih društava međusobno povezanih zajedničkim interesom. Temelj za njezino sastavljanje čine pojedinačne bilance samostalnih društava kao članica zajedničkog interesa.

¹⁹ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, str. 65.-66.

²⁰ Belak, V. (2006) *Profesionalno računovodstvo*. Zagreb: Zgombić & Partneri, str. 50.

²¹ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: Masmedia, str. 66.

Zbrojna bilanca je bilanca koja se također sastavlja za složena poduzeća, ali se kod nje zbrajaju istovrsne stavke iz bilance samostalnih poduzeća.

Diobena bilanca podrazumijeva bilancu koja se sastavlja prilikom razdvajanja gospodarskog subjekta, ili pak u slučaju razdvajanja nekog njegovog dijela.

Fuzijska bilanca nastaje u slučaju integriranja dva ili više samostalnih poduzeća u jedno novo poduzeće. Ona nastaje zbrajanjem istovrsnih stavki bilance integriranih poduzeća.

Sanacijska bilanca, kao što sam naziv govori, sastavlja se prilikom sanacije poduzeća. Njezinim sastavljanjem utvrđuju se nastali gubici u poslovanju te služi kao mjera za njihovo rješavanje. „Ako postupak sanacije ne uspije, pokreće se stečajni postupak.”²²

Likvidacijska bilanca je bilanca koja se sastavlja kao prikaz vrijednosti aktive i pasive u trenutku prestanka rada poduzetnika. Na taj se način utvrđuje kojom se imovinom raspolaže, kolike su obveze i prema kome i kojim će se redom one likvidirati iz likvidacijske mase.

Prilikom obavljanja poslovnog procesa u poduzeću se pojavljuju mnogobrojne poslovne transakcije te tom prilikom svaka od njih uzrokuje različite promjene u bilanci poduzeća.

Bilančne promjene nastaju pod utjecajem poslovnih događaja koji dovode do promjene stanja pojedinih stavki u bilanci. Iako postoji velik broj poslovnih događaja koji uzrokuje promjene vrijednosti imovine, kapitala i obveza, bilančne promjene se mogu razvrstati na četiri vrste.

Osnovne vrste bilančnih promjena su:²³

1. centripetalne promjene
2. centrifugalne promjene
3. koncentrične promjene
4. periferijske promjene.

Centripetalne promjene uzrokuju povećanje aktive i pasive za isti iznos, a samim time zbroj bilance se povećava za istu svotu. Primjerice, nabava sirovina i materijala od dobavljača, posuđivanje novca od banke u obliku zajma.

²² Ibidem, str. 67.

²³ Belak, V. i suradnici (2011) *Računovodstvo poduzetnika*, Zagreb: RRIF Plus d.o.o., str. 1111.

Centrifugalne promjene nastaju bilježenjem poslovne promjene koja uvjetuje smanjenje aktive i pasive kao i zbroja bilance za isti iznos. Primjerice, plaćanje dobavljača putem žiroračuna, otplata kredita banci.

Koncentrične promjene nastaju bilježenjem poslovne promjene pri čemu se mijenja struktura aktive, tj. jedna stavka aktive se povećava, a druga stavka aktive se smanjuje za isti iznos. Zbroj bilance pri tome ostaje nepromijenjen. Primjerice, naplata potraživanja od kupaca.

Periferijske promjene nastaju bilježenjem poslovne promjene što za posljedicu ima promjenu strukture pasive, odnosno jedna stavka pasive se povećava, a druga stavka pasive se smanjuje za isti iznos. Zbroj bilance ostaje nepromijenjen. Primjerice, plaćanje dobavljača sredstvima stečenim iz kredita banke.

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka može se definirati kao „financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenu te kolika je ostvarena dobit (gubitak).”²⁴

Račun dobiti i gubitka²⁵ je financijski izvještaj o cjelokupnom poslovanju (za određeno obračunsko razdoblje) koji daje odgovor na pitanje zaradujete li ili gubite te koliko.

On pokazuje uspješnost poslovanja poduzeća i koristi se kao glavni pokazatelj profitabilnosti poduzeća. Pod uspješnosti poslovanja podrazumijeva se sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva, prvenstveno se ističe cilj profitabilnost poslovanja.

Sastavlja se najmanje jedanput godišnje, za prethodno obračunsko razdoblje. Sve više kompanija radi ga mjesečno/kvartalno, za interno korištenje kako bi na vrijeme uočili odstupanja od plana te poduzeli korektivne mjere.

Osnovni princip Računa dobiti i gubitka je sučeljavanje prihoda s odgovarajućim rashodima istog razdoblja.

$$\text{DOBITAK (GUBITAK)} = \text{PRIHODI} - \text{RASHODI}$$

Sučeljavanjem prihoda i rashoda ostvarenih u obračunskom razdoblju dobiva se uvid u

²⁴ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: Masmedia, str. 67.

²⁵ Buneta, A. (2016), *Financijski menadžment – I. dio (prezentacija)*, Sveučilište Libertas, Zagreb, str. slajd 109.

ostvareni financijski rezultat, a upravo to omogućava račun dobiti i gubitka. Navedeni elementi objašnjeni su u nastavku.

Pozicije računa dobitka i gubitka su:

- ukupni prihodi – bruto priljev novca, potraživanja ili drugih naknada
- ukupni rashodi – odbitna stavka od prihoda u računu dobiti i gubitka
- dobitak ili gubitak prije oporezivanja – razlika između ukupnih prihoda i rashoda
- porez na dobitak ili gubitak – umnožak porezne osnovice i važeće stope poreza na dobit
- dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (neto dobit) – najvažnija je kategorija dobiti i gubitka. Dijeli se na dio za dividende i zadržani dobitak.

Postoje dva (2) temeljna načina prikaza Računa i dobitka²⁶ te u nastavku slijedi njihov prikaz u Tablici 2.:

Tablica 2.: Temeljni način prikaza Računa dobiti i gubitka

Managerski (funkcionalno)	Računovodstveno
<p><u>PRIHODI OD PRODAJE</u></p> <p><u>-Trošak prodanih proizvoda</u> = BRUTO DOBIT</p> <p><u>-Trošak prodaje (S&D)</u> - Opći i admin.troškovi (G&A) - Trošak istraživanja i razvoja (R&D) - Amortizacija = DOBIT IZ POSLOVANJA (EBIT)</p> <p><u>- Financijski prihodi i rashodi</u> = DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA</p> <p><u>- Porez na dobit</u></p> <p><u>= NETO DOBIT</u></p>	<p><u>PRIHODI OD PRODAJE</u></p> <p>+ Ostali prihodi (potraživanja po osnovi kamata, prodaja imovine)</p> <p><u>= UKUPNI PRIHODI</u></p> <p>- Sirovine i materijal - Plaće - Ostali troškovi poslovanja (rente, edukacija, održavanje...) - Amortizacija - Platve kamate</p> <p><u>= DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA</u></p> <p>- Porez na dobit</p> <p><u>= UKUPNI RASHODI</u></p> <p><u>= NETO DOBIT</u></p>

Izvor: sistematizacija autora prema: Buneta, A. (2016) *Financijski menadžment – I. dio (prezentacija)*. Zagreb: Sveučilište Libertas, slajd 110.

²⁶ Ibidem, slajd 110.

Prema Odboru za standarde financijskog izvještavanja²⁷, prihodi su povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza što za posljedicu ima povećanje kapitala, osim onog u svezi s uplatom od strane sudionika u kapitalu.

Nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza i to onog dijela koji će kasnije imati utjecaj na promjene u visini (povećanju) kapitala.

Ovisno o tome nastaju li redovito u poslovanju ili se javljaju samo povremeno prihode možemo podijeliti na²⁸:

- redovne (poslovni ili financijski)
- izvanredne.

Redovni prihodi nastaju prodajom proizvoda, trgovačke robe ili pružanjem usluga; ovisno o prirodi poslovanja. To su zapravo poslovni prihodi koji se najčešće pojavljuju, gotovo svakodnevno i u strukturi prihoda čine najveći dio. Financijski su prihodi rezultat plasiranja viška slobodno raspoloživog novca.

Izvanredni prihodi su prihodi koji se ne pojavljuju redovito pa se zato ne mogu planirati ni predvidjeti. Oni se najčešće javljaju prilikom prodaje dugotrajne imovine, sirovina i slično, ili prilikom smanjenja obveza.

Prihodi se priznaju prema načelu njihova nastanka, tj. u trenutku isporuke dobara i usluga. Sukladno tome, oni se knjiže prilikom ispostave fakture kupcima bez obzira na to što naplata slijedi naknadno. Nasuprot prihodima postoje i rashodi.

Rashodi se definiraju kao „smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava što ima za posljedicu smanjenje glavnice, ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice vlasnicima²⁹“.

Drugim riječima, "*Rashodi* su negativna stavka računa dobiti i gubitka i mogu se definirati kao žrtvovani resurs u stvaranju prihoda kojem pripadaju."³⁰

²⁷ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (86/2015) Odbor za standarde financijskog izvještavanja: Odluka o objavljivanju hrvatskih standarda financijskog izvještavanja; *Okvir za primjenu hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*, točka 1.4.

²⁸ Žager, K. i suradnici, (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 47.

²⁹ Ibidem, str. 48.

³⁰ Belak, V. (1995) *Menadžersko računovodstvo*. Zagreb: RRIF Plus, str. 130.

Predstavljaju negativnu komponentu financijskog rezultata. Nastaju kao posljedica trošenja, odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza. Imaju utjecaja na smanjenje glavnice ili kapitala poduzeća.

Ukupni rashodi se raščlanjuju na sljedeći način³¹:

- redovni (poslovni ili financijski)
- izvanredni.

Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja glavne djelatnosti poduzeća. U poslovanju se redovito pojavljuju, a čine ih troškovi sadržani u prodanim proizvodima te ostali troškovi razdoblja, nabavna vrijednost prodane robe i slično.

Financijski rashodi nastaju kao rezultat pribavljanja, korištenja i vraćanja financijskih sredstava. U rashode financiranja ubrajamo: negativne kamate, negativne tečajne razlike, smanjenje vrijednosti dugoročnih i kratkoročnih financijskih ulaganja i pokrivanje negativnog salda revalorizacijskih zaliha.

Izvanredni rashodi nastaju kao rezultat neplaniranog smanjenja poslovne imovine ili neplaniranog povećanja obveza. Najčešće nastaju kao rezultat neracionalnosti iz prethodnog razdoblja ili zbog utjecaja iz okoline (ne nastaju prilikom stvaranja učinka). To znači da ne dovode do stvaranja novih vrijednosti, a utječu na smanjenje rezultata poslovanja.

Financijski rezultat se dobije tako da se od prihoda oduzmu rashodi. Ukoliko su prihodi veći od rashoda, financijski rezultat je pozitivan i povećava vrijednost kapitala. U slučaju da su rashodi veći od prihoda, financijski rezultat je negativan i tada govorimo o gubitku koji smanjuje vrijednost kapitala. Pozitivni financijski rezultat ili dobitak se evidentira u pasivi bilance i služi kao izvor povećanja imovine u aktivi. Gubitak se evidentira na strani pasive do visine kapitala, a dio koji premašuje iznos kapitala evidentira se na strani aktive.

Možemo reći da struktura Računa dobiti i gubitka ovisi o djelatnosti kojom se kompanija bavi. Management donosi odluku o tome kako prikazuje Račun dobiti i gubitka, grupiranjem troškova u istu grupu, izdvajanjem posebno velikih grupa troškova i izdvajanjem troškova koje iz nekog razloga želi posebno pratiti.

³¹ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 48.

Temeljne stavke Računa dobiti i gubitka prema novom Pravilniku o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja prikazane su u Tablici 3. U odnosu na stari Pravilnik u račun dobiti i gubitka ukinuta je stavka ostalih – izvanrednih prihoda i rashoda koja će se prema novoj strukturi iskazivati u okviru ostalih poslovnih prihoda i ostalih poslovnih rashoda.

Tablica 3.: Temeljne pozicije RDG – obrazac GFI-POD

I. POSLOVNI PRIHODI
II. POSLOVNI RASHODI
III. FINANCIJSKI PRIHODI
IV. FINANCIJSKI RASHODI
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESIMA
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVAT
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
IX. UKUPNI PRIHODI
X. UKUPNI RASHODI
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
XII. POREZ NA DOBIT
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA

Izvor: sistematizacija autora prema: Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, N.N. (96/2015); dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (pristupljeno 16.2.2019.).

2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

Kod sastavljanja financijskih izvještaja veliki poduzetnici i oni poduzetnici čije su dionice ili dužnički vrijednosni papiri (npr. obveznice) uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na službeno tržište vrijednosnih papira, tj. obveznici primjene MSFI-ja dužni su sastaviti i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Navedeni izvještaj sastavlja se kao dopuna Računu dobiti i gubitka s ciljem da ukazuje na dio dobiti koja je posljedica specifičnih procjena pojedinih pozicija financijskih izvještaja, a ne rezultat uobičajenih poslovnih transakcija trgovačkog društva.

Prema MRS-u 1 – Prezentiranje financijskih³² izvještaja trgovačko je društvo obvezno sve stavke prihoda i rashoda priznate u razdoblju prikazati na jedan od dva načina:

1. u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao jedinom izvještaju ili
2. u dvama izvještajima odnosno u izvještaju koji predočava sastavne dijelove dobiti ili gubitka (zaseban račun dobiti i gubitka) i drugom izvještaju, koji započinje s dobiti ili gubitkom i predočava sastavne dijelove ostale sveobuhvatne dobiti (izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti)

U izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku trebaju se sukladno važećem Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja³³ uključiti sljedeće stavke:

1. tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja
2. promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
3. dobitak ili gubitak s osnove ponovnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju
4. dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka
5. dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu
6. udio u ostalom sveobuhvatnom dobitku/gubitku pridruženih poduzetnika
7. aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja.

Navedene stavke se iskazuju pojedinačno u bruto iznosu, a nakon toga se odvojeno iskazuje porez na dobitak na ukupni ostali sveobuhvatni dobitak razdoblja kako bi se utvrdio neto ostali sveobuhvatni dobitak ili gubitak razdoblja. Prema MRS-u 1 ovaj izvještaj može se sastavljati kao odvojen izvještaj ili kao dio izvještaja o sveobuhvatnom dobitku koji osim ostalog sveobuhvatnog dobitka uključuje i sastavne dijelove dobitka ili gubitka razdoblja.

Prikaz strukture Izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj slijedi u nastavku u Tablici 4.

³² <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/404789.pdf>, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (136/2009) *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, MRS I*; Prezentiranje financijskih izvještaja, točka 81., str. 9.

³³ Vidi Tablicu 4.

Tablica 4.: Prikaz strukture Izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUH VATNOJ DOBITI (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)	
I	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
II	OSTALI SVEOBUH VATNI DOBITAK/GUBITAK PRIJE POREZA
1.	Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja
2.	Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
3.	Dobitak ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju
4.	Dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova
5.	Dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu
6.	Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom
7.	Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja
8.	Ostale nevlasničke promjene kapitala
III	POREZ NA OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT RAZDOBLJA
IV	NETO OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK
V	SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
	DODATAK Izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirane godišnje financijske izvještaje)
VI	SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
1.	Pripisana imateljima kapitala matice
2.	Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu

Izvor: sistematizacija autora prema: Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, N.N. (96/2015); dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (pristupljeno 16.2.2019.).

2.2.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima sastavljaju srednji i veliki poduzetnici. Svrstava se u dinamičke izvještaje te prikazuje novčane tokove poduzeća, tj. priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata u određenom obračunskom razdoblju. Ovaj izvještaj se sastavlja jer "korisnike financijskih izvještaja zanima kako poduzeće stvara novac i koristi novac i novčane ekvivalente."³⁴

Izvještaj o novčanim tokovima je financijski izvještaj koji pokazuje izvore pribavljanja i način uporabe novca je izvještaj o novčanom tijeku. Izvješće o novčanom tijeku daje informacije menadžerima, investitorima i kreditorima o priljevima i odljevima novca tijekom obračunskog razdoblja, kao i o rezultatu tog odnosa.³⁵

Izvješće o novčanom tijeku sastavlja se prema načelu naplate stoga daje puno preciznije informacije o stanju solventnosti i likvidnosti poduzeća.

Vlasnike poduzeća, kao i ostale korisnike, zanima iz kojih izvora stiže novac i u koje se svrhe troši. On omogućava utvrđivanje viška ili nedostatka novčanih sredstava.

„Da bi se došlo do informacija koliko je poduzeće sposobno stvarati novac iz redovitih aktivnosti i je li to dovoljno za odvijanje normalnih djelatnosti, primici i izdaci novca razvrstavaju se u tri vrste aktivnosti:

1. poslovne aktivnosti,
2. investicijske aktivnosti i
3. financijske aktivnosti.“³⁶

Poslovne aktivnosti su glavne aktivnosti kojima se poduzeće bavi i koje stvaraju prihod te je njihov utjecaj na financijski rezultat poduzeća najznačajniji. Novčani primici stečeni iz ovih aktivnosti u većini slučajeva odnose se na: novčane primitke po osnovi prodaje robe ili pružanja usluga, novčane primitke od naknada, novčani primitke od osiguravajućih društava i sl. S druge strane, najčešći novčani izdaci iz poslovnih aktivnosti jesu: novčani izdaci dobavljačima, novčani izdaci za zaposlene, novčani izdaci za porez na dobit i slično.

³⁴ <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/404789.pdf>, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (136/2009) *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja*, MRS 7; Izvještaj o novčanom tokovima, točka 3., str.17.

³⁵ Belak, V. (2006) *Profesionalno računovodstvo*. Zagreb: Zgombić & Partneri, str. 78.

³⁶ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 82.

Tablica 5.: Primjeri primitaka i izdataka od operativnih aktivnosti

Primici i izdaci od poslovnih aktivnosti	
Primici	Izdaci
Gotovinska prodaja kupcima	Isplata zaposlenima za plaće i ostalo
Naplata potraživanja od kupaca	Plaćanja dobavljačima dobara i usluga
Primljeni predujmovi iz poslovnih aktivnosti	Plaćanje poreza i kazni
Primici od naplaćenih kamata, tantijema, naknada, provizija i sl.	Povrati novca kupcima
Povrati novca od dobavljača	Dani predujmovi za operativne aktivnosti
Primici od dobivenih parnica u sudskim postupcima, penala itd.	Karitativna plaćanja, donacije i sl.
Primici od refundacija, milodara, donacija, subvencija i sl.	

Izvor: sistematizacija autora prema: Belak, V. (2006) *Profesionalno računovodstvo*. Zagreb: Zgombić & Partneri, str. 84.

Investicijske aktivnosti većinom se vežu uz promjene na dugotrajnoj imovini. Već je spomenuto da se dugotrajna imovina sastoji od: nematerijalne imovine, materijalne imovine, financijske imovine te potraživanja koja imaju rok dospijeca dulji od godine dana.

„Primici i izdaci novca na osnovi investicijskih aktivnosti mogu se pojaviti kao:

1. novčani primici od prodaje nekretnina, oprema, postrojenja i druge materijalne i nematerijalne imovine,
2. novčani primici od povrata danih kredita drugima,
3. novčani primici od prodaje dionica, obveznica drugih poduzeća,
4. novčani izdaci za nabavu nekretnina, opreme i druge materijalne i nematerijalne imovine,
5. novčani izdaci na osnovi kredita danih drugima,
6. novčani izdaci za kupovinu dionica ili obveznica drugih subjekata itd.³⁷

³⁷ Ibidem, str. 84.

Tablica 6.: Primjeri primitaka i izdataka od investicijskih aktivnosti

Primici i izdaci od investicijskih aktivnosti	
Primici	Izdaci
Gotovinska primici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne imovine i ostale dugotrajne imovine	Gotovinski izdaci za nabavu nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne imovine i druge dugotrajne imovine
Primici od prodaje vlasničkih ili dužničkih instrumenata drugih trgovačkih društava	Isplate za stjecanje glavnice ili dužničkih instrumenata drugih trgovačkih društava i udjela u zajedničkim pothvatima
Primici od prodaje dugova	Plaćanje stjecanja obveznica drugih društava (osim gotovinskih ekvivalenata)
Gotovinski primici od naplate zajmova koji su dani trećim strankama (osim financijskim institucijama)	Gotovinski izdaci za otplatu zajmova uzetih od trećih stranaka (osim financijskih institucija)
Primljeni gotovinski udjeli i dividende od povezanih društava	Isplaćeni udjeli i dividende drugim društvima

Izvor: sistematizacija autora prema: Belak, V. (2006) *Profesionalno računovodstvo*. Zagreb: Zgombić & Partneri, str. 85.

Financijske aktivnosti su aktivnosti koje su vezane uz financiranje poslovanja poduzeća. Kada se govori o njima uglavnom se misli na promjene koje su vezane uz strukturu obveza i kapitala. Ove aktivnosti obuhvaćaju novčane primitke stečene, primjerice, emisijom dionica, emisijom obveznica i ostalih vrijednosnih papira te od primljenih zajmova. Novčani izdaci na osnovi financijskih aktivnosti odnose se na: novčane izdatke otkupa vlastitih dionica, novčane izdatke za kamate, dividende te novčane izdatke za otplatu zajma itd.

Tablica 7.: Primjeri primitaka i izdataka od financijskih aktivnosti

Primici i izdaci od financijskih aktivnosti	
Primici	Izdaci
Primici novca od izdavanja dionica ili od uplate vlasničkih uloga	Izdaci za isplate dividendi i ostale isplate iz dobitka vlasnicima
Primici novca od izdavanja obveznica i drugih vrijednosnih papira	Isplate za pribavljanje trezorskih dionica
Primici novca od povrata glavnice kratkoročnih i dugoročnih posudbi drugima	Vraćanje gotovinskih pozajmica
Primici kredita od financijskih institucija	Vraćanje glavnice duga od kratkoročnih i dugoročnih kreditnih aranžmana

Izvor: sistematizacija autora prema: Belak, V. (2006) *Profesionalno računovodstvo*. Zagreb: Zgombić&Partneri, str. 86.

Kada se govori o izvještaju o novčanom toku potrebno je spomenuti metode kojima on može biti sastavljen. Postoje dvije metode njegova sastavljanja, a o njima će biti riječi u nastavku.

Izvješće o novčanom toku sistematizirano na poslovne, investicijske i financijske aktivnosti može biti sastavljen na osnovi:³⁸

1. direktne metode
2. indirektne metode.

Direktna metoda³⁹ podrazumijeva objavljivanje glavnih skupina bruto novčanih primitaka i izdataka. Dakle, uz primjenu direktne metode potrebno je iskazati sve novčane primitke i izdatke za poslovne, investicijske i financijske aktivnosti te prikazati rezultat promjene novca u neto iznosu. Ova metoda je dobra zbog toga što prikazuje priljeve i odljeve novca po strukturi aktivnosti poduzeća.

³⁸https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (86/2015) Odbor za standarde financijskog izvještavanja: Odluka o objavljivanju hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, *Financijski izvještaji*, točka 1.35.

³⁹ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 60.

Indirektna metoda – neto gotovinski tok izračunava se na način da se dobitak (gubitak) nakon oporezivanja usklađuje za sve transakcije nenovčane prirode te prihode i rashode vezane za financiranje novčanog tijeka.

Analiza izvješća o novčanim tokovima omogućuje da se prognoziraju novčani tokovi u budućnosti, što čini osnovu za planiranje i izradu optimalnog budžeta gotovine koji osigurava nesmetani tijek poslovanja, maksimalne zarade i čuva svako društvo od problema koje može prouzročiti pomanjkanje novca.

Tablica 8.: Struktura Izvještaja o novčanom toku (direktna metoda) – obrazac GFI –POD

NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
1. Novčani primici od poslovnih aktivnosti
2. Novčani izdaci od poslovnih aktivnosti
A) NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
1. Novčani primici od investicijskih aktivnosti
2. Novčani izdaci od investicijskih aktivnosti
B) NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI
1. Novčani primici od financijskih aktivnosti
2. Novčani izdaci od financijskih aktivnosti
C) NETO NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI
D) NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA
E) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA
F) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: sistematizacija autora prema: Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, N.N. (96/2015); dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (pristupljeno 16.2.2019.).

Tablica 9.: Struktura Izvještaja o novčanim tokovima (indirektna metoda) – obrazac GFI-POD

NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
1. Dobit prije oporezivanja
2. Usklađenja
I. Povećanje ili smanjenje novčanih tokova prije promjena u radnom kapitala
A) NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
1. Novčani primici od investicijskih aktivnosti
2. Novčani izdaci od investicijskih aktivnosti
B) NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI
1. Novčani primici od financijskih aktivnosti
2. Novčani izdaci od financijskih aktivnosti
C) NETO NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI
D) NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA
E) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA
F) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: sistematizacija autora prema: Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, N.N. (96/2015); dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (pristupljeno 16.2.2019.).

Slijedi objašnjenje financijskog izvještaja koji pokazuje promjene sastavnica kapitala koje su se dogodile između dva obračunska razdoblja, a to je izvještaj o promjenama kapitala.

2.2.5. Izvještaju o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala jedan je od temeljnih financijskih izvještaja. On treba prikazati promjene svih komponenata kapitala koje su se dogodile između dva obračunska razdoblja (dva datuma bilance).

Prema Hrvatskom standardu financijskog izvještavanja⁴⁰, izvještaj o promjenama kapitala sadržava promjene uloženog kapitala, zarađenog kapitala i izravne promjene u kapitalu (mimo računa dobiti i gubitka). Uloženi kapital i zarađeni kapital čine kapital poduzeća, a ukupni kapital poduzeća se dijeli na šest potpozicija.

Potpozicije ukupnog kapitala su:⁴¹

- I. Upisani kapital
- II. Premije na emitirane dionice (kapitalni dobitak)
- III. REVALORIZACIJSKA REZERVA
- IV. REZERVE
 - 1. zakonske rezerve
 - 2. rezerve za vlastite dionice
 - 3. statutarne rezerve
 - 4. ostale rezerve
- V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
- VI. DOBIT ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE

Informacije o politici raspodjele zarada na dio koji se isplaćuje vlasnicima i dio koji ostaje u poduzeću (zadržana dobit) daje izvještaj o promjenama glavnice. U bilanci poduzeća na strani pasive iskazuje se stanje glavnice koja predstavlja neto vrijednost imovine. Budući da u razdoblju od početka (01.01.) do kraja obračunskog razdoblja (31.12.) nastaju poslovni događaji koji uzrokuju povećanje i smanjenje salda kapitala, investitore zanima koji su događaji uzrokovali promjene komponenata kapitala, a upravo to prikazuje izvještaj o promjenama glavnice.

⁴⁰https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (86/2015) Odbor za standarde financijskog izvještavanja: Odluka o objavljivanju hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, *Financijski izvještaji*, točka 1.37.

⁴¹ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 87.

Pozicije Izvještaja o promjenama kapitala koje izravno utječu na promjenu vrijednosti kapitala su:

1. revalorizacija dugotrajne nematerijalne imovine
2. revalorizacija dugotrajne materijalne imovine
3. rezerve fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju
4. tekući i odgođeni porezi (dio)
5. učinkovita zaštita novčanog toka
6. promjene računovodstvenih politika
7. ispravak značajnih pogrešaka prethodnog razdoblja
8. tečajna razlika s naslova neto ulaganja u inozemno poslovanje
9. ostale promjene kapitala.

Pozicije Izvještaja o promjenama kapitala⁴² koje se odnose na izravne promjene vrijednosti kapitala sukladne su HSFI 12 – Kapital.

2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijska izvješća sadrže dodatne i dopunske informacije koje nisu prezentirane u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvješću o promjenama kapitala i izvješću o novčanom tijeku. Bilješke trebaju sadržavati sve one informacije koje se ne vide direktno iz temeljnih izvješća, a neophodne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja. „One dodatno pojašnjavaju strukturu, vrijednost i obilježja nekih pozicija u tim izvještajima. Tako, primjerice, u bilješkama trebaju biti prikazane metode procjene bilančnih pozicija, eventualna odstupanja od postavljenih metoda s razlozima odstupanja i kvantifikacijom učinaka tih odstupanja.“⁴³

Bilješke daju tekstualne opise ili podzbrojeve stavki objavljenih u temeljnim financijskim izvještajima te informacije o stavkama koje ne ispunjavaju uvjete za priznavanje u tim izvještajima. Informacije prikazane u bilješkama nisu prikazane ni u kojem drugom financijskom izvještaju, a nužne su za razumijevanje ostalih financijskih izvještaja i ocjenu poslovanja te omogućuju dodatne analize poslovanja poduzeća koje su neophodne za istinito i

⁴² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (86/2015) Odbor za standarde financijskog izvještavanja: Odluka o objavljivanju hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, *Financijski izvještaji*, točka 1.40.

⁴³ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 89.

fer izvještavanje. Sastavljaju ih svi poduzetnici bez obzira na veličinu.

Sadržaj bilješki uz financijska izvješća za male i srednje poduzetnike definiran je Hrvatskim standardima financijskog izvješćivanja (HSFI), a za velike poduzetnike Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI). Bilješke se sastavljaju prema načelu jasnoće, preglednosti, potpunosti i istinitosti i njihov sadržaj i oblik nije propisan zakonom.

Svrha objavljivanja bilješki uz financijske izvještaje je sljedeća:

- pružanje informacija na temelju kojih se sastavljaju financijska izvješća
- prikaz računovodstvene politike poduzeća za određeno vremensko razdoblje
- objaviti informacije koje zahtijevaju MRS
- prikazati neke dodatne informacije (npr. broj zaposlenih).

Sastavljanje i prezentiranje dodatnih informacija u formi bilješki pridonosi kvaliteti i upotrebljivosti računovodstvenih informacija.

Posljednji izvještaj o kojem govorimo u ovom radu je Izvještaj poslodavstva.

2.2.7. Izvještaj poslodavstva

Izvješće posloводства i obveza njegova sastavljanja propisano je odredbama članka 21. Zakona o računovodstvu (NN br. 78/15. i 120/16.). Sastavni je dio Godišnjeg izvješća. Možemo reći da Izvješće posloводства je izvješće koje u bitnim dijelovima odgovara propisanom sadržaju Godišnjeg izvješća o stanju društva propisanog člankom 250.a Zakona o trgovačkim društvima, a primjenjuje se za dionička društva i za društva s ograničenom odgovornošću.

Obvezu sastavljanja Godišnjeg izvješća odnosno Izvješća posloводства imaju srednji i veliki poduzetnici. Godišnje izvješće i Izvješće posloводства velikih poduzetnika sadržavaju i nefinancijske pokazatelje koji su relevantni za neko poslovanje, a koji obuhvaćaju i informacije o zaštiti okoliša i zaposlenicima.

Prema odredbama članku 21. stavak 2. Zakona o računovodstvu, Izvješće posloводства treba sadržavati:

- vjerojatnost budućeg razvoja poslovanja društva
- aktivnosti istraživanja i razvoja
- podatke o otkupu vlastitih dionica u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje trgovačkih društava
- podatke o postojećim podružnicama trgovačkog društva
- podatke o financijskim instrumentima koji služe za procjenu imovine, obveza, financijskog položaja i uspješnosti poslovanja
- ciljeve i politike društva u vezi s upravljanjem financijskim rizicima, zajedno s politikama zaštite svake značajnije vrste prognozirane transakcije za koju se primjenjuje računovodstvo zaštite
- izloženost društva cjenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog tijeka.

Prema članku 250.a i članku 431.b ZTD-a⁴⁴ Godišnje izvješće posloводства strukturirano je na takav način da bi se moglo u dobroj mjeri poistovjetiti s Izvješćem posloводства prema Zakonu o računovodstvu, a sadržava:

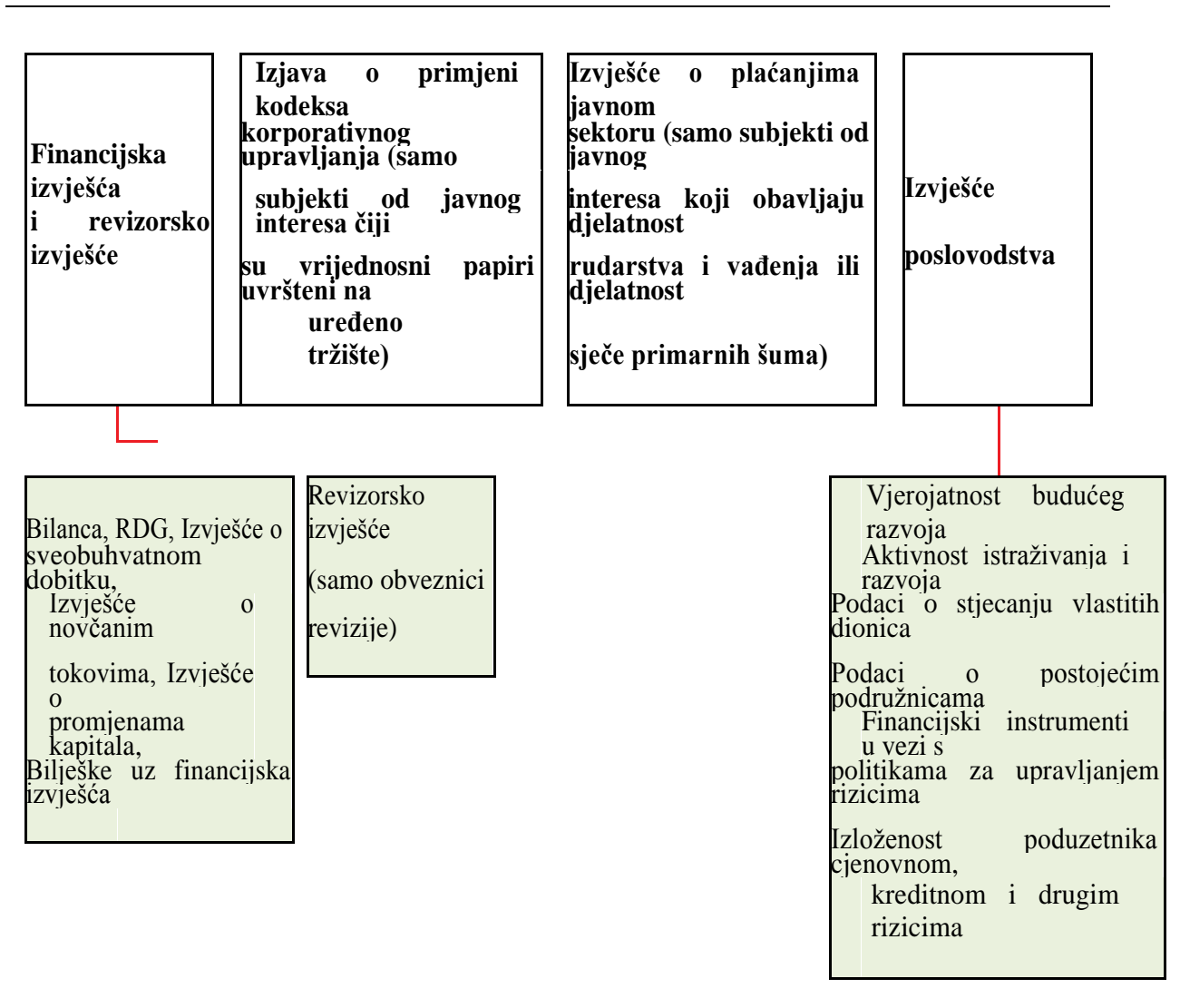
- sve važnije poslovne događaje koji su se pojavili nakon proteka poslovne godine
- očekivani razvoj društva u budućnosti
- djelovanje društva na području istraživanja i razvoja
- obavijesti o stjecanju vlastitih dionica društva
- postojanje podružnica društva
- podatke o upotrebi financijskih instrumenata te podatke bitne za prosudbu stanja imovine društva, njegovih obveza, financijskog položaja, dobitka i gubitka, ciljeva upravljanja financijskim rizicima i politikama, uključujući i politiku poduzimanja mjera zaštite od gubitka u pojedinim značajnijim vrstama predviđenih poslova koji se posebno računovodstveno iskazuju te izloženost društva cjenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku toka gotovine.

Godišnje izvješće s novim sadržajem prema članku 21. Zakona o računovodstvu može biti strukturirano kao što je prikazano u nastavku na Slici 3.

⁴⁴ Guzić, Š. (2017) *Godišnje izvješće i izvješće poslodavstva*. Zagreb: RRIF, str. 18.

Slika 3.: Prikaz moguće strukture Godišnjeg izvješća

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Izvor: sistematizacija autora prema: Guzić, Š. (2017) *Godišnje izvješće i izvješće poslodavstva*, Zagreb: RRIF, str. 18.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA KAO DIO POSLOVNE ANALIZE

Analiza financijskih izvještaja menadžmentu kao najznačajnijem internom korisniku služi kao podloga za planiranje budućeg poslovanja i razvitka poduzeća. Dioničari su zainteresirani za kretanje cijena dionica i dividende, dok ostale vanjske korisnike većinom zanima mogućnost servisiranja obveza kao i sposobnost poduzeća za održavanjem zdrave financijske pozicije⁴⁵. Uobičajeni instrumenti i postupci koji se koriste u procesu analize financijskih izvještaja su⁴⁶:

- komparativni financijski izvještaji (postupak horizontalne analize)
- strukturni financijski izvještaji (postupak vertikalne analize)
- financijski pokazatelji (pojedinačni, skupni, sustavni i zbrojni ili sintetički pokazatelji).

Svaka poslovna analiza trebala bi započeti procjenom poslovne okoline i strategije koju poduzeće primjenjuje. Uvažavajući navedeno, analiza poslovne okoline i industrije čini temelj za izradu strategije poduzeća. Strategija poduzeća iznimno je važna jer usmjerava poduzeće ostvarivanju dugoročnih ciljeva te omogućuje rast i razvoj na zadovoljstvo svih interesnih skupina. Analiza financijskih izvještaja⁴⁷ integralni je dio poslovne analize. U tom smislu poslovna analiza je širi pojam od analize financijskih izvještaja jer obuhvaća još i analizu okoline, njegove strategije, financijskog položaja i kvalitete poslovanja. Cilj poslovne analize je pružiti informacije o financijskoj situaciji, menadžmentu, planovima i strategijama koje poduzeće provodi, poslovnoj okolini kako bi se na temelju tako prikupljenih informacija mogle donijeti poslovne odluke.⁴⁸

Instrumentarij koji se može koristiti za analizu financijskih izvještaja obuhvaća komparativne i strukturne financijske izvještaje koji su podloga za provedbu horizontalne i vertikalne analize te se uz to analiza dodatno upotpunjuje izračunom i analizom financijskih pokazatelja. Svaka analiza financijskih izvještaja započinje računovodstvenom analizom. Računovodstvenom analizom se nastoje identificirati možebitna računovodstvena odstupanja koje mogu umanjiti kvalitetu analize financijskih izvještaja.

⁴⁵ Vidučić, Lj. i suradnici (2015) *Financijski menadžment*, IX. izdanje, Zagreb: RRIF plus d.o.o., str. 434. i 435.

⁴⁶ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 224.

⁴⁷ Žager, L. i suradnici (2/2017) *Analiza financijskih izvještaja – primjer poduzeća iz djelatnosti trgovine*, Zagreb: RIF, str. 53.

⁴⁸ Wild, J. J. i suradnici (2001) *Financial Statement Analysis*. New York: McGraw-Hill Irwin, Seventh Edition, str. 12.

Računovodstvena odstupanja posljedica su⁴⁹:

- računovodstvenih procjena
- friziranja financijskih izvještaja pod utjecajem interesa menadžmenta, primjerice, ukoliko zarade i bonusi menadžmenta ovise o ostvarenim financijskim rezultatima tada će menadžment biti sklon „kreativnom“ računovodstvu
- promjena računovodstvenih standarda koji mogu uzrokovati značajne devijacije u financijskim informacijama.

Zbog utjecaja računovodstvenih politika javlja se računovodstveni rizik. Glavni cilj računovodstvene analize je umanjiti taj rizik i omogućiti komparabilnost financijskih izvještaja. U okviru analize financijskih izvještaja potrebno je obuhvatiti i financijsku analizu.

Ključna pitanja na koja financijska analiza treba dati odgovore jesu:

- Kakva je profitabilnost poduzeća?
- Koji su izvori sredstava financiranja tog poduzeća?
- Kakva je likvidnost odnosno sposobnost poduzeća da podmiruje dospjele obveze u rokovima njihova dospjeća?
- Kakva je ekonomičnost poslovanja poduzeća?
- Ima li poduzeće potencijal za rast i razvoj?

U tom smislu financijska analiza se sastoji od:⁵⁰

- analize profitabilnosti
- analize rizika
- analize izvora financiranja.

Instrumenti za provođenje financijske analize jesu financijski pokazatelji. Pokazatelje obično promatramo kao nositelje informacija koji su potrebni za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća. Stoga se pokazatelji formiraju i računaju upravo zbog toga da bi se stvorila informacijska podloga za donošenje određenih poslovnih odluka. Da bi financijski pokazatelji bili adekvatna informacijska podloga za donošenje poslovnih odluka, financijski izvještaji trebaju biti realni i objektivni. Realnost i objektivnost financijskih izvještaja se potvrđuje provođenjem neovisne eksterne revizije čiji je konačni produkt revizorovo izvješće.

⁴⁹ Ibidem, str. 14.

⁵⁰ Ibidem, str. 15.

Analiza financijskih izvještaja završava analizom scenarija. Na temelju trenutne financijske situacije i uspješnosti poslovanja analizom scenarija nastoje se predvidjeti buduća kretanja u poslovanju. Na temelju računovodstvene, financijske, analize scenarija nastoje se procijeniti budućí novčani tokovi, dobit te rast prihoda. Iako postoje kvantitativni instrumenti predviđanja i razrade scenarija temeljenih na matematičkim i statističkim metodama, valja biti oprezan pri ocjeni dobivenih rezultata s obzirom na činjenicu da je većina elemenata potrebnih za analizu temeljena na procjeni.

3.1. Analiza poslovanja putem financijskih pokazatelja uspješnosti

Ključni dio analize poslovanja društva temelji se na analizi financijskih izvještaja. Osnovni financijski izvještaji (bilanca, račun dobitka i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke) sadržavaju potrebne informacije i daju sliku realnog stanja i poslovanja društva. Da bi se utvrdilo stanje u pojedinim dijelovima poslovanja (npr. kapitalna struktura, financijska struktura, likvidnost, profitabilnost), treba utvrditi i izračunati niz financijskih pokazatelja (računovodstvenih ili bilančnih) čije se definicije temelje na pojedinim stavkama iz financijskih izvještaja. Pokazatelji su omjeri između dvije stavke iz istog ili različitih financijskih izvještaja (npr. bilance i računa dobitka i gubitka) te njihove vrijednosti predstavljaju indikatore tj. “detektore” lošeg ili dobrog stanja u raznim kategorijama poslovanja. Skup vrijednosti indikatora proizvodi “dijagnostiku” poslovanja društva kao informacijsku podlogu potrebnu za donošenje određenih menadžerskih odluka. Osim interne upotrebe, dijagnostika je korisna i za ostale (eksterne) korisnike financijskih izvještaja, kao što su kreditori, sadašnji i potencijalni investitori, ali i svi ostali poslovni partneri koji sudjeluju i ovise o poslovnom i financijskom stanju društva (kupeci i dobavljači).⁵¹

Analiza putem financijskih pokazatelja je jedna od najpoznatijih i najčešće korištenih analiza financijskih izvješća i može dati dobar pregled poduzeća i naglasiti njegove snage i slabosti. Pokazatelj je racionalan ili odnosni broj, što podrazumijeva da se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos (dijeli se) s drugom ekonomskom veličinom. Pokazatelje obično promatramo kao nositelje informacija koje su potrebne za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća. Financijski pokazatelji, s obzirom na vremensku dimenziju, u osnovi se mogu podijeliti na dvije skupine. Jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja

⁵¹ Jašić, T. (2017) *Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja*, Zagreb: RRIF, str. 134.-135.

poduzeća unutar određenog razdoblja (najčešće godinu dana) i temelji se na podacima iz izvještaja o dobiti, a druga se odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku⁵².

Financijske pokazatelje potrebno je definirati i izračunati na temelju pojedinih stavki iz financijskih izvještaja. Njihove su vrijednosti omjeri između dvije stavke iz istog ili različitih financijskih izvještaja. Da bi se donio pouzdani sud o veličini određenog pokazatelja i njegovu značenju, potrebno je usporediti vrijednost tog pokazatelja s određenim graničnim ili standardnim veličinama koje predstavljaju granicu između dobre i loše karakteristike poslovanja opisane pokazateljem (npr. pozitivna ili negativna profitabilnost, visina profitabilnosti za pokriće troška financiranja, ciljno trajanje naplate potraživanja u danima itd.). Odmak vrijednosti izračunanog pokazatelja u odnosu na graničnu ili standardnu vrijednost daje uvid u kvalitetu kategorije poslovanja mjerenu tim pokazateljem. Granične se vrijednosti mogu utvrditi konzervativno na osnovi teoretskih razmatranja stavaka financijskih izvještaja za dobivanje poželjnog omjera. U praktičnoj su primjeni česta odstupanja vrijednosti pokazatelja od teoretskih graničnih vrijednosti jer pokazatelji mogu znatno varirati, ovisno o vrsti poslovanja i uzorku koji se primjenjuje. Za orijentacijski se izračun graničnih vrijednosti mogu uzeti srednje vrijednosti ili medijan pokazatelja za razne uzorke (npr. društva u istom razredu veličine ili sektoru u nekom razdoblju, kvantil društava rangiranih po nekom pokazatelju). Skup vrijednosti pokazatelja po kategorijama i njihov trend u određenom razdoblju (od tri do pet godina) predstavlja “dijagnostičku” sliku poslovanja⁵³. Možemo reći da se pokazatelji formiraju i računaju upravo zbog toga da bi se stvorila informacijska podloga potrebna za donošenje određenih odluka. Zavisno od toga koje se odluke žele donositi naglašava se važnost pojedinih tipova (vrsta) pokazatelja.

Najčešća klasifikacija financijskih pokazatelja je sljedeća: ⁵⁴

- pokazatelji likvidnosti
- pokazatelji zaduženosti
- pokazatelji aktivnosti
- pokazatelji ekonomičnosti
- pokazatelji profitabilnosti
- pokazatelji investiranja.

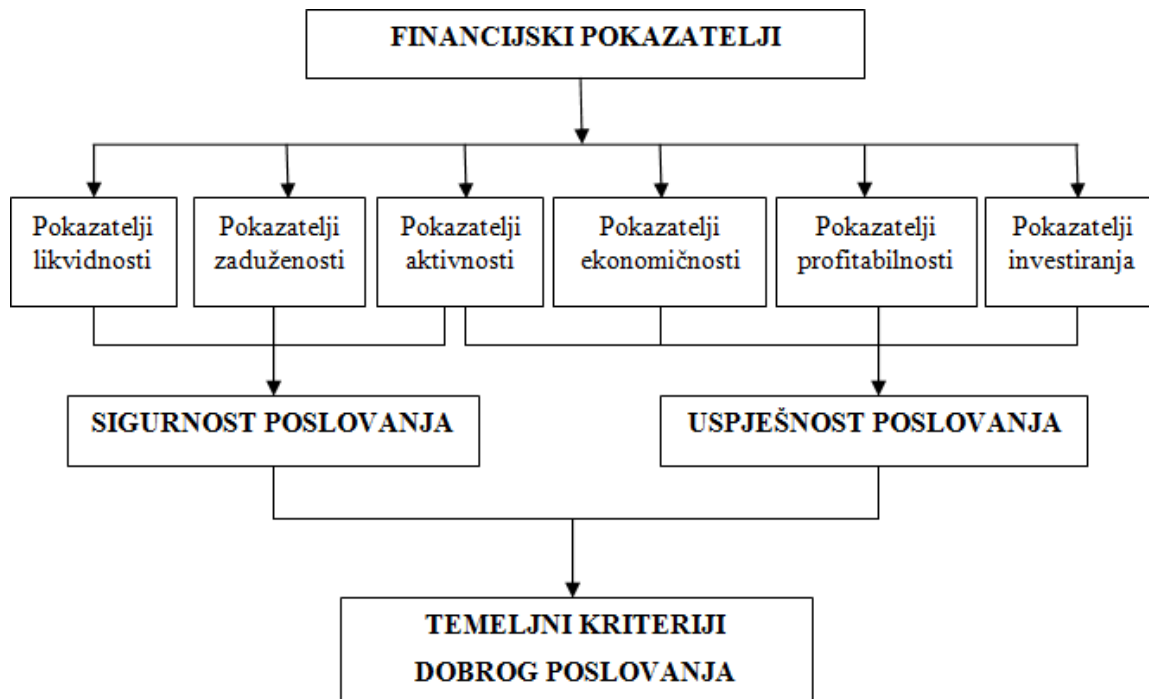
⁵² Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 172.

⁵³ Jašić, T. (10/2017) *Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja*. Zagreb: RRIF, str. 135.

⁵⁴ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 172.

U poslovanju se podrazumijeva da su zadovoljena dva kriterija, sigurnost i uspješnost. Tako sigurnost uključuje pokazatelje likvidnosti i zaduženosti dok uspješnost uključuje pokazatelje ekonomičnosti, profitabilnosti, investiranja, dok pokazatelj aktivnosti uključuje sigurnost i uspješnost.⁵⁵

Slika 4.: Povezanost pokazatelja analize financijskih izvještaja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: Masmedia, str. 245.

3.1.1. Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost poslovanja predstavlja sposobnost trgovačkog društva za pravodobno namirenje obveza. U skladu s time pokazatelji likvidnosti pokazuju koliko je trgovačko društvo sposobno podmirivati svoje dospjele kratkoročne obveze. Ako je trgovačko društvo nelikvidno (bez novca), ono nije u mogućnosti normalno poslovati. Dakle, čim nema dovoljno sredstava za nabavu sirovina i materijala, robe te za podmirenje plaća radnika, poreza, doprinosa i drugih tekućih obveza, sasvim je jasno da je to trgovačko društvo u krizi i da vrlo

⁵⁵ Šlibar, D. (5/2010) *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*. Zagreb: Računovodstvo i porezi u praksi, str. 1.

vjerojatno neće još dugo u takvim uvjetima moći poslovati. Uz pojam likvidnosti pojavljuje se i pojam solventnost. Kada je riječ o solventnosti, tada se govori o sposobnosti trgovačkog društva da trajno ispunjava sve dospjele obveze (kratkoročne i dugoročne).⁵⁶

Pokazatelj likvidnosti je pokazatelj koji je najranije počeo biti korišten u analizi financijskih izvješća.

Najčešći eksplicirani pokazatelji likvidnosti jesu:

- koeficijent trenutne likvidnosti
- koeficijent ubrzane likvidnosti
- koeficijent tekuće likvidnosti
- koeficijent financijske stabilnosti.⁵⁷

Najčešći pokazatelji likvidnosti i postupak njihovog izračunavanja prikazani su u Tablici 10. Svi navedeni pokazatelji računaju se na temelju podataka iz bilance.

Tablica 10.: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent trenutne likvidnosti (KTrL)	novac	kratkoročne obveze
koeficijent ubrzane likvidnosti (KUL)	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
koeficijent tekuće likvidnosti (KTL)	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
koeficijent financijske stabilnosti (KFS)	dugotrajna imovina	vlastiti kapital (glavnica) + dugoročne obveze

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008), *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 248.

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom, odnosno novčanim sredstvima. U praksi, poželjno je da ovaj koeficijent ne bi trebao biti manji od 0,10; odnosno 10%.

⁵⁶ Horvat J. K. (7/2011) *Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja*. Zagreb: RRIF, str. 20.

⁵⁷ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 172.

Koeficijent ubrzane likvidnosti mjeri odnos kratkotrajne imovine, umanjene za vrijednost zaliha, i kratkoročnih obveza. Pokazuje sposobnost poduzeća da udovolji hitnim potrebama za gotovinom. Njegova vrijednost bi trebala biti 1 ili veća od 1, što znači da bi poduzeće koje želi održavati normalnu likvidnost moralo imati brzo unovčive imovine minimalno toliko koliko ima kratkoročnih obveza. Realno gledajući, za društva koja nemaju zaliha, kontrolna mjera za ubranu likvidnost ista je kao i za tekući odnos i iznosi 2. Razlog tome je što između ubrzane likvidnosti i tekućeg odnosa kada nema zaliha zapravo nema razlike u računanju. Naime, u tom je slučaju tekuća aktiva u cijelosti brza aktiva⁵⁸.

Pokazatelj ubrzane likvidnosti⁵⁹ se koristi za procjenu može li poduzeće udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine. Ovaj pokazatelj izuzima zalihe iz izračuna i stoga je precizniji kao mjerilo likvidnosti.

Ovaj pokazatelj bi trebao iznositi minimalno 1 ili više, odnosno tekuće obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja, premda ima izuzetaka, ovisno o industriji. Ako je pokazatelj visok, znači da je potrebno unaprijediti upravljanje gotovinom radi smanjenja suviška gotovine, pooštriti kreditnu politiku ili smanjiti kratkotrajnu u korist dugotrajne imovine. Ovaj pokazatelj uglavnom koriste banke i drugi kreditor, a služi kao upozorenje na opasnost da dužnik neće moći izmiriti svoje obveze u roku dospijeca.

Koeficijent tekuće likvidnosti u pravilu bi trebao biti veći od 2. Pokazuje koliko su kratkoročne obveze poduzeća pokrivene kratkotrajnom imovinom. Mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Da bi se održala normalna likvidnost društva, dio kratkotrajne imovine mora biti financiran iz kvalitetnih dugoročnih izvora, odnosno radnog kapitala koji se utvrđuje kao razlika kratkotrajne imovine i kratkoročnih izvora. Ako društvo ima više radnog kapitala, tada to znači da je njegova likvidnost i financijska stabilnost veća. Upravo se zbog toga radni kapital često naziva rezervom likvidnosti, rezervom financijske stabilnosti ili rezervom sigurnosti poslovanja.⁶⁰

Koeficijent financijske stabilnosti po definiciji bi trebao biti manji od 1, jer se iz dijela dugoročnih izvora treba financirati ne samo dugotrajna, nego i kratkotrajna imovina.

⁵⁸ Belak, V. (2014.) *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF Plus, str. 151.

⁵⁹ <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf>, (pristupljeno 22.02.2019.); Vukoja, B., *Primjena analize financijskih izvještaja pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka*, str. 7.

⁶⁰ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 249.

Smanjenje pokazatelja⁶¹ financijske stabilnosti je pozitivna tendencija, jer to znači da se sve veći dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora financiranja čime se stvaraju pretpostavke za financijsku stabilnost promatranog poduzeća.

3.1.2. Pokazatelji zaduženosti

Zaduženost ili solventnost se može definirati kao sposobnost poduzeća da u roku udovolji svojim dugoročnim obvezama. Pokazatelji zaduženosti mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih sredstava, odnosno koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala.

Poduzeća sa značajno visokim stupnjem zaduženosti gube financijsku fleksibilnost, mogu imati probleme pri pronalaženju novih investitora, a mogu se suočiti i s rizikom bankrota. Ukoliko je stupanj zaduženosti pod kontrolom, a posuđena sredstva se koriste na pravi način, zaduženost može rezultirati porastom povrata na investirano.

Najčešći pokazatelji⁶² zaduženosti poduzeća jesu koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja, koeficijent financiranja, pokriće troškova kamata, faktor zaduženosti, stupanj pokrića I. i stupanj pokrića II.

Tablica 11.: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent zaduženosti (KZ)	ukupne obveze	ukupna imovina
koeficijent vlastitog financiranja (KVF)	vlastiti kapital	ukupna imovina
koeficijent financiranja (KF)	ukupne obveze	vlastiti kapital
pokriće troškova kamata (PTK)	dobit prije poreza i kamata	kamate
faktor zaduženosti (FZ)	ukupne obveze	zadržana dobit + amortizacija
stupanj pokrića I (SP I)	vlastiti kapital	dugotrajna imovina
stupanj pokrića II (SP II)	vlastiti kapital + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 251.

⁶¹<http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf>, (pristupljeno 22.02.2019.); Vukoja, B., *Primjena analize financijskih izvještaja pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka*, str. 7.

⁶² Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 173.

Koeficijent zaduženosti pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik financiranja, odnosno koliki je postotak imovine nabavljan zaduživanjem. Kontrolna mjera koeficijenta zaduženosti trebala bi biti 50% ili manja.

Koeficijent vlastitog financiranja govori koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice). Pokazatelj je bolji što je koeficijent veći od 0,50. To znači da se poduzeće financira iz vlastitih izvora s više od 50%.

Koeficijent financiranja je jedan od značajnih pokazatelja koji govori kolika je rizičnost ulaganja u određeno poduzeće. Poželjno je da pokazatelj bude što niži, a maksimalno 1, odnosno 100%. Visoka vrijednost pokazatelja ukazuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstava i plaćanju kamata.

Pokriće troškova kamata pruža informaciju o tome koliko su troškovi kamata pokriveni s dobitkom prije oporezivanja. Pri utvrđivanju pokrića troškova kamata razmatra se koliko puta su kamate pokrivenne ostvarenim iznosom bruto dobiti. Ovaj pokazatelj se izražava u jedinicama „puta“ (npr. trošak kamata pokriven je pet puta).

Faktor zaduženosti pokazuje koliko bi godina trebalo, uz postojeće uvjete poslovanja i ostvarivanja dobiti, da poduzeće podmiri svoje ukupne obveze. Promatrano s aspekta sigurnosti poslovanja poduzeća podrazumijeva se da manji faktor zaduženosti znači veću sigurnost i obrnuto. Kontrolna mjera za ovaj pokazatelj je 5 godina. To znači, ako poduzeće može podmiriti sve svoje obveze unutar 5 godina ono je solventno i nije prezaduženo.

Stupanj pokrića I. naziva se još i *zlatno bankarsko pravilo* i prikazuje stupanj financiranja dugotrajne imovine iz dugoročnih izvora. Poželjnim se smatra da je dugotrajna imovina u cijelosti financirana dugoročnim izvorima.

Stupanj pokrića II. naziva se još i *zlatno bilančno pravilo* i pokazuje stupanj pokrivenosti dugotrajne imovine glavnicom i dugoročnim obvezama. Trebao bi biti veći od 1, jer bi to ukazivalo da postoji više dugoročnih izvora nego što ima dugotrajne imovine pa bi se višak tih dugoročnih izvora koristio za kratkotrajnu imovinu.

3.1.3. Pokazatelji aktivnosti

Koriste se pri ocjeni djelotvornosti kojom management angažira imovinu koju su mu povjerali vlasnici. Upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Pokazatelji aktivnosti mjere efikasnost s kojom poduzeće koristi vlastite resurse. Računaju se iz odnosa prihoda i prosječnog stanja imovine.

Najčešći pokazatelji aktivnosti⁶³ poduzeća su koeficijent obrta ukupne imovine, koeficijent obrta kratkotrajne imovine, koeficijent obrta potraživanja i trajanje naplate potraživanja u danima.

Pokazatelji aktivnosti još su poznati pod nazivom koeficijenti obrta koji se računaju na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Postupak izračunavanja pokazatelja aktivnosti prikazani su u Tablici 12. te se utvrđuju na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka.

Tablica 12.: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent obrta ukupne imovine (KOU)	ukupni prihodi	ukupna imovina
koeficijent obrta kratkotrajne imovine (KOKI)	ukupni prihodi	kratkotrajna imovina
koeficijent obrta potraživanja (KOP)	prihodi od prodaje	Potraživanja
trajanje naplate potraživanja (TNP)	broj dana u godini (365)	KOP
koeficijent obrta zaliha (KOZ)	troškovi za prodano	Zalihe
dani vezivanja zaliha (DZ)	broj dana u godini (365)	KOZ

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008), *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 252.

Koeficijent obrta ukupne imovine služi da bi se utvrdilo koliko puta poduzeće u godini dana obrne svoju imovinu i pretvori je u prihod. Na taj se način pokazuje efikasnost poduzeća u korištenju ukupne imovine u stvaranju rezultata. Poželjno je da bude što veći.

⁶³ Ibidem, str. 178.

Trajanje naplate potraživanja u danima mjeri prosječan broj dana nenaplaćene realizacije prodaje, odnosno daje podatak o prosječnom broju dana kreditiranja kupaca. U slučaju vrlo niskog trajanja naplate potraživanja može se donijeti zaključak ili da poduzeće ima uredne kupce i dobru naplatu ili ne odobrava trgovačke kredite. Dugotrajna naplata potraživanja od kupaca može biti rezultat opće nelikvidnosti na tržištu, loše kvalitete proizvoda, lošeg upravljanja potraživanjima i biranjem kupaca.

3.1.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju odnos prihoda i rashoda odnosno koliko se jedinica prihoda ostvari po jedinici rashoda. Izračunavaju se temeljem izvještaja iz računa dobiti i gubitka. U pravilu pokazatelji bi trebali biti veći od jedan, odnosno, što su veći, to se više prihoda ostvaruje na jedinicu rashoda. Ukoliko je vrijednost pokazatelja ekonomičnosti manja od 1, to znači da poduzeće posluje s gubitkom.

Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća⁶⁴ su ekonomičnost ukupnog poslovanja, ekonomičnost poslovanja (prodaje), ekonomičnost financiranja i ekonomičnost izvanrednih aktivnosti.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja stavlja u odnos ukupne prihode poduzeća s ukupnim rashodima poduzeća. Poslovanje je ekonomično kada je ukupni prihod veći od ukupnih rashoda odnosno kada je koeficijent veći od 1,00; a nije ekonomično u slučaju da ukupni rashodi vrijednosno premašuju ukupni prihod te je koeficijent manji od 1,00.

Postupak izračunavanja pokazatelja ekonomičnosti prikazan je u Tablici 13.

Tablica 13.: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
ekonomičnost ukupnog poslovanja (EUP)	ukupni prihodi	ukupni rashodi
ekonomičnost prodaje/poslovanja (EP)	prihodi od prodaje	rashodi od prodaje
ekonomičnost financiranja (EF)	financijski prihodi	financijski rashodi
ekonomičnost izvanrednih aktivnosti (EI)	izvanredni prihodi	izvanredni rashodi

Izvor: Sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 253.

⁶⁴ Ibidem, str. 179.

Ekonomičnost poslovanja (prodaje) govori o uspjehu osnovne djelatnosti poduzeća. Vrijednost ovog pokazatelja često je veća od vrijednosti pokazatelja ekonomičnosti ukupnog poslovanja. Temelji se na prihodima i rashodima iz poslovanja tj. redovite djelatnosti. Pritom rashode prodaje čine povećanje/smanjenje vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda, materijalni troškovi te troškovi osoblja.

Ekonomičnost financiranja pokazuje koliki je omjer financijskih prihoda i financijskih rashoda poduzeća. Što je omjer veći, to je stanje u poduzeću bolje.

Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti, kao pokazatelj u ukupnoj ekonomičnosti poduzeća, ne bi trebao imati velike udjele jer se, osim u financijskim institucijama, u poduzećima uobičajeno prihodi (i rashodi) ostvaruju proizvodnjom, prodajom ili pružanjem nekih drugih nefinancijskih usluga.

3.1.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti izražavaju snagu zarade poduzeća, odnosno pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita. Ekonomski analitičari pokazatelje profitabilnosti (rentabilnosti) koriste kao indikatore upravljačke djelotvornosti, kao mjeru sposobnosti poduzeća za povrat odgovarajućih ulaganja te kao metodu za predviđanje buduće dobiti. Pokazatelji profitabilnosti mogu se podijeliti u dvije osnovne skupine, a to su:⁶⁵

- pokazatelji koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema prodaji
- pokazatelji koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema ulaganjima.

Najčešća podjela pokazatelja profitabilnosti je na neto maržu profita, bruto maržu profita, neto rentabilnost imovine, bruto rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice).⁶⁶ Ovi se pokazatelji uobičajeno izražavaju u postotku, a postupak izračunavanja pokazatelja prikazan je u Tablici 14.

⁶⁵ <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (pristupljeno 22.02.2019.); Vukoja, B., *Primjena analize financijskih izvještaja pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka*, str. 12.

⁶⁶ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 180.

Tablica 14.: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + kamate	Ukupni prihod
Neto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihod
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + kamate	Ukupna imovina
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 252.

Marže profita variraju od industrije do industrije pa je važno da se poduzeća uspoređuju unutar iste industrije. Pokazatelji marže profita pokazuju koliko poduzeće zarađuje u odnosu na ostvareni promet (prihod). Bruto i neto marža profita razlikuju se po poreznom opterećenju.

Bruto marža profita pokazuje koliko je prihoda poduzeću ostalo, nakon pokrića troškova za prodano, za pokriće troškova uprave i prodaje, troškove financiranja, poreza na dobitak i dobitka nakon oporezivanja.

Neto marža profita pokazuje koliko je prihoda poduzeću ostalo nakon podmirenja svih troškova i poreza na dobitak. Preostali prihod predstavlja dobitak koji poduzeće može podijeliti vlasnicima ili reinvestirati u poslovanje.

Pokazatelji rentabilnosti imovine (ROA) pokazuju koliko se (bruto ili neto) profita ostvaruje na uloženu jedinicu imovine te se na temelju toga može zaključiti koliko je poduzeće efikasno u izboru i upotrebi imovine. Ako se marža profita pomnoži s koeficijentom obrta ukupne imovine, kao rezultat će se dobiti rentabilnost ukupne imovine (ROA). Za poduzeće je bolje da je pokazatelj rentabilnosti imovine što veći.

Pokazatelj rentabilnosti vlastitog kapitala (glavnice) (ROE) mjeri koliko se profita zarađuje na jednu jedinicu kapitala, odnosno pokazuje koliki je povrat na uloženi vlastiti kapital. Poželjno je da je rentabilnost vlastitog kapitala što veća.⁶⁷

3.1.6. Pokazatelji investiranja

Pomoću pokazatelja investiranja mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća. Za izračunavanje ovih pokazatelja, osim podataka iz financijskih izvješća, potrebni su i podaci o dionicama, posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti. Pokazatelji investiranja pružaju dioničarima i potencijalnim ulagačima informacije o efektima ulaganja u dionice dioničkog društva. Osnovni cilj ovih pokazatelja je procjena poduzeća u terminima potencijala isplate dividendi i vrijednosti dionica na tržištu.

Najznačajniji pokazatelji investiranja su dobit po dionici (EPS), dividenda po dionici (DPS), odnos isplate dividendi (DPR), odnos cijene i dobiti po dionici (P/E), ukupna rentabilnost dionice i dividendna rentabilnost dionice.⁶⁸

Način izračunavanja najznačajniji pokazatelji investiranja prikazan je u Tablici 15.

Tablica 15.: Pokazatelji investiranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividenda po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	Dividenda po dionici (DPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*.

Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 254.

⁶⁷ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 251.-254.

⁶⁸ Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 181.

Dobit po dionici (EPS) pokazuje profitabilnost po jednoj običnoj (redovnoj) dionici, dakle, s pozicije običnih dioničara. EPS se računa na temelju zadnjeg izvješća iz bilance uspjeha dijeljenjem neto dobiti umanjene za povlaštene dividende s brojem redovnih dionica i izražava se u jedinicama „puta“ (npr. eura po dionici ili kuna po dionici).

Dividenda po dionici (DPS) je pokazatelj koji govori koliki će iznos dividende dioničar dobiti za svaku dionicu koju posjeduje.

Odnos isplate dividendi (DPR) dobije se kao omjer isplaćenih dividendi i neto dobiti. Taj pokazatelj je postotak dobiti raspodijeljene u novčane dividende, a ostatak (1 – odnos isplate dividendi) predstavlja dobit zadržanu u poduzeću koja se koristi ili za smanjenje duga ili za investiranje u imovinu.

Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E) koristi se kad se želi saznati koliko su obični dioničari spremni platiti za jednu novčanu jedinicu dobiti po dionici poduzeća. Povećanje ovog pokazatelja ukazuje da tržišna cijena dionice i dobit po dionici padaju pa je na jednu novčanu jedinicu dobiti bogatstvo dioničara veće. Ukoliko dođe do financijskih problema i ostvarivanja male dobiti (ili čak gubitka), ovaj pokazatelj također ima visoku vrijednost, ali tada nema ekonomskog smisla.

Ukupna rentabilnost dionice predstavlja odnos dobiti po dionici prema tržišnoj cijeni i pokazuje mogućnost ostvarivanja značajne pozitivne neto sadašnje vrijednosti ulaganja.

Dividendna rentabilnost dionice predstavlja odnos dividende po dionici prema tržišnoj cijeni dionice. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći.

3.2. Sustavi pokazatelja

Sljedeća skupina pokazatelja uspješnosti, odnosno neuspješnosti, poslovanja su sustavi (sistemi) te sintetički pokazatelji. Sustav pokazatelja podrazumijeva „izbor odgovarajućih pokazatelja, odgovarajući način njihovog povezivanja ili odgovarajuća zavisnost i

sveukupna zavisnost pojedinih pokazatelja i njihovog povezivanja s ciljem“.⁶⁹

Glavni razlog njihova konstruiranja jest u želji da se obuhvati cjelina poslovanja koja se sastoji od više različitih segmenata. Naime, glavna kritika te nedostatak pojedinačnih pokazatelja, neovisno o tome koliko ih ima, leži upravo u tome što se oni odnose samo na pojedine segmente poslovanja te zbog toga imaju ograničenu mogućnost izvještavanja korisnika o poslovnoj situaciji i stanju trgovačkog društva.

Sustavi ili sistemi pokazatelja su konstruirani na način da promjena jednog pokazatelja odmah utječe na promjenu drugog, omogućavajući tako upravi i menadžmentu da uočavanjem odstupanja od očekivanih vrijednosti mogu pravovremeno poduzeti inicijative kojima će umanjiti negativne ili pak povećati pozitivne efekte poslovanja.

U ekonomskoj teoriji oni se uobičajeno dijele u dvije skupine; deduktivne (najpoznatiji predstavnik je Du Pont sustav pokazatelja) te induktivne pokazatelje (najpoznatiji iz ove skupine su Altmanov Z-score te Kralicekov DF pokazatelj).

Utvrđena su tri osnovna obilježja deduktivnih sustava pokazatelja, odnosno:

- postojanje jednog glavnog ili vršnog pokazatelja koji odražava krajnji cilj rada i poslovanja trgovačkog društva, zatim
- sadržajna povezanost većeg ili manjeg broja pomoćnih pokazatelja koji na različitim nivoima definiraju i utječu na sadržaj elemenata glavnog pokazatelja te
- da se preciziranje sadržaja pomoćnih pokazatelja na pojedinim nivoima formalizira odgovarajućim matematičko-statističkim iskazima.⁷⁰

3.2.1. Du Pont sustav pokazatelja

Najpoznatiji sustav pokazatelja je Du Pont. Karakteristika ovog sustava jest da glavni pokazatelj određuje najviši cilj rada i poslovanja poduzeća, a pomoćni pokazatelji detaljiziraju pojedina područja poslovanja i određuju sadržaj elemenata glavnog pokazatelja⁷¹.

Du Pont sustav međusobno povezanih pokazatelja razvijen je i korišten krajem 20-tih godina prošlog stoljeća u Americi. Razvila ga je američka kemijska kompanija Du Pont de

⁶⁹ Šlibar, D. (5/2010) *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*. Zagreb: Računovodstvo i porezi u praksi, str. 4.

⁷⁰ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 251.-264.

⁷¹ Šlibar, D. (5/2010) *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*. Zagreb: Računovodstvo i porezi u praksi, str. 4.

Nemours& Co. po kojem je i prozvan, a danas u svijetu predstavlja najpoznatiji logičko-deduktivni sustav pokazatelja. Predstavlja meritoran upravljački alat koji na jasan i jednostavan način ukazuje menadžmentu na koje oblike imovine treba obratiti pozornost prilikom upravljanja društvom.

Du Pont sustav pokazatelja ima oblik piramide te objedinjuje informacije iz bilance te računa dobiti i gubitka. Lijeva strana piramide sadrži podatke koji se mogu naći u računu dobiti i gubitka, kao npr. neto dobit, trošak kamata, prihod od prodaje, operativni troškovi, porez na dobit i ostalo. Na desnoj strani piramide nalaze se u pravilu, s izuzetkom neto prodaje, podaci koji se izvlače iz bilance, dakle vrijednost pojedinih elemenata kratkotrajne i dugotrajne imovine, odnosno njihov ukupni zbroj.

Suština navedenog sustava jest u tome da se iz planirane veličine vršnog pokazatelja izvode svi zahtjevi koje treba zadovoljiti na određenim nižim razinama poslovanja. Ovaj sustav pokazatelja omogućuje, prije svega, menadžmentu dobivanje stvarne informacije o tome koliko se imovina efektivno i efikasno koristi te kroz analizu uspješnosti društva čini temelj za planiranje, upravljanje te daljnji razvoj društva.

Prema navedenom možemo reći da Du Pontov sustav pokazatelja prije svega koristi se za potrebe analize i potrebe planiranja, jer promjenom jednog elementa na nižim dijelovima piramide sustav automatski izračunava promjenu nadređenih elemenata odnosno pokazatelja pa samim time i glavnog pokazatelja.

3.2.2. Altmanov Z-score model

Altmanov Z-score model je najpoznatiji induktivni sintetički pokazatelj koji se izračunava te izražava kao zbroj više pojedinačnih ponderiranih pokazatelja.

Altmanov Z model je nastao 1967. godine kao rezultat empirijskih istraživanja u SAD-u. Ideja je bila oblikovanje skupnog pokazatelja za procjenu financijskog "zdravlja" i procjene vjerojatnosti bankrota proizvodnih trgovačkih društava koji kotiraju na burzi.

Na temelju statističke analize oblikovan je model koji glasi:⁷²

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 0,999X5$$

U prvom modelu Altman je načinio nekoliko pogrešaka koje su kasnije ispravljene tako da važeći Z-score model danas izgleda:

$$Z = 1.2X1 + 1.4X2 + 3.3X3 + 0.6X4 + 1.0X5$$

gdje Z predstavlja zbrojni pokazatelj, a ostale veličine prema prikazu u Tablici 16.

Tablica 16.: Altmanov Z-score model

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	radni kapital	ukupna imovina
X2	zadržana dobit	ukupna imovina
X3	dobit prije kamata i poreza(EBIT)	ukupna imovina
X4	tržišna vrijednost glavnice	ukupne obveze
X5	ukupni prihodi	ukupna imovina

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 270.

Za svaki navedeni Z-score model utvrđene su granice unutar kojih se pojedino društvo može nalaziti te sukladno tome dobiti pripadajuću ocjenu izvrsnosti odnosno mogućnosti tj. vjerojatnosti poslovnog bankrota (vidi Tablicu 17.).

⁷² Belak, V. (1995) *Menadžersko računovodstvo*. Zagreb: RRIF Plus, str. 203.

Tablica 17.: Determinirane granice ocjene za Altmanov Z-score

Z-score model	Raspon ocjene (od - 4.0 do +8.0) - rizik stečaja			
	Vrlo mali	"Sivo" područje		Vrlo veliki 95%
Zabrinutost		U roku 2 god.		
Originalni	≥ 3.0	2.99 - 2.79	2.78 - 1.81	$1.80 \leq$
Model A	≥ 2.9	2.89 - 2.69	2.68 - 1.24	$1.23 \leq$
Model B	≥ 2.6	2.59 - 2.39	2.38 - 1.11	$1.10 \leq$
EMS model	≥ 5.85	5.84 - 4.35		$4.34 \leq$

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 272.

Temeljno je pravilo da što je vrijednost Z-score pokazatelja veća od referentne granice utvrđene kao 3, to je manja vjerojatnost da će trgovačko društvo bankrotirati, odnosno takva se društva mogu okarakterizirati kao uspješna i financijski zdrava. Društva koja se prema svojim pokazateljima kreću u "sivom području", naginju prema stečaju, no moguće je i da do njega ne dođu pa su okarakterizirana kao financijski ugrožena društva s potencijalom ozdravljenja. U slučaju pak da su im pokazatelji Z-scorea manji od vrijednosti iz zadnjeg stupca prikazane Tablice 17., za takva je društva vrlo vjerojatno da će u roku od jedne godine bankrotirati.

3.2.3. Kralicekov DF pokazatelj

Suštinski problem kod analize poslovne uspješnosti društava iz različitih poslovno-financijskih modela i kultura, a naročito u vremenu prije univerzalnosti računovodstvenih standarda i izvještavanja, jest u tome što interpretacija rezultata dobivenih korištenjem istih financijskih modela nije bila u potpunosti pouzdana i usporediva.

Na tome tragu, Austrijanac P. Kralicek je devedesetih godina 20. stoljeća, po uzoru na Altmanov model koji je bio ograničen na američko gospodarstvo, a koristeći se financijskim

izvještajima njemačkih, švicarskih te austrijskih društava, razvio model za procjenu poslovne krize koji je primjenjiv na europsko poslovno okruženje. Temelj tog modela čini, također, razdvajanje društava na ona koja su "zdrava" te ona koja su "nezdrava", odnosno koja se nalaze na samom rubu financijske provalije. Do tih se ocjena dolazi korištenjem definiranih faktora te veličina uobličeni u sljedeću formulu:

$$DF=1.5X1+0.08X2+10X3+5X4+0.3X5+0.1X6$$

Kralicek se kod oblikovanja svog modela oslonio na slične pokazatelje kao i Altman s razlikom što je on ipak malo veći značaj pridodao izračunu sigurnosti poslovanja, odnosno "stvarne" likvidnosti i solventnosti društva.

Tablica 18.: Kralicekov DF pokazatelj

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	čisti novčani tok (EBIT+amortizacija)	ukupne obveze
X2	aktiva	ukupne obveze
X3	dobit prije kamata i poreza(EBIT)	aktiva
X4	dobit prije kamata i poreza(EBIT)	ukupni prihodi
X5	zalihe	ukupni prihodi
X6	poslovni prihodi	aktiva

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 273.

U sljedećoj tablici dane su kritične vrijednosti DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti.

Tablica 19: Vrijednosti DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti

VRIJEDNOST DF POKAZATELJA	FINANCIJSKA STABILNOSTI
> 3,0	IZVRSNA
> 2,2	VRLO DOBRA
> 1,5	DOBRA
> 1,0	SREDNJA
> 0,3	LOŠA
$\leq 0,3$	POČETAK INSOLVENTNOSTI
$\leq 0,0$	UMJERENA INSOLVENTNOST
$\leq -1,0$	IZRAZITA INSOLVENTNOST

Izvor: sistematizacija autora prema: Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 273.

I kod ovog modela vrijedi pravilo da što je vrijednost pokazatelja veća, to je društvo stabilnije i bolje posluje. No, za razliku od Altmanovog modela i njegovog pokazatelja, Kralicekov DF pokazatelj može poprimiti i negativne vrijednosti. Financijska stabilnost društava čiji se pokazatelj kreće u rasponu od 1 do 3 ocjenjuje se kao osrednja do izvrsna. Ukoliko se pokazatelj nalazi od rasponu od 0 do 0,3 to je indikator da je društvo na putu prema insolventnosti odnosno velikim problemima s financijskom stabilnošću. Negativne vrijednosti ovog pokazatelja ukazuju na izrazitu insolventnost, odnosno dugotrajnu nesposobnost plaćanja te mogući krah poslovanja.

3.3. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza najčešće podrazumijeva uspoređivanje stavki financijskih izvještaja u jednoj godini na način da se jedna stavka iz financijskog izvještaja uzima kao konstanta na temelju koje se određuje postotni odnos svih ostalih varijabli. Podloga za vertikalnu analizu su strukturni financijski izvještaji koji omogućuju raščlanjivanje pojedinih pozicija.

Dakle, pomoću vertikalne analize uspoređuju se pojedine stavke iz financijskih izvještaja s povezanim stavkama u istom izvještaju (uobičajeno se jedna pozicija usporedbe izjednačava sa 100, a druga se izražava kao njen postotak). Kod bilance pojedine stavke izračunavaju se kao postotak od ukupne aktive ili pasive ($\% \text{ udio} = \text{vrijednost pojedine stavke aktive ili pasive} / \text{ukupna vrijednost aktive ili pasive} * 100$). Dok se kod računa dobiti i gubitka pojedine stavke izračunavaju kao postotak od neto prodaje ili ukupnih prihoda ($\% \text{ udio} = \text{pozicija računa dobiti i gubitka} / \text{neto prodaja ili ukupni prihodi} * 100$).⁷³

Potrebno je naglasiti kako su strukturni financijski izvještaji veoma korisni kod uspoređivanja s drugim poduzećima te kod uspoređivanja podataka jednog poduzeća kada je u gospodarstvu prisutna inflacija. Također, u kontekstu vertikalne analize važno je naglasiti da su strukturni financijski izvještaji koji se temelje na bilanci usmjerena na dva važna aspekta:⁷⁴

- razmatranje izvora poduzeća koji mogu biti posuđeni (kratkoročne i dugoročne obveze) i vlastiti (vlasnička glavnica)
- razmatranje strukture imovine poduzeća koja se ponajprije odnosi na odnos kratkotrajne i dugotrajne imovine (najviše ovisi o djelatnosti kojom se poduzeće bavi).

Vertikalna analiza naročito je dobra u slučajevima inflacije, kada apsolutni brojevi ne govore puno sami za sebe.

⁷³ Bolfek, B. i suradnici (2012) *Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke*, Ekonomski vjesnik 12/1, str. 159.

⁷⁴ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 231.

3.4. Horizontalna analiza

Analize financijskih izvještaja najčešće se prave kao usporedba brojčanih pokazatelja iz izvještaja dobivenih na kraju poslovne godine. Time se omogućava usporedba tijekom određenog razdoblja. Takva analiza pokazuje promjene na pojedinim stavkama i naziva se horizontalnom analizom. Uvijek je bolje da se uspoređuju pozicije za veći broj godina, kako bi se mogle uočiti određene tendencije i na temelju njih donositi kvalitetnije poslovne planove i odluke za buduća razdoblja.

Predmet horizontalne analize jesu bilančne pozicije i pozicije iz računa dobitka i gubitka. Da bi se došlo do zaključka o dinamici promjena, potrebno je pratiti višegodišnje trendove. Naime, rezultat dobiven analizom dvaju razdoblja može pružiti sliku o pozitivnim kretanjima, ali ako ga se razmotri kroz duže razdoblje, mogao bi uputiti na zaključak da rezultat dobiven analizom upućuje na moguće probleme.⁷⁵

Pojedine pozicije se mogu uspoređivati u apsolutnom iznosu (tekuća godina – prethodna godina) ili na temelju relativne (postotne) promjene ($(\text{apsolutna razlika} / \text{prethodna godina}) * 100$). Kako bi se ocijenila analiza poslovanja kroz duže vremensko razdoblje, koriste se bazni indeksi ($\text{tekuća godina} / \text{bazna godina} * 100$). Bazna godina se uobičajeno izjednačava sa 100. U vrijeme inflacije, analiziranje temeljnih financijskih izvještaja pomoću horizontalne analize može predstavljati problem jer u takvim uvjetima nema smisla uspoređivati apsolutne iznose prethodne i tekuće godine.⁷⁶

⁷⁵ Bolfek, B. i suradnici (2012) *Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke*, Ekonomski vjesnik 12/1, str. 158.

⁷⁶ Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o., str. 228.-229.

4. OPĆI PODACI O DRUŠTVU HRVATSKA LUTRIJA D.O.O.

Hrvatska Lutrija d.o.o. Zagreb, Ulica grada Vukovara 72, (u daljnjem tekstu „Društvo“) je društvo s ograničenom odgovornošću za organiziranje i priređivanje igara na sreću te zabavnih igara⁷⁷. Sukladno Uredbi o osnivanju Hrvatske Lutrije d.o.o. (Narodne novine broj 12/92) jedini osnivač Društva je Republika Hrvatska. Sustav, vrste i uvjeti priređivanja igara na sreću uređeni su Zakonom o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14).

Tablica 20.: Temeljni kapital i struktura vlasništva

Temeljni kapital, upisan kod Trgovačkog suda, iznosi 50.000.000,00 kn
Vlasnička struktura: 100% Republika Hrvatska
Matični broj: 3278069
OIB: 27905228158
Brojčana oznaka pravno ustrojstvenog oblika: 92
Brojčana oznaka razreda: 9200
Broj zaposlenih na dan 31.12.2017. godine: 1324

Izvor: sistematizacija autora

Tijela Društva su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava.

Republika Hrvatska kao osnivač ostvaruje svoja prava u Skupštini Društva preko Vlade Republike Hrvatske.

Na tržištu priređivanje igara na sreću⁷⁸ u Hrvatskoj Društvo je prisutno s bogatim asortimanom igara (raznovrsne lutrijske igre, kladioničke igre, igre na automatima i u casinima) koje stalno unaprjeđuje kako bi, ne samo ispunili, već i nadmašili očekivanja svojih igrača. Istovremeno, Društvo generira i značajna novčana sredstva kojima sudjeluje u realizaciji brojnih projekata. Projekti imaju za cilj unaprijediti kvalitetu života na mnogim područjima društvenog života i

⁷⁷ <https://www.zakon.hr/z/315/Zakon-o-igramama-na-sreću>, (pristupljeno 22.02.2019.); Zakon HR (2015) Zakon o igrama na sreću, pročišćeni tekst zakona, članak 9. stavak 1.

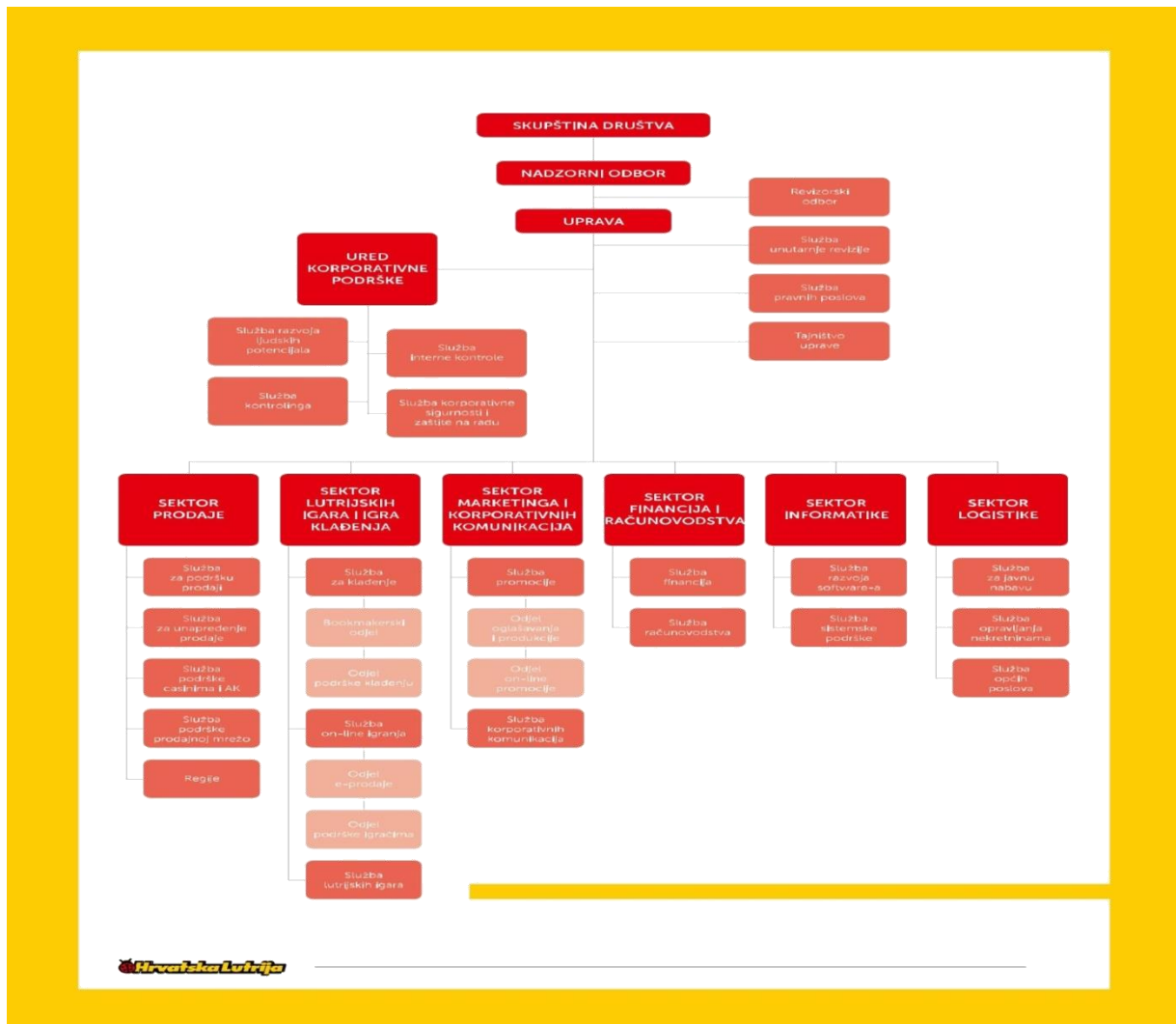
⁷⁸ <https://www.lutrija.hr/cms/Upoznajtenas>, (pristupljeno 22.2.2019); Hrvatska Lutrija, *Poslovanje*.

u svim dijelovima Hrvatske. Hrvatska Lutrija d.o.o. igre nastoji priređivati na takav način da budu zabavne igračima i korisne za cijelo društvo i da doista budu - više od igre.

U nastojanju da na tržištu igara na sreću u Hrvatskoj zadrži vodeću poziciju i ispuni očekivanja svih svojih dionika, kontinuirano prati razvoj suvremene tehnologije i najnovije trendove na području igara na sreću. Aktivna je članica udruženja europskih i svjetskih lutrijskih organizacija i dosljedno primjenjuje standarde odgovornog priređivanja igara na sreću.

Organizacijska shema Hrvatska Lutrija d.o.o. na dan 31.12.2017. godine prikazana je u nastavku:

Slika 5.: Organizacijska shema Hrvatske Lutrije d.o.o.

Izvor: preuzeto <https://www.lutrija.hr/cms/fgs.axd?id=95017>, (pristupljeno 22.02.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o. (2017) *Nefinancijsko izvješće Hrvatske Lutrije d.o.o.*, str. 6.

4.1. Vizija i misija i organizacijske vrijednosti

Vizija

Biti vodeći na tržištu igara na sreću.

Omogućiti vrhunski doživljaj igranja kroz kvalitetno, pouzdano i odgovorno priređivanje igara na sreću. Prikupljanjem sredstava kroz igru dati značajan doprinos razvoju društva.

Misija

Bogatim asortimanom svojih proizvoda, inovativnošću, primjenom suvremenih tehnoloških dostignuća i kvalitetnom uslugom nadmašiti očekivanja igrača.

Priređivanjem igara na sreću na kontroliran i društveno odgovoran način generirati više sredstava za društveno korisne djelatnosti i humanitarne aktivnosti.

Kontinuiranim poboljšanjem radnih uvjeta, poticanjem osobnog razvoja i primjerenim sustavom nagrađivanja stvoriti motivirajuće radno okruženje koje će biti temelj poslovnog uspjeha.

Organizacijske vrijednosti

Profesionalnost

Posjedujemo potrebna znanja i vještine, obavljamo poslove predano, djelotvorno i odgovorno.

Poštenje/etičnost

Poštujemo društvene i etičke norme te dosljedno ispunjavamo preuzete obveze prema igračima, radnicima, vlasniku i društvenom okruženju.

Društvena odgovornost

Svojim poslovanjem na društveno odgovoran način želimo uskladiti očekivanja igrača,

zaposlenih, vlasnika i društvenog okruženja te time doprinijeti ciljanom poboljšanju kvalitete življenja.

Razvoj

Hrvatska Lutrija d.o.o. želi biti organizacija koja uči, potiče i omogućava razvoj radnika, usvajanje i širenje novih znanja, timski rad, otvorenu i jasnu komunikaciju te kreativnost u funkciji individualnog i organizacijskog rasta.

4.2. Zakonska regulativa

Uvjeti priređivanja igara na sreću u Republici Hrvatskoj uređeni su Zakonom o igrama na sreću⁷⁹ (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14). Hrvatska Lutrija d.o.o. priređuje lutrijske igre, igre u casinima, igre klađenja te igre na sreću na automatima (u članka 5. ZOIS-a igre na sreću razvrstane su u ove četiri skupine).

Zakon propisuje raspodjelu sredstava uplaćenih za igre na sreću, kao i sustave naknada za priređivanje igara, a one su utvrđene u fiksnom i varijabilnom iznosu: kod lutrijskih igara u visini 10% od ukupne uplate, kod igara klađenja u visini 5% od ukupne uplate, kod igara u casinima u visini 15% od prihoda, kod igara na sreću na automatima u visini 25% od prihoda.

Prema Zakonu o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14) porez na dobitke plaća se po stopi od 10% na dobitke iznad 750,00 kuna do 10.000,00 kuna, po stopi od 15% na dobitke iznad 10.000,00 do 30.000,00 kuna, po stopi od 20% na dobitke iznad 30.000,00 kuna do 500.000,00 kuna, a po stopi od 30% na dobitke iznad 500.000,00 kuna.

Prema Zakonu o izmjeni Zakona o igrama na sreću (NN 143/14) koji je stupio na snagu 1.siječnja 2015. godine (u članku 52. stavak 2.) porez na dobitke kod igara klađenja plaća se po stopi od 10% na dobitke do 10.000,00 kuna, po stopi od 15% na dobitke iznad 10.000,00 kuna do 30.000,00 kn, po stopi od 20% na dobitke iznad 30.000,00 kuna do 500.000,00 kuna te po stopi od 30% na dobitke iznad 500.000,00 kuna.

U skladu s članka 9. Zakona o igrama na sreću, Hrvatska Lutrija d.o.o. ima obvezu prije isteka jednogodišnjeg razdoblja utvrditi prijedlog jednogodišnjeg plana poslovanja i trogodišnji plan

⁷⁹ <https://www.zakon.hr/z/315/Zakon-o-igramama-na-sre%C4%87u>, (pristupljeno 22.02.2019.); Zakon HR (2015) *Zakon o igrama na sreću, pročišćeni tekst zakona*, članak 5.

poslovanja za sljedeće razdoblje i podnijeti ga Vladi Republike Hrvatske radi prihvaćanja, uz dobivanje prethodnog mišljenja Ministarstva financija Republike Hrvatske.⁸⁰

Također, sukladno članku 9. stavak 6. Zakona o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14) dobit koju ostvari Hrvatska Lutrija d.o.o. prihod je državnog proračuna.

Godišnji financijski izvještaji Društva za 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godinu sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu (NN 109/07., 54/13., 121/14., 78/15,i 120/16.) i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja ("MSFI") te u skladu s Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 38/08., 12/09., 130/10., 78/15 i 95/16.).

Financijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke nastanka poslovnog događaja po kojem se učinci transakcija priznaju kada su nastali i iskazuju u financijskim izvještajima za razdoblje na koje se odnose te uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja.

Uprava Društva je odgovorna za sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s MSFI-ima, i za one interne kontrole za koje Uprava Društva odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja, Uprava Društva je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava Društva ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative, nego to učiniti.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

⁸⁰ <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu*, str. 5.

Financijski izvještaji Društva sastavljeni su u hrvatskim kunama kao funkcionalnoj, odnosno izvještajnoj valuti Društva. Financijski izvještaji prezentirani su u tisućama hrvatskih kuna ('000 HRK).⁸¹

4.3. Rizici poslovanja

Društvo je kroz svoje poslovanje izloženo sljedećim financijskim rizicima⁸²:

- tržišni rizik
- valutni rizik
- cjenovni rizik
- kamatni rizik
- kreditni rizik
- rizik likvidnosti
- fer vrijednost financijskih instrumenata
- operativni rizik.

Upravljanje rizikom kapitala

Društvo upravlja svojim kapitalom na način da osigura kontinuitet poslovanja, uz maksimiziranje povrata vlasniku kroz optimizaciju salda dugovanja i kapitala.

Struktura kapitala Društva sastoji se od dugovanja, koje uključuje kredite i zajmove, novca i novčanih ekvivalenata te vlasničke glavnice koja uključuje upisani kapital i zadržanu dobit.

Upravljanja financijskim rizikom

Financijski rizici uključuju tržišni rizik (uključujući valutni rizik i rizik cijena), kreditni rizik, rizik likvidnosti i rizik novčanog toka kamata.

Društvo je sudionik međunarodnog tržišta na način da je uključeno u organizaciju međunarodne lutrijske igre Eurojackpot, zajedno s još 31 lutrijskom organizacijom iz Europe.

Društvo je s te osnove umjereno izloženo valutnom riziku jer je „službena“ valuta igre EUR.

⁸¹ <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora (2013., 2014., 2015., 2016., i 2017.)*, str. 14.

⁸² <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu*, str. 55.-57.

Tržišni rizik

Društvo je u segmentu lutrijskih igara monopolist dok u segmentu klađenja postoji više koncesionara priređivača. Rizik promjene tržišnih uvjeta uglavnom je vezan za gospodarsku situaciju te Društvo nije u mogućnosti utjecati na navedeni rizik. Također, obzirom na poslovanje, možemo reći da Društvo ne ulaže u financijske instrumente kako bi sigurnije upravljalo izloženošću kamatnom i tečajnom riziku.

Valutni rizik

Društvo, s obzirom na materijalnu značajnost transakcija s inozemstvom, nije izloženo značajnije tečajnom riziku u poslovanju s inozemstvom.

Valute koje podliježu rizicima su prvenstveno EUR i USD.

Društvo je izloženo valutnom riziku prvenstveno prilikom transakcija vezanih za inozemno tržište, kao što je konverzija valute EUR vezana za priređivanje međunarodne igre Eurojackpot.

Cjenovni rizik

Društvo je umjereno izloženo cjenovnom riziku s obzirom na specifičnost usluga priređivanja igara na sreću kod kojih nije prisutna učestala promjena cijena.

Kamatni rizik

Većina zaduženja na koja se obračunavaju kamate ugovorena su uz fiksnu kamatnu stopu te možemo reći da Društvo nije osjetljivo na kamatni rizik.

Kreditni rizik

Kreditni rizik, odnosi se na rizik neispunjenja ugovornih obveza drugih ugovornih strana koji će proizvesti financijski gubitak Društva. Društvo je usvojilo politiku prema kojoj posluje samo s kreditno sposobnim ugovornim stranama, osiguravajući prema potrebi višak osiguranja za ublažavanje rizika financijskog gubitka zbog neispunjenja ugovornih obveza. Izloženost Društva i kreditni položaj drugih ugovornih strana su neprekidno praćeni, a ukupni

iznos zaključenih transakcija je raspodijeljen između odobrenih ugovornih strana.

Potraživanja od kupaca odnose se na veliki broj kupaca, raspoređenih na različita zemljopisna područja. Kontinuirano vrednovanje potraživanja provodi se na temelju financijskog položaja kupaca i vjerodostojnih isprava osiguranja potraživanja. U 2017. godini Društvo je zavelo u poslovnim knjigama sva sredstva osiguranja (zadužnice, garancije) u vanbilančnim evidencijama. Društvo je imalo ugovorenu nabavu vozila putem financijskog leasinga na rok od 4 godine s istekom 15.4.2017. godine te nije izloženo kreditnom riziku.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti pojavljuje se u financiranju aktivnosti Društva i u upravljanju pozicijama. Uključuje i rizik nesposobnosti financiranja imovine u prikladnim rokovima i kamatama i rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u prikladnom vremenskom roku. Društvo se financira iz vlastitih izvora. Potraživanja proizašla iz glavne djelatnosti naplaćuju se odmah što značajno smanjuje rizik likvidnosti.

Društvo upravlja rizikom likvidnosti održavajući prikladne pričuve, bankovna sredstva, neprekidnim praćenjem predviđenih i stvarnih novčanih tokova te uspoređujući rokove dospijeca financijske imovine i obveza. Odgovornost za upravljanje rizikom likvidnosti ima Uprava Društva.

Fer vrijednost financijskih instrumenata

Knjigovodstveni iznosi novca i novčanih ekvivalenata približni su njihovim fer vrijednostima radi kratkoročnosti tih financijskih instrumenata.

Slično tomu, knjigovodstveni iznos povijesnog troška potraživanja i obveza na koje se primjenjuju uobičajeni komercijalni uvjeti kreditiranja, također su približni njihovim fer vrijednostima.

Fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza kojima se trguje na aktivnim likvidnim tržištima određuje se prema cijenama koje kotiraju na tržištu.

Operativni rizik

Društvo je izloženo operativnim rizicima u svim svojim poslovnim aktivnostima. Društvo nastoji upravljati operativnim rizicima prema definiranim načelima i politikama, a u svrhu ublažavanja i izbjegavanja operativnih rizika. Kao operativni rizik Društvo prepoznaje rizik nastanka događaja koji kao posljedicu za Društvo imaju ili su mogli imati financijski gubitak, dobitak ili propuštenu zaradu, a uzrok su im neprimjereni ili neuspješni unutarnji procesi, sustavi, ljudski resursi odnosno vanjski utjecaji.

4.4. Analiza tržišta

Temeljna djelatnost Hrvatske Lutrije d.o.o. je priređivanje igara na sreću.

U dijelu priređivanja lutrijskih igara na sreću Hrvatska Lutrija d.o.o. ima isključivo pravo priređivanja, dok u dijelu priređivanja klađenja te priređivanja igara u casinima i automat klubovima, pojavljuje se kao priređivač dijeleći tržište s većim brojem priređivača.

Do kraja 2017. godine prodajna mreža Hrvatske Lutrije d.o.o. sastoji se od ukupno 2.976 prodajnih mjesta, što predstavlja smanjenje od 9% u odnosu na broj od 3.271 prodajnog mjesta u 2016. godini.

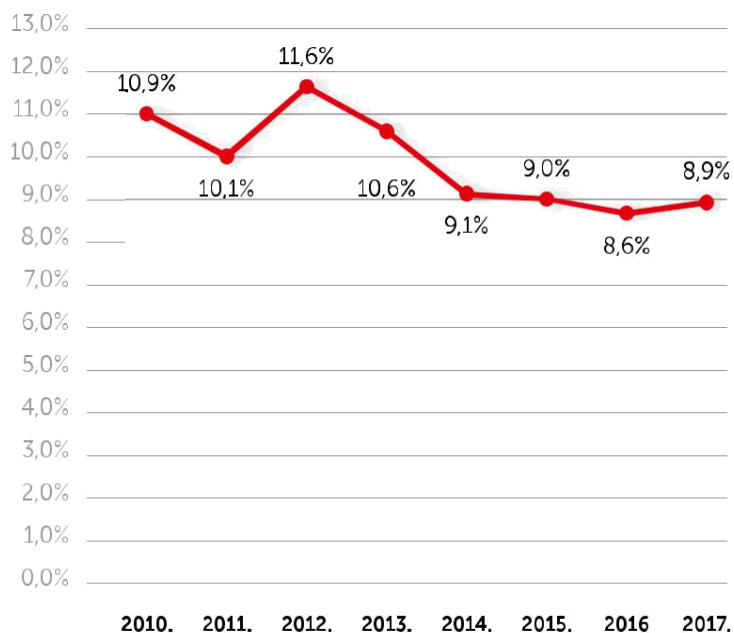
Iako je tržište klađenja RH u 2017. godini imalo pad od 0,84% u odnosu na 2016. godinu Hrvatska Lutrija d.o.o. u ovom segmentu je zabilježila rast tržišnog udjela.

Prema podacima Ministarstva financija Republike Hrvatske Hrvatska Lutrija d.o.o. je u 2016. godini imala udjel u ukupnom tržištu klađenja od 8,6%, čime je zadržala treću poziciju, uz isti broj koncesionara (6 priređivača igara klađenja). S ciljem povećanja udjela u ukupnom tržištu u 2017. godini proveden je niz akcija: uvođenje uplate/prodajnom isplate na prodajnom mjestu, veća dostupnost igranja putem kladomata, klađenje uživo na mjestu, povećanje broja događaja klađenja uživo, bonusiranje igrača, nagradne igre, kojima je zaustavljen pad i ostvaren rast udjela na tržištu klađenja i sada iznosi 8,9%, što je prvi porast tržišnog udjela od 2012. godine.⁸³

⁸³ <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu*, str. 36.

Udio Hrvatske Lutrije d.o.o. u tržištu priređivanja igara klađenja prikazan je u nastavku u Grafikonu 1.

Grafikon 1.: Udio Hrvatske Lutrije u tržištu priređivanja igara klađenja

Izvor: preuzeto Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu, dostupno na: <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.), str. 36.

Hrvatska Lutrija d.o.o.⁸⁴ priređuje casino igre u jednom zemaljskom casinu te putem interaktivnog prodajnog kanala iCasino.

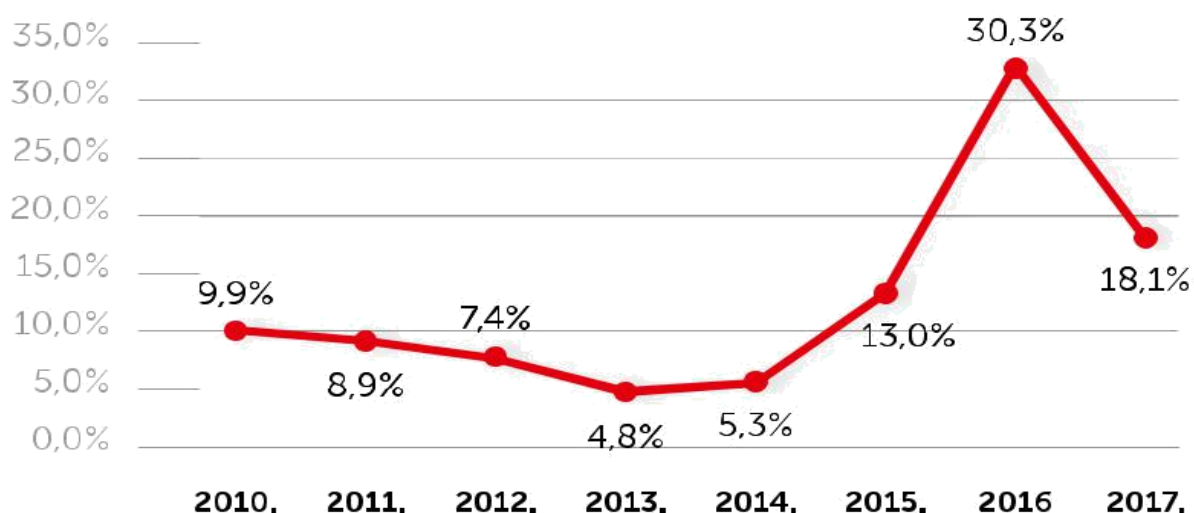
Najznačajnija promjena u 2017. godini je očekivana pojava konkurentskih priređivača casino igara putem interneta (2 dodatna priređivača), što znači da Hrvatska Lutrija d.o.o. više nije jedini priređivač na području Republike Hrvatske. S dolaskom konkurencije 1.siječnja 2017. godine (Super Sport i PSK), HL je nastavila trend rasta prihoda iCasino po stopi od 28% te za 2017. godinu ima udjel u tržištu Internet casina od 33,38%.

U sveukupnom tržištu casino igara u 2017. godini Hrvatska Lutrija d.o.o. sudjeluje s 18,1% (u 2016. godini 30,3%).

⁸⁴ Ibidem, str. 37.

Udio Hrvatske Lutrije d.o.o. u tržištu priređivanja igara kladjenja prikazan je u nastavku u Grafikonu 2.

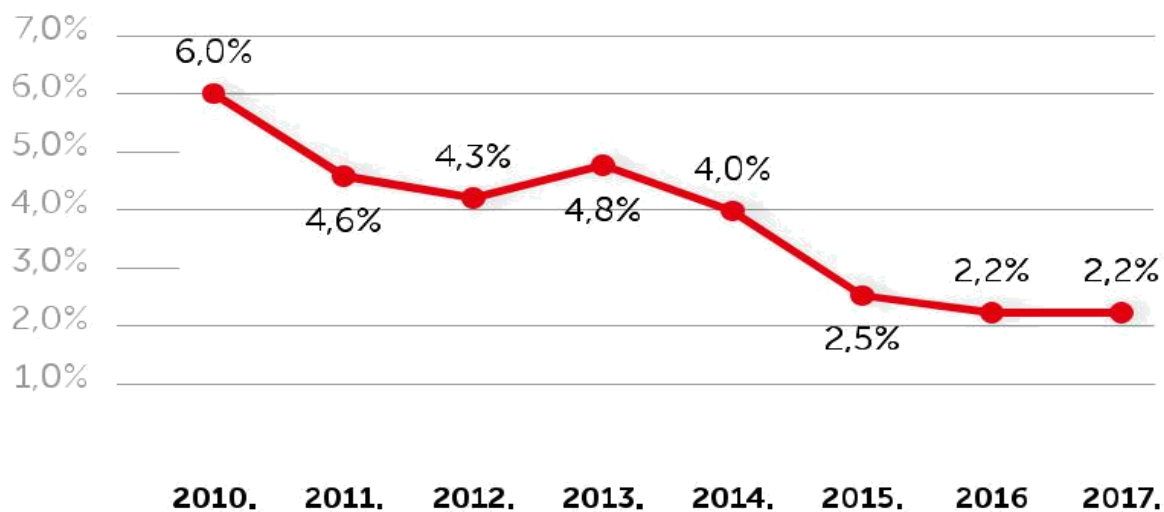
Grafikon 2.: Udio Hrvatske Lutrije u tržištu priređivanja igara u casinima

Izvor: preuzeto Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu, dostupno na: <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.), str. 37.

U 2017. godini Hrvatska Lutrija d.o.o. je priređivala igre na sreću u 6 automat klubova, 56 lokacija kladionica i zadržala je istu razinu tržišnog udjela od 2,2%.

Grafikon 3.: Udio Hrvatske Lutrije u tržištu priređivanja igara na sreću na automatima

Izvor: preuzeto Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu, dostupno na: <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.), str. 37.

U nastojanju da na tržištu igara na sreću u Republici Hrvatskoj ostvari još bolju poziciju, ali i da ispuni očekivanja svih dionika, Hrvatska Lutrija d.o.o. dosljedno primjenjuje standarde društveno odgovornog priređivanja igara na sreću, čime čini razliku u odnosu na konkurenciju. Naime, cilj nije samo uspješno poslovanje, već i davanje doprinosa široj društvenoj zajednici. U industriji priređivanja igara na sreću i praćenju društvenih posljedica, odgovornost je ključno pitanje, a krajnji je cilj prevencija prekomjernog igranja. Velika odgovornost je na samim priređivačima igara na sreću. Hrvatska Lutrija d.o.o. kontinuirano omogućuje igračima informacije o štetnim posljedicama igranja pri donošenju odluke o sudjelovanju u igri, a ako se pojave, igračima olakšava pristup i kontakt s institucijama koje pružaju stručnu pomoć⁸⁵.

Možemo zaključiti da je Hrvatska Lutrija d.o.o. respektabilno društvo s dugom tradicijom u priređivanju igara na sreću i čvrstom pozicijom na tržištu i prepoznatljivošću te ima pravo priređivanja svih igara na sreću (dijelom monopolistički položaj), u potpunosti ispunjava obveze prema igračima, za što jamči Republika Hrvatska. Uz disperziranost prodajne mreže, Hrvatska Lutrija d.o.o. održava financijsku stabilnost i likvidnost, *know-how* u području igara na sreću te povjerenje koje igrači imaju prema tvrtki u državnom vlasništvu.

4.5. Društveno odgovorno priređivanje igara na sreću

Hrvatska Lutrija d.o.o.⁸⁶ je Akcijskim planom odgovornog priređivanja igara na sreću definirala postupke i aktivnosti potrebne za stvaranje preduvjeta za provođenje usklađenosti sa Standardima odgovornog priređivanja igara na sreću The European Lotteries-a. Krovna organizacija europskih državnih i od države nadziranih lutrijskih organizacija koja se bavi igrama na sreću za javnu dobrobit kroz generiranje sredstava za financiranje sporta, kulture, obrazovanja, socijalnih projekata, kao i za druge svrhe od općeg interesa. U nastavku se nalazi pregled provedenih aktivnosti na području odgovornog priređivanja igara na sreću koje slijede elemente Akcijskog plana odgovornog priređivanja igara na sreću za 2017. godinu:

- istraživanje
- trening zaposlenika
- programi edukacije prodajne sile

⁸⁵ Ibidem, str. 38.

⁸⁶ Ibidem, str. 42.

- dizajn igara
- kanali priređivanja igara na daljinu
- marketing i oglašavanje
- upućivanje na liječenje
- edukacija igrača
- uključivanje dionika
- izvještavanje
- elektronični aparati za igre.

Aktivnosti vezane za društveno odgovorno priređivanje igara na sreću⁸⁷ opisane su detaljno u posebnom Izvješću, dok je u nastavku naveden kratki prikaz aktivnosti po odjeljcima:

Istraživanje – u suradnji s Institutom društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu i Uredom za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, sudjelovalo se na istraživanju „Igranje igara na sreću u hrvatskom društvu“. Na web stranicama Hrvatske Lutrije d.o.o. u okviru poglavlja o DOP-u u svrhu pružanja informacija igračima u sekciji Literatura objavljeni su rezultati spomenutog istraživanja.

Trening zaposlenika Hrvatske Lutrije d.o.o. – redovito pohađanje konferencija i seminara iz područja DOP-a zaposlenika odgovornih za provođenje standarda. U suradnji sa psihijatrima bolnice „Sveti Ivan“ Zagreb, tijekom 2017. godine, provedeno je pet grupnih edukacija zaposlenika Hrvatske Lutrije d.o.o. pod nazivom „Ovisnost o kocki“.

Programi edukacije prodajne sile – osim navedenog u prethodnom stavku, od strane nadležnih osoba unutar Hrvatske Lutrije d.o.o. kontinuirano se prati proces distribucije i prezentacije materijala s područja DOP-a na prodajnim mjestima, daju se dodatna objašnjenja i upute prodavačima, kao što se kontinuirano provodi i edukacija novozaposlenih prodavača i novih poslovnih suradnika koja obuhvaća i područje primjene odgovornog priređivanja igara na sreću. Tijekom 2017. godine pripremljene su i dopune uputa za prodavače koje obuhvaćaju i tematiku DOP-a, u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom u Zagrebu.

⁸⁷ Ibidem, str. 42.-44.

Dizajn igara – aktivnosti definirane Akcijskim planom provode se kontinuirano.

Kanali priređivanja igara na daljinu – aktivnosti definirane Akcijskim planom provode se kontinuirano.

Marketing i oglašavanje – aktivnosti definirane Akcijskim planom provode se kontinuirano. Tijekom 2017. godine ažurirane su „Smjernice društveno odgovornog oglašavanja igara na sreću“.

Upućivanje na liječenje – Hrvatska Lutrija d.o.o. surađuje s dvije udruge liječenih ovisnika o kocki, a to su KLOK Zagreb i udruga Sigura Metković koja djeluje na području Metkovića i Splita. Osim udruga, Hrvatska Lutrija d.o.o. surađuje također s psihijatrima bolnice „Sveti Ivan“, Jankomir.

Edukacija igrača – uz redovne aktivnosti predviđene Akcijskim planom, osmišljen je koncept medijske prezentacije kroz jednogminutne reportaže o bitnim temama iz područja društveno odgovornog priređivanja igara na sreću koje će biti objavljene putem emisija javnog izvlačenja igara na sreću i raspoloživih društvenih mreža. Hrvatska Lutrija d.o.o. se uključila u aktivnosti u mjesecu borbe protiv ovisnosti u RH (15.11. – 15.12.2017. godine) te u međunarodnu blagdansku kampanju „Darujmo odgovorno – lutrijske igre nisu dječje igračke!“ u suradnji s nacionalnim vijećem za kockanje (NCPG, Washington) te s međunarodnim centrom za probleme mladih s kockom i visokorizičnim ponašanjem na Sveučilištu McGill u Montrealu, Kanada.

Uključivanje sudionika – u svibnju 2017. godine dogovorena je financijska potpora projektu izrade materijala i edukativnog sadržaja za diseminaciju preventivnog programa kockanja mladih „Tko zapravo pobjeđuje“, kao sastavnog dijela znanstveno-istraživačkog i stručnog projekta Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U dvodnevnoj edukaciji financiranoj od strane Hrvatske Lutrije d.o.o. osposobljeno je 28 profesora srednjih škola koji će nastaviti primjenjivati stečeno znanje o prevenciji ovisnosti o kocki u okviru svojih školskih programa. Također, kao i svih godina do sada, Hrvatska Lutrija d.o.o. je sudjelovala u ispunjavanju Indeksa DOP kao i na 9. konferenciji o DOP-u Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj pod pokroviteljstvom predsjednice RH i Ministarstva gospodarstva, održanoj u studenom 2017. godine u Zagrebu. Po pitanju prevencije ovisnosti o

kocki ostvarena je komunikacija sa Psihijatrijskom bolnicom „Sveti Ivan“ u Jankomiru, kao i kontinuirana komunikacija s nadležnim ministarstvima i drugim nadležnim tijelima u Republici Hrvatskoj.

Izveštavanje – izvještaji o DOP-u sastavni su dio godišnjih i trogodišnjih planova poslovanja Hrvatske Lutrije d.o.o., planova nabave, a isto tako i dio poslovnih izvješća Hrvatske Lutrije d.o.o. prema relevantnim dionicima (Uprava, Nadzorni odbor, Skupština, javnost putem web stranica Hrvatske Lutrije d.o.o.).

Elektronički aparati za igre – u projektu samostojećih aparata za igre na sreću (kladomata) pod nazivom HL BOX, postavljeni su i implementirani elementi DOP-a: početni ekran/screen server HL BOX-a, nositelj poruke „Osobe mlađe od 18 godina nemaju pravo pristupa igrama na sreću“, logo DOP-a „Igra je zabava, igraj s mjerom“, interaktivni upitnik – ukupno 20 pitanja, poruke igračima koje se prikazuju nakon korištenja upitnika i oznake rizičnosti (pripadajući logo) na igrama te posebne naljepnice 18+ aplicirane na kladomat.

4.6. Sredstva koja se uplaćuju u državni proračun

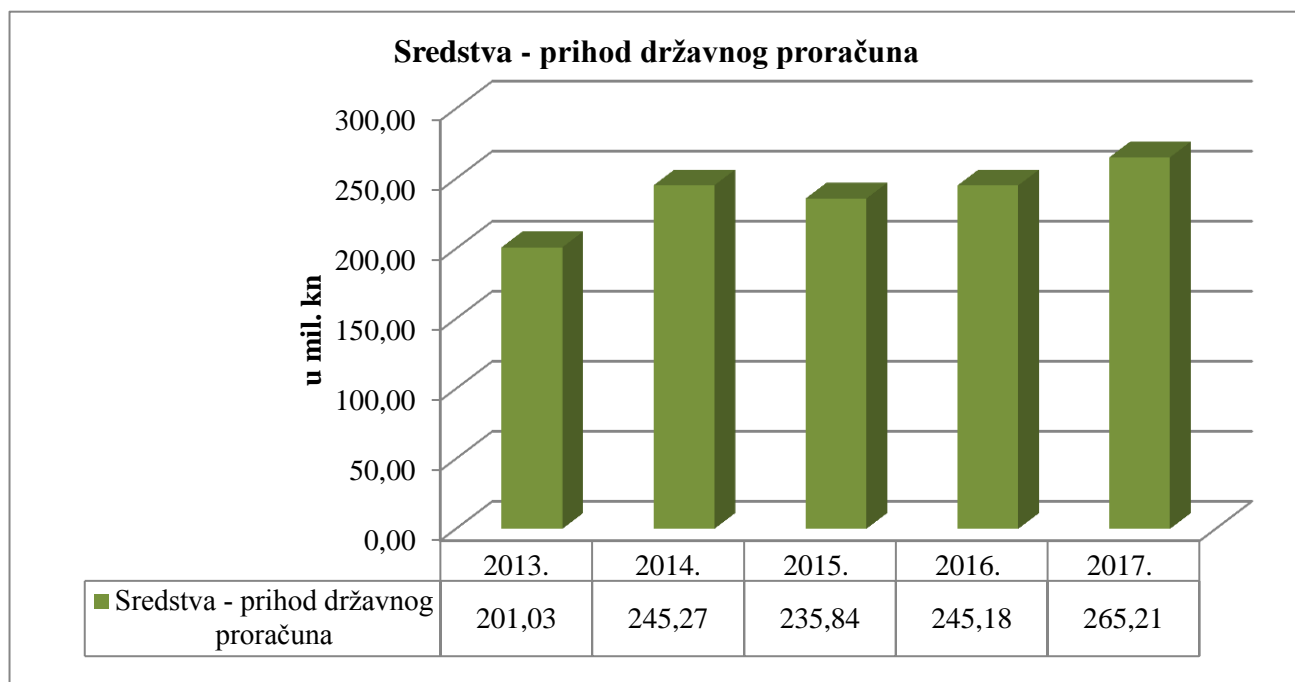
Tablica 21.: Ukupno ostvarena sredstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Opis						(u kunama)			
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	Prosječna stopa rasta 2014./2013.	Prosječna stopa rasta 2015./2014.	Prosječna stopa rasta 2016./2015.	Prosječna stopa rasta 2017./2016.
Naknada za priređivanje lutrijskih igara	67.802.997	65.483.146	66.933.367	67.095.949	65.369.948	-3,42	2,21	0,24	-2,57
Naknada za klađenje	29.904.571	26.251.662	21.841.783	21.762.796	22.168.834	-12,22	-16,80	-0,36	1,87
Godišnja naknada za klađenje - Internet	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknade za priređivanje igara na sreću u	21.498.436	18.911.760	17.589.365	23.191.109	26.119.250	-12,03	-6,99	31,85	12,63
casinima i u automat klubovima									
Mjesečna naknada za priređivanje igara u casinu i iCasinu	2.024.635	2.022.217	4.205.460	9.957.920	12.108.336	-0,12	107,96	136,79	21,60
Godišnja naknada za priređivanje igara u casinu i iCasinu	1.500.000	1.000.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000	-33,33	250,00	0,00	0,00
Mjesečna naknada za priređivanje igara u AK	10.243.802	9.379.543	6.783.905	6.893.190	7.430.914	-8,44	-27,67	1,61	7,80
Godišnja naknada po automatu	6.779.999	5.609.999	2.700.000	2.540.000	2.780.000	-17,26	-51,87	-5,93	9,45
Godišnja naknada po elektronskom roulettu	950.001	900.001	400.000	300.000	300.000	-5,26	-55,56	-25,00	0,00
Naknade za plombiranje program. ploča	400.200	495.800	106.500	143.300	120.900	23,89	-78,52	34,55	-15,63
Doprinosi iz i na plaće	39.849.839	39.913.174	39.943.564	39.459.370	38.928.714	0,16	0,08	-1,21	-1,34
Porez na dobit	2.957.878	5.736.492	9.889.024	11.103.516	11.923.057	93,94	72,39	12,28	7,38
Dobit nakon oporezivanja**	10.981.095	13.501.061	29.297.274	38.400.000	45.399.817	22,95	117,00	28,85	20,27
Ukupne obveze	176.395.017	173.293.094	188.600.876	203.504.376	213.030.520	-1,76	8,83	7,90	4,68
<i>Porez na dobitke igrača*</i>	<i>24.639.511</i>	<i>71.972.654</i>	<i>47.241.411</i>	<i>41.021.133</i>	<i>52.182.222</i>	<i>192,10</i>	<i>-34,36</i>	<i>-13,17</i>	<i>27,21</i>
Ukupne obveze u korist proračuna	201.034.529	245.265.748	235.842.287	244.525.508	265.212.742	22,00	-3,84	3,68	8,46

Izvor: sistematizacija autora prema podacima preuzetim iz Godišnjeg izvješća Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2016. (str. 43.) i 2017. (str. 44.) godinu, dostupno na:

<https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01> (pristupljeno 22.2.2019.).

Grafikon 4.: Sredstva – prihod državnog proračuna

Izvor: sistematizacija autora

* Prema Zakonu o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14.) i izmjenama koje su stupile na snagu 31. ožujka 2014. godine, porez na dobitke plaća se po stopi od 10% na dobitke iznad 750,00 kuna do 10.000,00 kn, po stopi od 15% na dobitke iznad 10.000,00 do 30.000,00 kuna, po stopi od 20% na dobitke iznad 30.000,00 kuna do 500.000,00 kuna, a po stopi od 30% na dobitke iznad 500.000,00 kuna.

Prema Zakonu o izmjeni Zakona o igrama na sreću (NN 143/14) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015. godine (u članku 52. stavak 2.) porez na dobitke kod klađenja plaća se po stopi od 10% na dobitke do 10.000,00 kuna, po stopi od 15% na dobitke iznad 10.000,00 kuna do 30.000,00 kuna, po stopi od 20% na dobitke iznad 30.000,00 kuna do 500.000,00 kuna te po stopi od 30% na dobitke iznad 500.000,00 kuna.

** U Tablici 21. iskazana je neto dobit po godinama od 2013. do 2017. godine, koja se temeljem Odluka Uprave Društva uplaćivala u državni proračun sukladno članku 9. stavak 6. Zakona o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14) jer dobit koju ostvari Hrvatska Lutrija d.o.o. prihod je državnog proračuna.

4.7. Sredstva za financiranje organizacija

Člankom 8. stavak 1. Zakona o igrama na sreću⁸⁸ (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14) propisano je izdvajanje dijela prihoda od igara na sreću za financiranje programa organizacija koje promiču razvoj sporta, pridonose borbi protiv droga i svih drugih oblika ovisnosti, koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću, problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s invaliditetom, tehničkom kulturom, kulturom, izvaninstitucionalnom naobrazbom i odgojem djece i mladih te organizacije koje pridonose razvoju civilnog društva.

Sredstva Hrvatske Lutrije d.o.o., koja su prihod državnog proračuna i koja se sukladno članku 8. Zakona o igrama na sreću dijelom izdvajaju za financiranje programa organizacija, prikazana su po vrstama u sljedećem pregledu u Tablici 22.

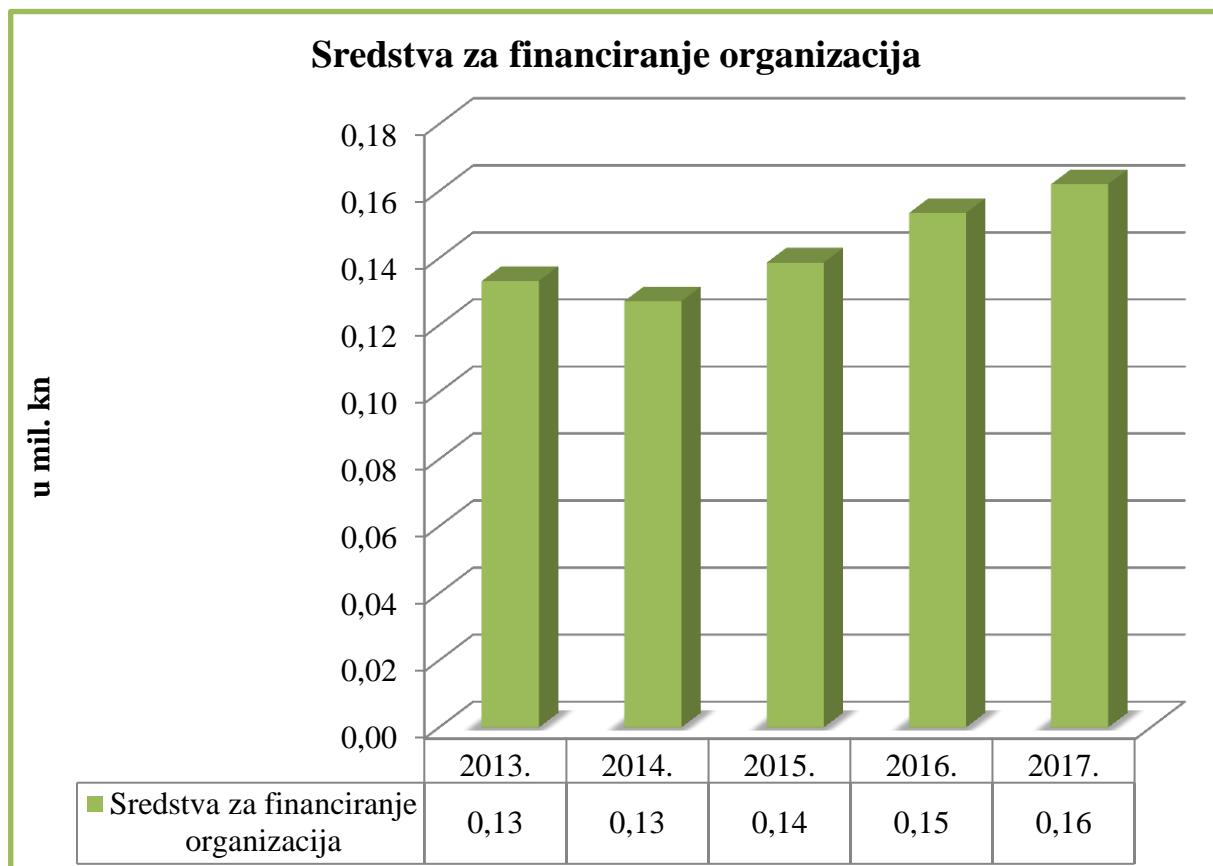
Tablica 22.: Vrste prihoda državnog proračuna za financiranje organizacija (50%) po članku 8. Zakona o igrama na sreću

Red. br.	Vrsta prihoda državnog proračuna					
		2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
1.	Naknada za priređivanje lutrijskih igara	67.803	65.483	66.933	67.096	65.370
2.	Naknade za klađenje	32.905	29.252	24.842	24.763	25.169
3.	Naknade za priređivanje igara na sreću u casinima i iCasinu	3.525	3.022	7.705	13.458	15.608
4.	Naknade za priređivanje igara na sreću na automatima	10.244	9.380	6.784	6.893	7.431
5.	Godišnja naknada po automatu i elektronskom roulettu	7.730	6.510	3.100	2.840	3.080
6.	Ostvarena dobit nakon oporezivanja	10.981	13.501	29.297	38.400	45.400
	Ukupno	133.187	127.148	138.662	153.450	162.058
	Sredstva za financiranje organizacija (50%) po članku 8. ZOIS-a	66.594	63.574	69.331	76.725	81.029

Izvor: sistematizacija autora prema podacima preuzetim iz Godišnjeg izvješća Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2013., 2014., 2015., 2016. i 2017. godinu, dostupno na: <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.).

⁸⁸ <https://www.zakon.hr/z/315/Zakon-o-igramama-na-sre%C4%87u>, (pristupljeno 22.02.2019.); Zakon HR (2015) *Zakon o igrama na sreću, pročišćeni tekst zakona*, članak 8, stavak 1.

Grafikon 5.: Sredstva za financiranje organizacija

Izvor: sistematizacija autora

Na temelju članka 8. Zakona o igrama na sreću (»Narodne novine«, br. 87/2009, 35/2013, 41/2014 i 143/2014), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 25. travnja 2017. godine donijela Uredbu o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2017. godinu (NN 38/2016), kojom je odredila kriterije i način raspodjele.⁸⁹

Korisnici po članku 8. Zakona o igrama na sreću i način raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2017. godinu prikazan je u nastavku u Tablici 23.

⁸⁹ <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu*, str. 45.

Tablica 23.: Korisnici po članku 8. Zakona o igrama na sreću i način raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2017. godinu

KORISNICI (članak 8 Zakona)	Raspodjela dijela prihoda za 2017.	
	%	g. Iznos u (000 kn)
1. Organizacije koje promiču razvoj sporta	35,00%	28.360
2. Organizacije koje pridonose borbi protiv zlouporabe droga i svih drugih oblika ovisnosti	4,00%	3.241
3. Organizacije koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću	11,00%	8.913
4. Organizacije koje se bave problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s Invaliditetom	19,31%	15.647
5. Organizacije koje se bave tehničkom kulturom	4,01%	3.249
6. Organizacije koje se bave kulturom	14,00%	11.344
7. Organizacije koje se bave izvaninstitucionalnom naobrazbom i odgojem djece i mladih	1,50%	1.215
8. Organizacije koje pridonose razvoju civilnog društva	11,18%	9.059
		0
UKUPNO	100%	81.029

Izvor: sistematizacija autora prema podacima preuzetim iz Godišnjeg izvješća Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2017. godinu, str. 46., dostupno na: <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.).

5. ANALIZA USPJEŠNOSTI I SIGURNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA HRVATSKE LUTRIJE D.O.O. U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2017. GODINE

5.1. Financijski rezultat

5.1.1. Bilanca - prikaz po godinama

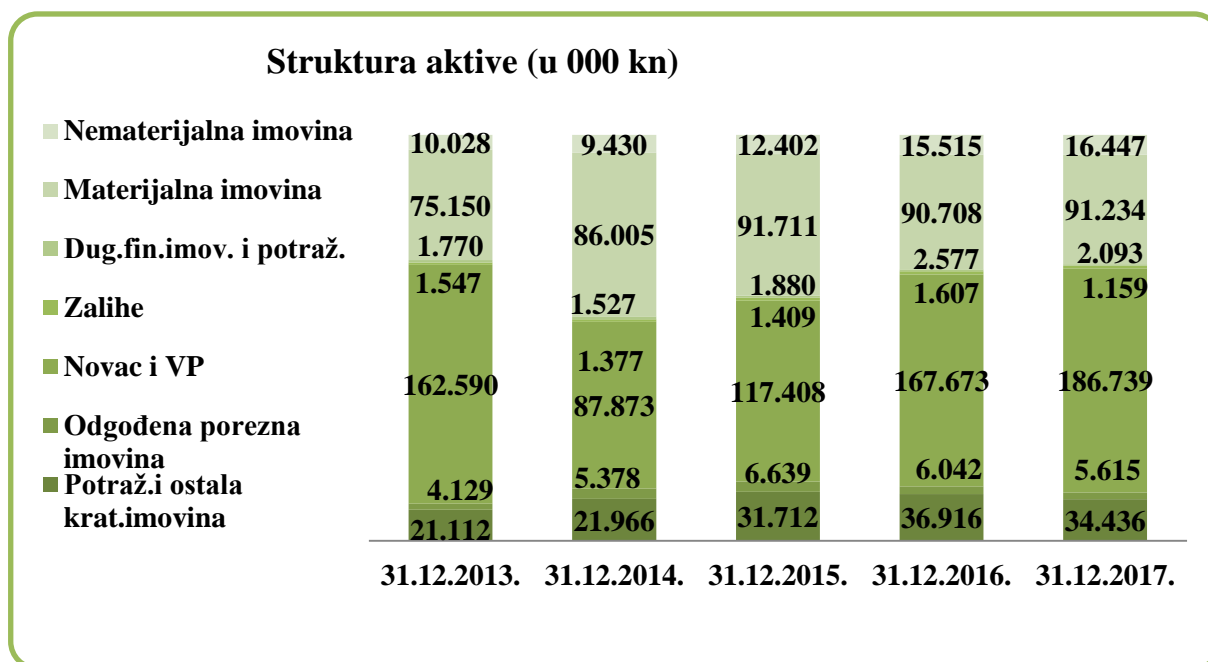
Tablica 24.: Pregled Bilance na datum 31.12. po godinama od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	stopa	stopa	stopa	stopa
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	promjene (%) 2014./2013.	promjene (%) 2015./2014.	promjene (%) 2016./2015.	promjene (%) 2017./2016.
IMOVINA									
Dugotrajna imovina	91.077	102.340	112.161	113.872	114.455	12,37	9,60	1,53	0,51
Nematerijalna imovina	10.028	9.430	12.402	15.515	16.447	-5,96	31,52	25,10	6,01
Materijalna imovina	75.150	86.005	91.711	90.708	91.234	14,44	6,64	-1,09	0,58
Dugotrajna financijska imovina	857	707	715	1.031	683	-17,49	1,13	44,06	-33,73
Potraživanja	913	820	694	576	476	-10,21	-15,32	-16,95	-17,41
Odgodena porezna imovina	4.129	5.378	6.639	6.042	5.615	30,26	23,43	-8,99	-7,06
Kratkotrajna imovina	185.249	111.216	151.001	207.166	223.268	-39,96	35,77	37,20	7,77
Zalihe	1.547	1.377	1.880	2.577	2.093	-11,00	36,55	37,06	-18,78
Potraživanja	2.608	2.467	2.634	2.425	2.072	-5,42	6,77	-7,93	-14,56
Kratkotrajna financijska imovina	5.051	9.312	17.476	15.341	12.046	84,36	87,66	-12,22	-21,48
Novac u banci i blagajni	162.590	87.873	117.408	167.673	186.739	-45,95	33,61	42,81	11,37
Unaprijed plaćeni troškovi	13.452	10.187	11.602	19.150	20.318	-24,28	13,90	65,05	6,10
UKUPNA IMOVINA	276.325	213.556	263.162	321.038	337.723	-22,72	23,23	21,99	5,20
<i>IZVANBILANČNI ZAPISI*</i>	185.683	96.758	134.194	171.585	193.847	-47,89	38,69	27,86	12,97
OBVEZE									
Dugoročne obveze	2.533	1.438	633	379	314	-43,23	-55,98	-40,13	-17,16
Rezerviranja	27.966	31.823	36.574	46.221	56.461	13,79	14,93	26,38	22,15
Kratkoročne obveze	178.033	110.665	140.103	179.988	173.670	-37,84	26,60	28,47	-3,51
Odgodeno plaćanje trošk. i prihodi bud. raz.	6.585	5.903	6.328	6.050	9.907	-10,35	7,19	-4,39	63,75
UKUPNO KAPITAL I REZERVE	61.208	63.728	79.524	88.400	97.371	4,12	24,79	11,16	10,15
UKUPNO PASIVA	276.325	213.556	263.162	321.038	337.723	-22,72	23,23	21,99	5,20
<i>IZVANBILANČNI ZAPISI*</i>	185.683	96.758	134.194	171.585	193.847	52,11	138,69	127,86	112,97

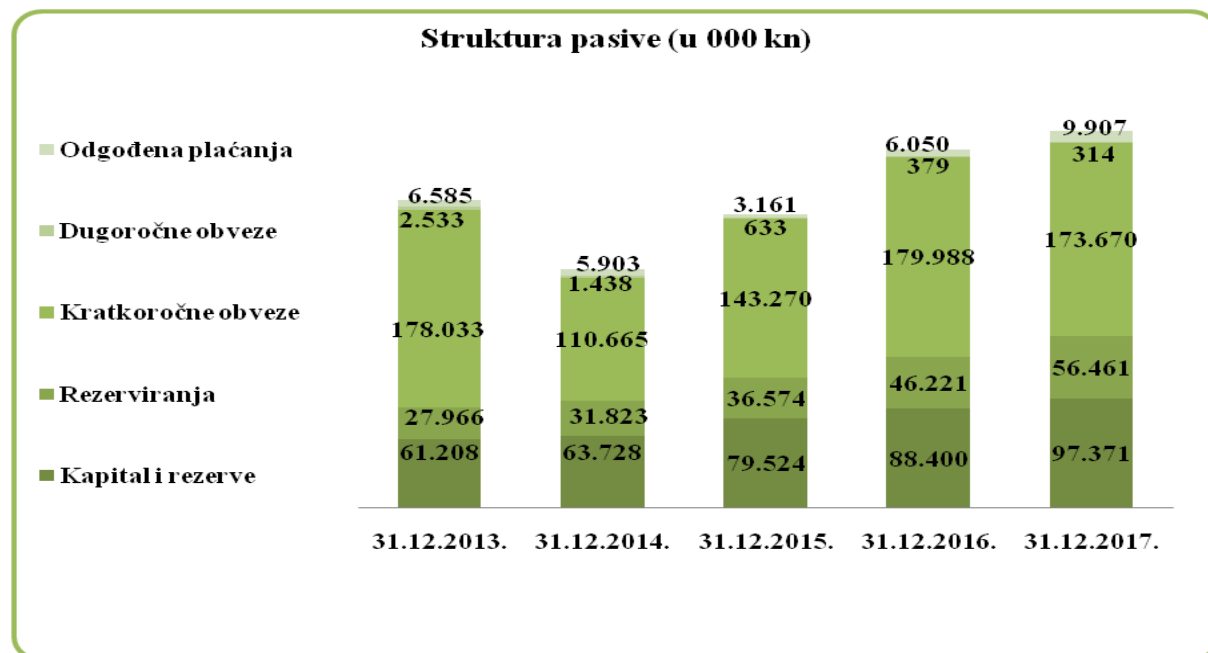
Izvor: sistematizacija autora prema podacima FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., GFI-POD (2014., 2015., 2016. i 2017. godina), dostupno na RGFI – Javna objava, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> (pristupljeno 22.2.2019.)

Grafikon 6.: Prikaz strukture aktive po godinama od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 7.: Prikaz strukture pasive po godinama od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

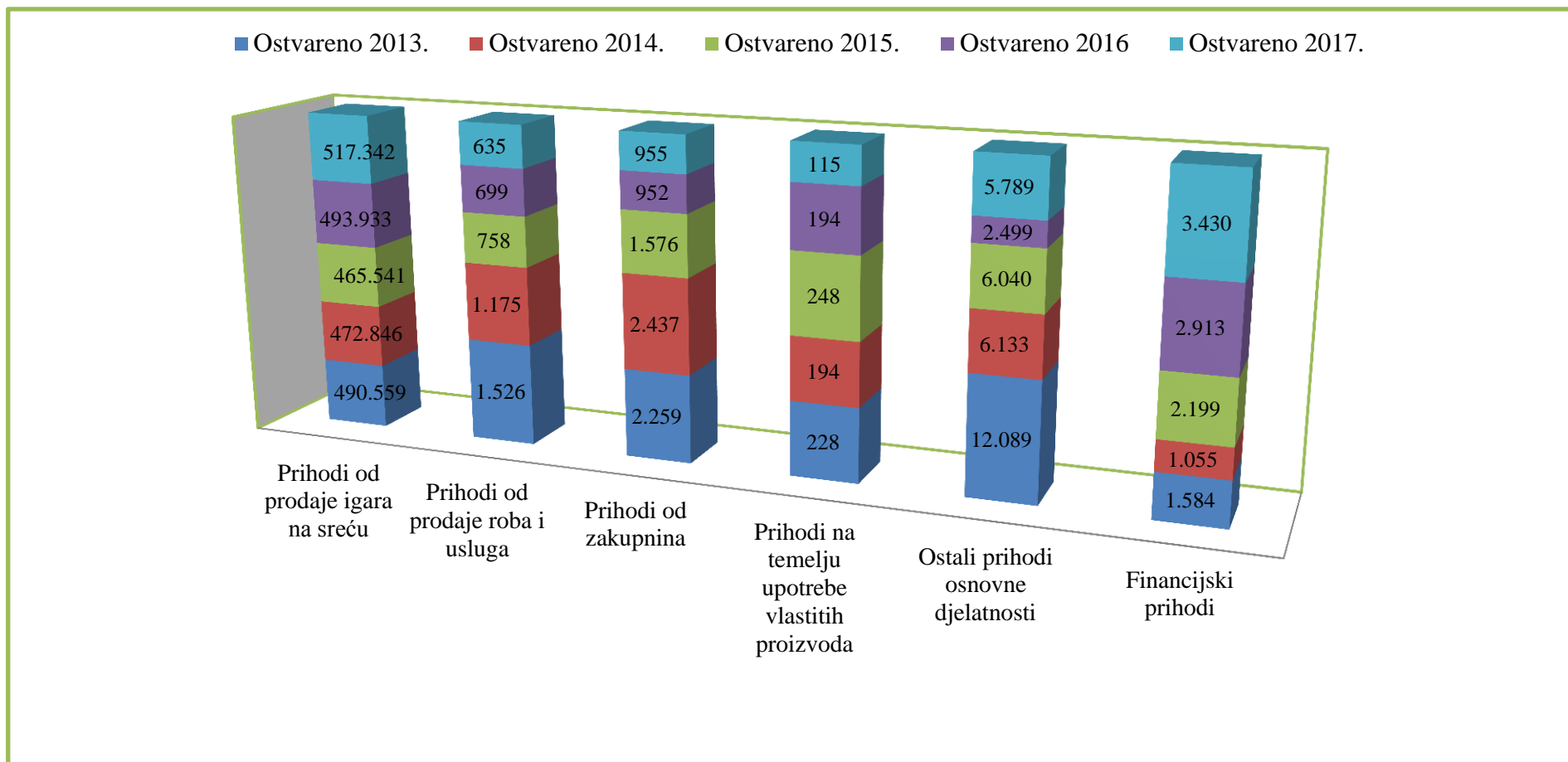
5.1.2. Račun dobiti i gubitka – prikaz po godinama

Tablica 25.: Prikaz Računa dobiti i gubitka u periodu od 1.1. do 31.12. po godinama od 2013. do 2017. godine

Stavka	Izvršenje					% promjene 14./13.	% promjene 15./14.	% promjene 16./15.	% promjene 17/16.	u 000 kn
	01.01.- 31.12.2013	01.01.- 31.12.2014	01.01.- 31.12.2015	01.01.- 31.12.2016	01.01.- 31.12.2017					
1. UKUPAN PRIHOD	508.244	483.841	476.362	501.190	528.266	-4,80	-1,55	5,21	5,40	
1.1. POSLOVNI PRIHODI	506.660	482.785	474.163	498.277	524.836	-4,71	-1,79	5,09	5,33	
Prihodi od prodaje	494.344	476.458	467.875	495.584	518.932	-3,62	-1,80	5,92	4,71	
- Prihodi od igara na sreću	490.559	472.846	465.541	493.933	517.342	-3,61	-1,54	6,10	4,74	
- Prihodi od prodaje roba i usluga	1.526	1.175	758	699	635	-23,01	-35,52	-7,80	-9,05	
- Prihodi od zakupnina	2.259	2.437	1.576	952	955	7,91	-35,32	-39,58	0,24	
Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda	228	194	248	194	115	-14,65	27,76	-21,83	-40,53	
Ostali prihodi osnovne djelatnosti	12.089	6.133	6.040	2.499	5.789	-49,27	-1,51	-58,62	131,66	
1.2. FINANCIJSKI PRIHODI	1.584	1.055	2.199	2.913	3.430	-33,38	108,40	32,46	17,76	
2. UKUPAN RASHODI	492.569	461.802	434.658	451.646	470.943	-6,25	-5,88	3,91	4,27	
2.1. POSLOVNI RASHODI	490.839	458.688	431.365	449.980	469.293	-6,55	-5,96	4,32	4,29	
- Materijalni troškovi	154.213	147.025	132.082	141.451	142.685	-4,66	-10,16	7,09	0,87	
- Troškovi osoblja	147.354	142.374	140.773	139.791	139.875	-3,38	-1,12	-0,70	0,06	
- Amortizacija	15.066	17.203	16.828	19.127	25.605	14,19	-2,18	13,66	33,87	
- Naknade za priređivanje igara	125.930	114.142	109.365	115.050	116.658	-9,36	-4,19	5,20	1,40	
- Nematerijalni troškovi	28.299	28.538	22.673	22.233	24.623	0,84	-20,55	-1,94	10,75	
- Troškovi rezerviranja	5.173	4.779	4.032	11.221	18.073	-7,63	-15,63	178,32	61,05	
- Vrijednosna usklađenja	66	606	640	51	64	818,03	5,63	-92,06	25,87	
- Ostali poslovni rashodi	14.738	4.021	4.972	1.056	1.710,5	-72,72	23,65	-78,77	62,00	
2.2. FINANCIJSKI RASHODI	1.730	3.114	3.293	1.666	1.650	80,01	5,74	-49,42	-0,93	
3. DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	15.675	22.039	41.704	49.544	57.323	40,60	89,23	18,80	15,70	
4. Porez na dobit	4.694	5.737	9.889	11.103	11.923	22,22	72,37	12,28	7,39	
5. DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	10.981	16.302	31.815	38.441	45.400	48,45	95,16	20,83	18,10	
6. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	0	-3.501	-3.147	-844	2.404					
- Aktuarski dobici/gubici	0	-3.501	-3.147	-844	2.404					
- Porez na ostalu sveobuhvatnu dobit	0	700	629	151	433					
7. NETO OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK RAZDOBLJA	0	-2.801	-2.518	-693	1.971					
8. UKUPNA SVEOBUHVAATNA DOBIT	10.981	13.501	29.297	37.748	47.371					

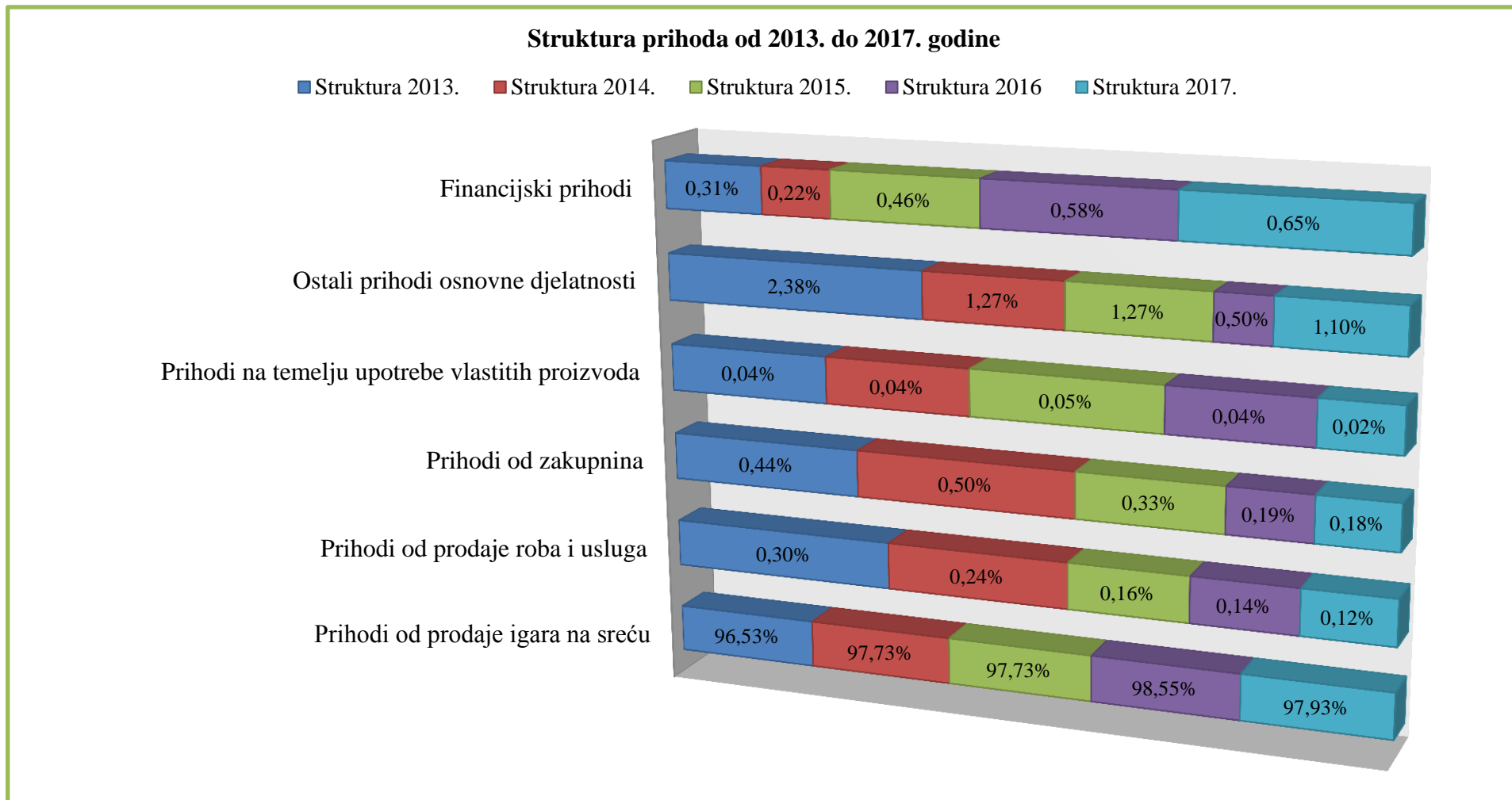
Izvor: sistematizacija autora prema podacima FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., GFI-POD (2014., 2015., 2016. i 2017. godina), dostupno na RGFI – Javna objava, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> (pristupljeno 22.2.2019.)

Grafikon 8.: Prikaz ostvarenja prihoda (u 000 kn) po godinama od 2013. do 2017. godine

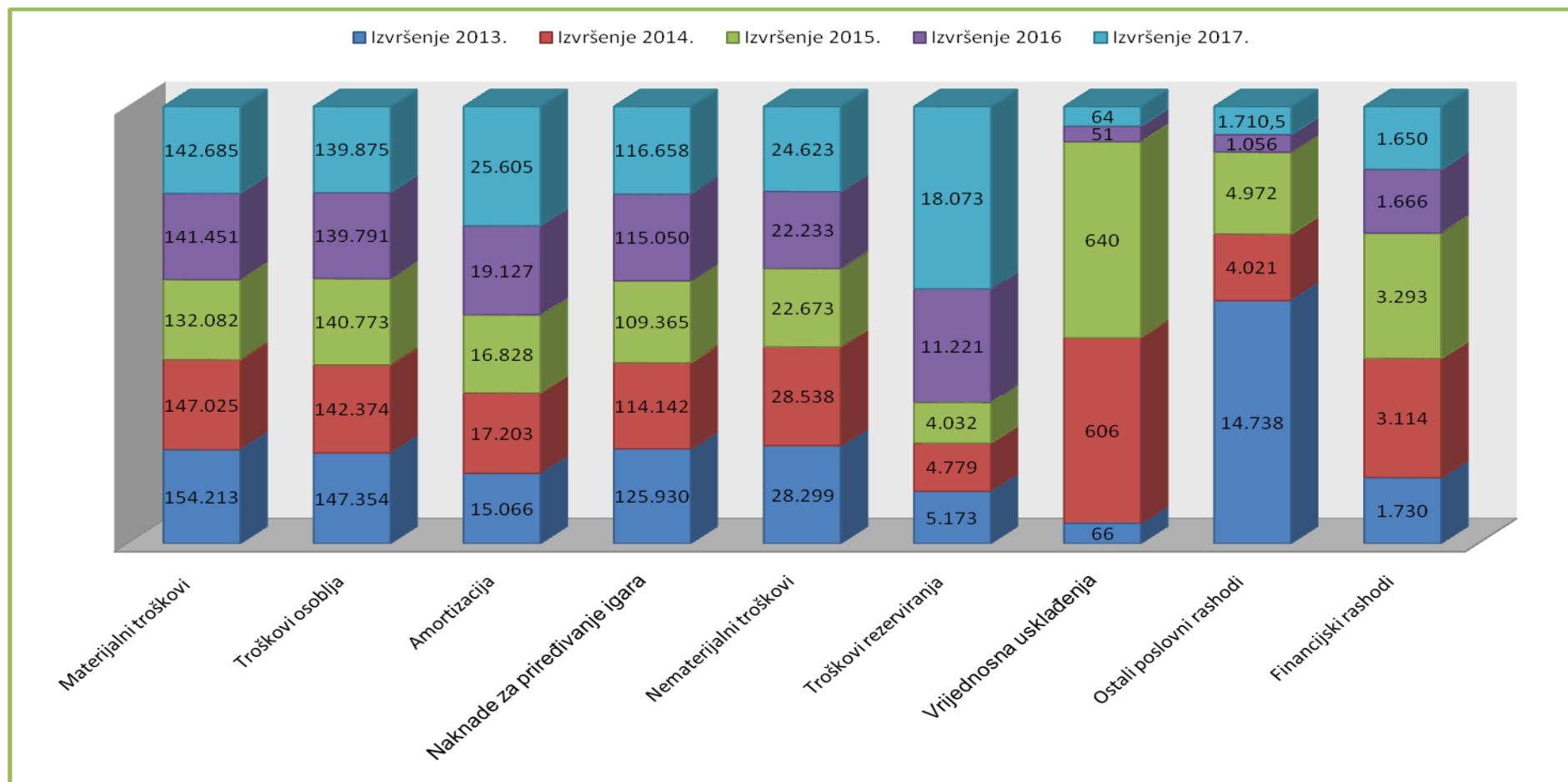
Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 9.: Prikaz strukture prihoda po godinama od 2013. do 2017. godine

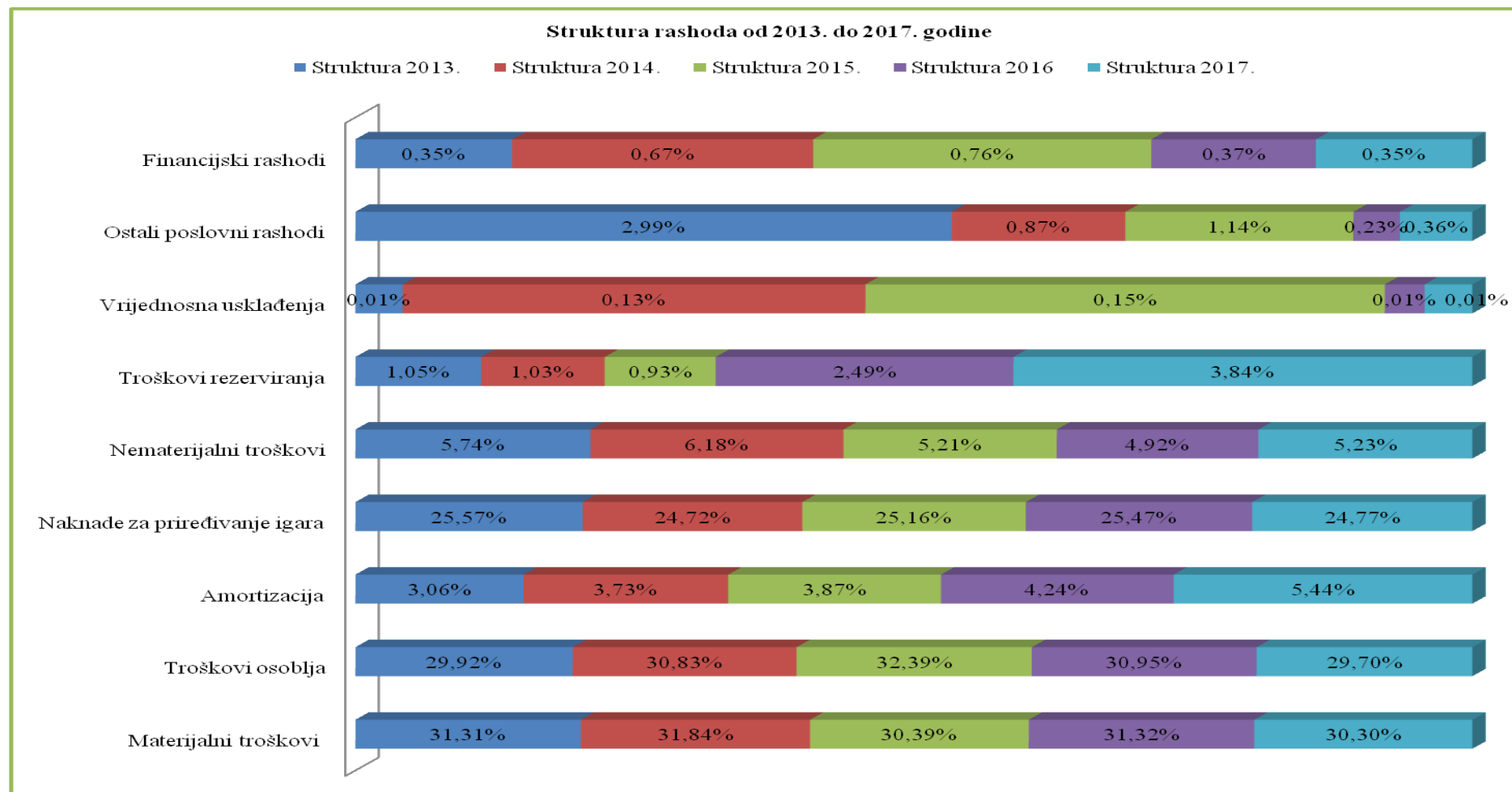
Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 10.: Prikaz izvršenja rashoda (u 000 kn) po godinama od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 11.: Prikaz strukture rashoda po godinama od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

5.2. Analiza uspješnosti i sigurnosti poslovanja primjenom financijskih pokazatelja

Na temelju relevantnih podataka i informacija koje pružaju godišnji financijski izvještaji: Bilanca i Račun dobiti i gubitka, može se dobiti informacija o sigurnosti i uspješnosti te efikasnosti poslovanja putem financijskih pokazatelja. Analiza uspješnosti i sigurnosti poslovanja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u razdoblju od 2013. do 2017. godine putem financijskih pokazatelja koji se baziraju na podacima iz Računa dobiti i gubitka te na podacima iz Bilance slijedi u nastavku.

5.2.1. Pokazatelji financijske uspješnosti poslovanja

Tablica 26.: Financijski pokazatelji Hrvatske Lutrije d.o.o. od 2013. do 2017. godine

Pokazatelji uspješnosti	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
EBIT (u 000 kn)	15.821	24.097	42.798	48.297	55.544
EBITDA (u 000 kn)	30.887	41.300	59.626	67.424	81.149
EBITDA %	6,10	8,55	12,58	13,53	15,46
Rentabilnost ukupne imovine (ROA)	3,97%	7,63%	12,09%	11,97%	13,44%
Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE)	17,94%	25,58%	40,01%	43,48%	46,63%
Rentabilnost investicija (ROI)	44,59%	49,40%	119,98%	170,89%	162,48%
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,04	1,00	1,08	1,15	1,29
Neto radni kapital (u 000 kn)	7.215	552	10.899	27.178	49.598
Koeficijent financijske stabilnosti	0,99	1,06	0,96	0,84	0,74
Samofinanciranje	32,27%	44,74%	44,12%	41,93%	45,55%
Stupanj zaduženosti	65,35%	55,26%	55,88%	58,07%	54,45%
Koeficijent aktivnosti ukupne imovine	1,84	2,27	1,81	1,56	1,56
Ekonomičnost	1,03	1,05	1,10	1,11	1,12
Profitabilnost	2,16%	3,37%	6,68%	7,68%	8,59%
Produktivnost (u 000 kn)	393,18	376,53	382,01	405,03	435,14

Izvor: sistematizacija autora

EBIT (u 000 kn) - operativna dobit ili razlika između poslovnih prihoda i rashoda, odnosno dobit prije kamata i poreza na dobit.

EBIT je mjera zarade koja (pod ograničenim uvjetima) ne ovisi o strukturi kapitala⁹⁰.

EBIT za promatrano Društvo računana je po obrascu:

$$\text{EBIT} = \text{Operativna dobit} = \text{Poslovni prihodi} - \text{Poslovni rashodi}$$

Tablica 27.: Izračun EBIT (u 000 kn) od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Poslovni prihodi	506.660	482.785	474.163	498.277	524.837	-4,71	-1,79	5,09	5,33
Poslovni rashodi	490.839	458.688	431.365	449.980	469.293	-6,55	-5,96	4,32	4,29
EBIT	15.821	24.097	42.798	48.297	55.544	52,31	77,61	12,85	15,01
EBIT (%)	3,12	4,99	9,03	9,69	10,58	59,84	80,84	7,39	9,18

Izvor: sistematizacija autora

Promatrajući izračun EBIT (u 000 kn) društva Hrvatska Lutrija d.o.o. možemo zaključiti da je operativna dobit ili razlika između poslovnih prihoda i rashoda, odnosno dobit prije kamata i poreza na dobit u promatranom periodu ostvarena svake godine u pozitivnom iznosu.

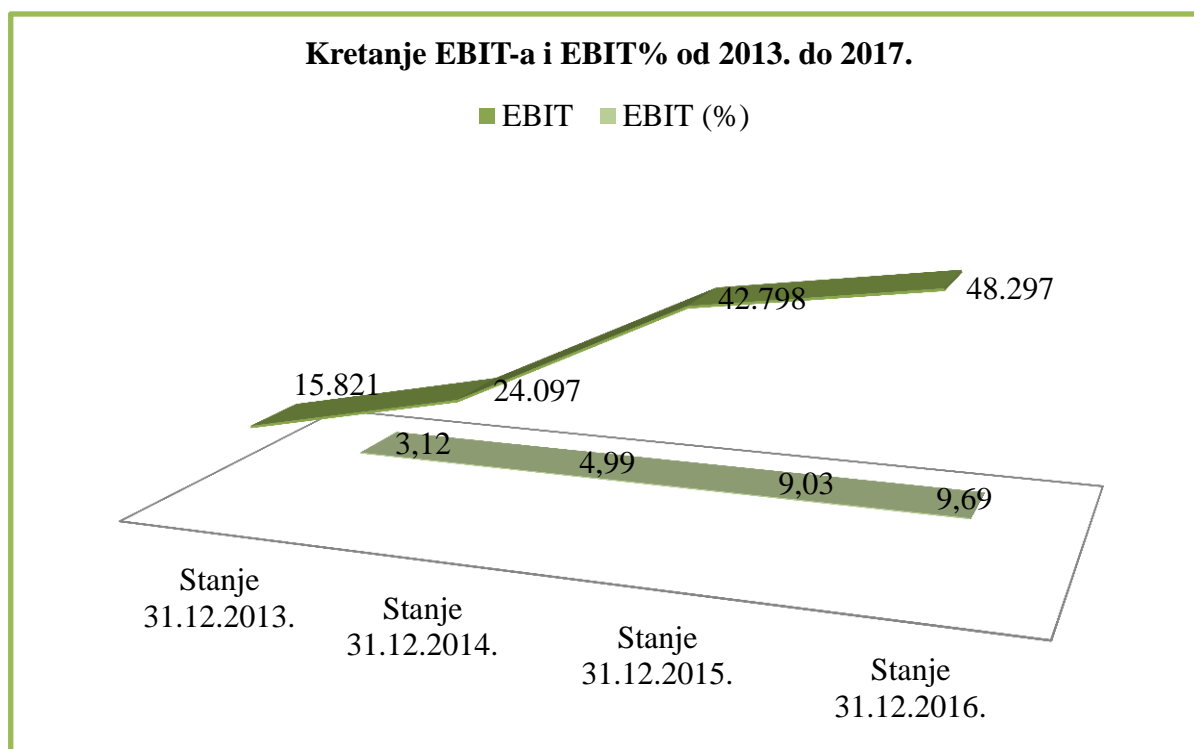
Iz izračuna je vidljivo da se operativna dobit konstantno povećava te da bilježi rast u odnosu na prethodnu godinu, kako slijedi:

- 2014. godine veća je od 2013. godine za 52,31%
- 2015. godine veća je od 2014. godine za 77,61%
- 2016. godine veća je od 2015. godine za 12,85%
- 2017. godine veća je od 2016. godine za 15,01%.

Na rast operativne dobiti u 2014. i 2015. godini utjecao je sporiji pad poslovnih prihoda od poslovnih rashoda, a u 2016. i 2017. godini brži rast poslovnih prihoda od poslovnih rashoda. Najniža ostvarena operativna dobit je 2013. godine i iznosi 15.821 tisuća kuna, dok je najviša ostvarena operativna dobit u 2017. godini i iznosi 55.544 tisuća kuna.

⁹⁰ Belak, V. (06/2017) *Odnos duga i EBITDA-e kao mjera financijske sposobnosti poduzeća*. Zagreb: RRIF, str. 174.

Grafikon 12.: Kretanje EBIT-a od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

EBIT kao zarada prije odbitka kamata i poreza na dobitak u osnovi predstavlja prilagođeni dobitak prije poreza koji nastaje pod pretpostavkom financiranja isključivo vlastitim sredstvima kako bi se isključio utjecaj mogućih različitih intenziteta financiranja iz tuđih izvora. Drugim riječima, ta kategorija zarade predstavlja ukupnu zaradu koja pripada vlasnicima kapitala i kreditorima neovisno o strukturi kapitala te državi koja naplaćuje porez na dobit. Smisao takvoga računanja zarade sastoji se u tome da EBIT ostaje nepromijenjena veličina koja se može s različitim omjerima dijeliti na sudionike u toj zaradi⁹¹.

EBITDA (u 000 kn) – operativna dobit uvećana za amortizaciju

Definicija EBITDA-e proizlazi iz njezina naziva „Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization“, odnosno zarada prije kamata, poreza, deprecijacije i amortizacije. Drugim riječima, to je zarada koja osim dobiti uključuje i kamate, porez na dobit, deprecijaciju i amortizaciju⁹².

⁹¹ Belak, V. (06/2018) *EBITDA – kritike i realne mogućnosti mjerenja*. Zagreb: RRiF, str. 148.

⁹² Ibidem, str. 149.

EBITDA za promatrano Društvo računana je po obrascu:

$$\text{EBITDA} = \text{Poslovni prihodi} - \text{Poslovni rashodi} + \text{Deprecijacija} + \text{Amortizacija}$$

Tablica 28.: Izračun EBITDA (u 000 kn) od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Poslovni prihodi	506.660	482.785	474.163	498.277	524.837	-4,71	-1,79	5,09	5,33
Poslovni rashodi	490.839	458.688	431.365	449.980	469.293	-6,55	-5,96	4,32	4,29
Amortizacija	15.066	17.203	16.828	19.127	25.605	14,19	-2,18	13,66	33,87
EBITDA	30.886	41.300	59.626	67.424	81.149	33,72	44,37	13,08	20,36
EBITDA (%)	6,10	8,55	12,58	13,53	15,46	40,33	47,00	7,61	14,27

Izvor: sistematizacija autora

Promatrajući izračun EBITDA (u 000 kn) društva Hrvatska Lutrija d.o.o. možemo zaključiti da operativna dobit uvećana za amortizaciju u promatranom razdoblju konstantno bilježi rast, kako slijedi:

- 2014. godine veća je od 2013. godine za 33,72%
- 2015. godine veća je od 2014. godine za 44,37%
- 2016. godine veća je od 2015. godine za 13,08%
- 2017. godine veća je od 2016. godine za 20,36%.

Najniži ostvareni EBITDA je u 2013. godini i iznosi 30.886 tisuća kuna, dok je najveći ostvaren u 2017. godini i iznosi 81.149 tisuća kuna.

EBITDA % prikazuje udio EBITDA u poslovnim prihodima.

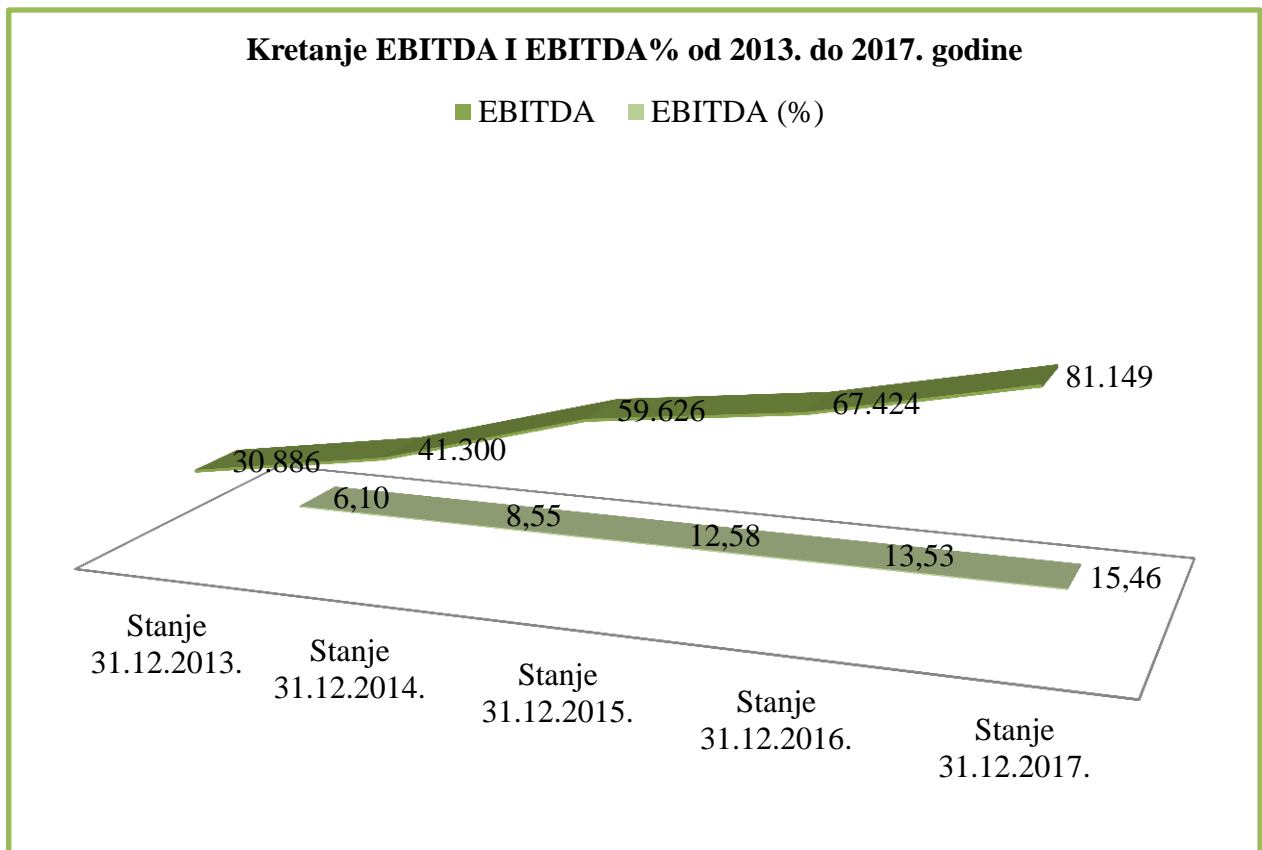
Izračun EBITDA% prikazan je u Tablici 28.

Promatrajući izračun možemo reći da je udio EBITDA u poslovnim prihodima promatranog Društva po godinama, kako slijedi:

- 2013. godine 6,10%
- 2014. godine 8,55% i veći je od 2013. godine za 40,33%

- 2015. godine 12,58% i veći je od 2014. godine za 47,00%
- 2016. godine 13,53% i veći je od 2015. godine za 7,61%
- 2017. godine 15,46% i veći je od 2016. godine za 14,27%.

Grafikon 13.: Kretanje EBITDA i EBITDA% od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Rentabilnost ukupne imovine (ROA) ili povrat na ukupnu imovinu je indikator uspješnosti ukupne imovine i odnosi se na dobit koju Društvo generira iz jedne novčane jedinice imovine. To je u stvari pokazatelj učinka ekonomičnosti imovine kojom se obavlja djelatnost.

Stopa povrata na imovinu (imovine) izračunava se kao odnos neto-dobitka i ukupne imovine na način prikazan u nastavku u Tablici 29.

Tablica 29.: Izračun Rentabilnosti ukupne imovine (ROA) od 2013. do 2017. godine*u 000 kn*

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Neto dobit	10.981	16.302	31.815	38.441	45.400	48,45	95,16	20,83	18,10
Ukupna imovina	276.325	213.556	263.162	321.038	337.723	-22,72	23,23	21,99	5,20
Rentabilnost ukupne imovine (ROA) %	3,97	7,63	12,09	11,97	13,44	92,09	58,38	-0,96	12,27

Izvor: sistematizacija autora

Iz izračuna je vidljivo da Društvo u promatranom razdoblju ostvaruje pozitivni povrat na raspoloživu imovinu, koji iz godine u godinu raste, te možemo reći da poduzeće ide u dobrom smjeru. Najviši pozitivni povrat na raspoloživu imovinu bio je u 2017. godini i iznosio je 13,44%, dok je najniži bio u 2013. godini i iznosio je 3,97%.

Pokazatelj povrata na ukupnu imovinu s većom vrijednošću pokazuje bolji učinak poslovanja društva u promatranom razdoblju.

Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) ili povrat na kapital pokazuje kolika je dobit po kuni uloženog kapitala.

Stopa povrata na kapital predstavlja odnos dobitka i glavnice, tj. ostvarenog dobitka nakon poreza i uložena vlastitog kapitala u poslovanje društva.

Tablica 30.: Izračun Rentabilnosti ukupne imovine (ROE) od 2013. do 2017. godine*u 000 kn*

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Neto dobit	10.981	16.302	31.815	38.441	45.400	48,45	95,16	20,83	18,10
Vlastiti kapital	61.208	63.728	79.524	88.400	97.371	4,12	24,79	11,16	10,15
Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) %	17,94	25,58	40,01	43,48	46,63	42,58	56,40	8,69	7,22

Izvor: sistematizacija autora

Iz izračuna u Tablici 30. je vidljivo da Društvo u promatranom razdoblju ostvaruje pozitivne rezultate te da se rentabilnost vlastitog kapitala povećava iz godine u godinu. Najniži pozitivni povrat na uloženu glavnica bio je 2013. godine i iznosio je 17,94%, dok je najviši pozitivni povrat na uloženu glavnica bio 2017. godine i iznosio je 46,63%.

Rentabilnost investicija (ROI) ili povrat od investicijskih ulaganja pokazuje odnos novih investicija i neto dobiti, odnosno pokazuje kolika je neto dobit po kuni investiranog.

Tablica 31.: Izračun Rentabilnosti investicija (ROI) od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Neto dobit	10.981	16.302	31.815	38.441	45.400	48,45	95,16	20,83	18,10
Ukupne investicije	24.628	33.002	26.517	22.494	27.942	34,00	-19,65	-15,17	24,22
Rentabilnost investicija (ROI) %	44,59	49,40	119,98	170,89	162,48	10,79	142,89	42,43	-4,92

Izvor: sistematizacija autora

Promatrajući izračun vidljivo je da Društvo od 2013. do 2016. godine bilježi rast neto dobiti po kuni investiranog, dok u 2017. godini bilježi pad od 4,92% na što je utjecao brži rast ukupnih investicija od ukupne neto dobiti. Najniža neto dobit po kuni investiranog ostvarena je 2013. godine i iznosila je 44,59 kuna, dok je najviša ostvarena u 2016. godini i iznosila je 170,89 kuna.

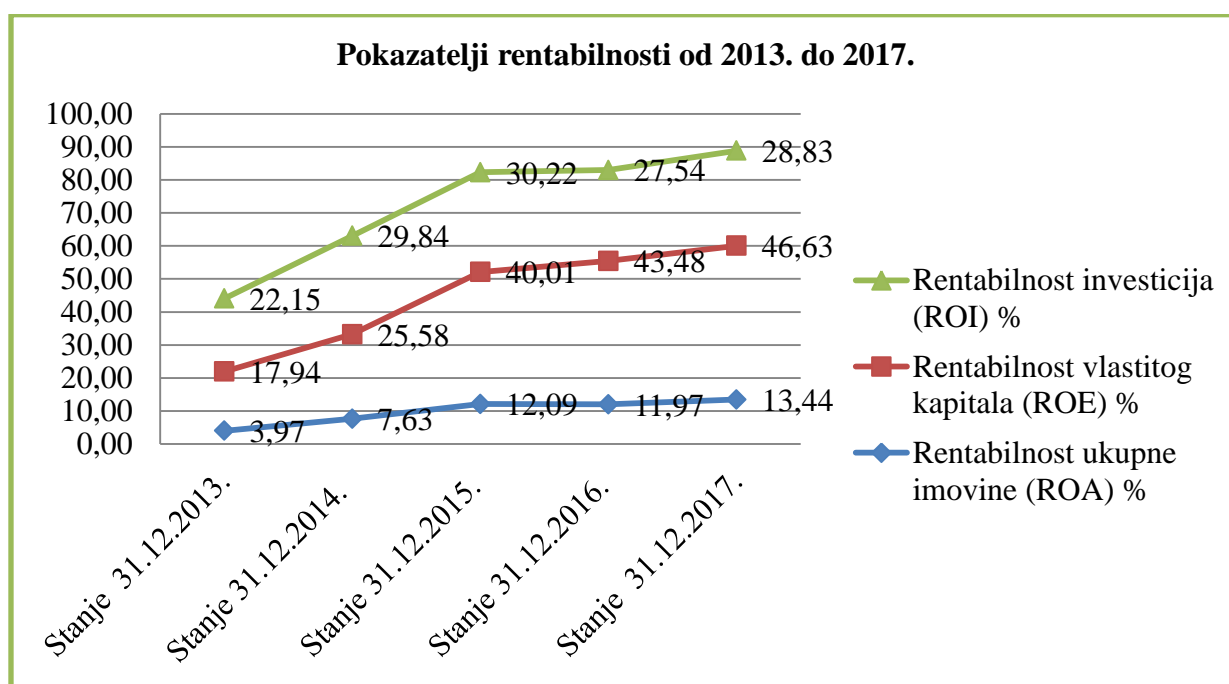
Tablica 32.: Prikaz ostvarenih investicijskih ulaganja od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Vrsta ulaganja	Izvršenje 2013.	Izvršenje 2014.	Izvršenje 2015.	Izvršenje 2016.	Izvršenje 2017.
1. Nematerijalna ulaganja	3.512	7.445	6.574	7.964	6.399
2. Ulaganja u vlastiti poslovni prostor	0	342	274	342	149
3. Kiosci	244	493	470	116	597
4. Oprema za igre na sreću	2.807	285	1.139	0	5.672
5. Automati za igre na sreću	7.741	7.617	1.136	5.587	0
6. HLBOX				2.867	7.082
7. Oprema za obradu podataka	6.344	15.169	13.514	3.294	6.053
8. Ostala oprema	1.252	1.651	3.410	2.324	1.991
9. Transportni uređaji - vozila	2.728	0	0	0	0
UKUPNO	24.628	33.002	26.517	22.494	27.942

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 14.: Pokazatelji rentabilnosti od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Koeficijent tekuće likvidnosti i neto radni kapital

Pokazatelji likvidnosti neizostavan su činitelj u upravljanju likvidnom imovinom Društva. Upravljanje likvidnom imovinom temelji se na kontinuiranoj ocjeni kvalitete obrtne imovine, tj. njezinog optimalnog obujma i strukture. Po definiciji, likvidnost je trajna sposobnost podmirivanja dospjelih financijskih obveza. Izražava se kroz nekoliko pokazatelja u kojima novac i njegovi manje ili više unovčivi ekvivalenti zauzimaju primarno mjesto u odnosu na tekuće obveze.

Jedan od pokazatelja likvidnosti je koeficijent tekuće likvidnosti, koji pokazuje omjer kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, a trebao bi biti 2 ili više, što znači da, u tom slučaju Društvo ima dvostruko više gotovine, potraživanja i zaliha nego što su kratkoročne obveze koje dolaze na naplatu. Smatra se da koeficijent tekuće likvidnosti ne smije biti manji od 1,5 jer tada postoji mogućnost da poduzeće ostane bez sredstava da podmiri dospjele obveze. Za održavanje likvidnosti izuzetno je važna visina neto radnog kapitala koji predstavlja razliku između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Negativni neto radni kapital ukazuje na moguće probleme s likvidnosti.

Tablica 33.: Izračun koeficijenta tekuće likvidnosti i neto radnog kapitala od 2013. do 2017. godine

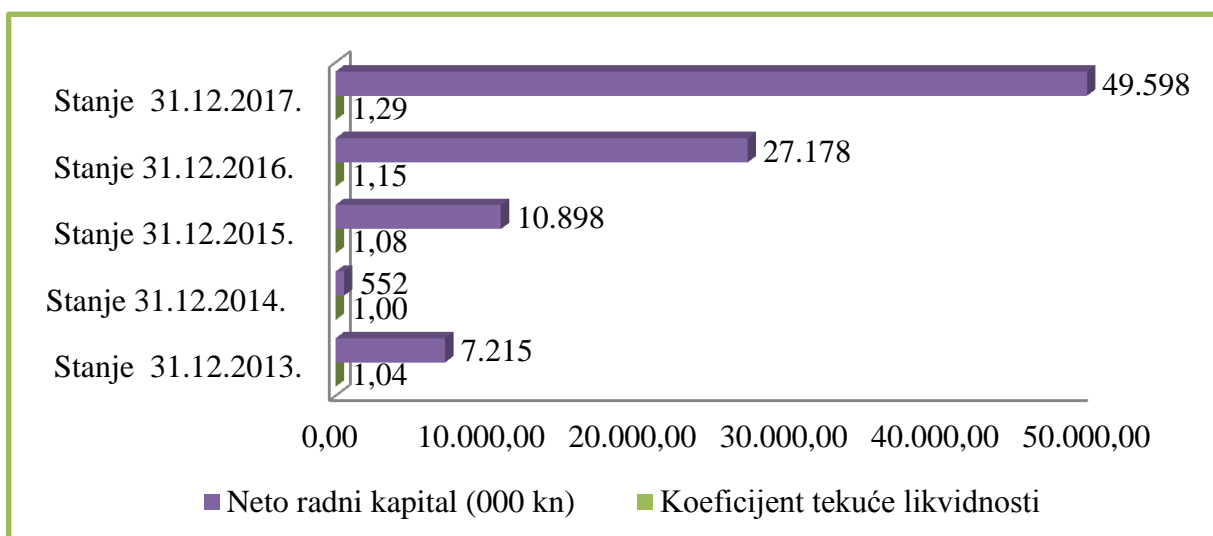
u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Kratkotrajna imovina	185.249	111.216	151.001	207.166	223.268	-39,96	35,77	37,20	7,77
Kratkoročne obveze	178.033	110.665	140.103	179.988	173.670	-37,84	26,60	28,47	-3,51
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,04	1,00	1,08	1,15	1,29	-3,42	7,24	6,79	11,69
Neto radni kapital (000 kn)	7.215	552	10.898	27.178	49.598	-92,36	1.875,72	149,39	82,49

Izvor: sistematizacija autora

Napomena: Za izračun koeficijenta likvidnosti u kratkotrajnu imovinu uključena su aktivna vremenska razgraničenja (skupina konta 19), dok u kratkoročne obveze nisu uključena pasivna vremenska razgraničenja (skupina konta 29).

Grafikon 15.: Koeficijent tekuće likvidnosti i neto radni kapital od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Kod pokazatelja likvidnosti veća vrijednost znači veću likvidnost. Koeficijent tekuće likvidnosti u promatranom razdoblju najviši je na dan 31.12. 2017. godine i iznosi 1,29, dok je najniži na dan 31.12.2014. godine i iznosi 1,00. Od 2015. godine ostvareni rast kratkotrajne imovine uz niži rast kratkoročnih obveza 2015. i 2016. godine te pad kratkoročnih obveza (3,51%) u 2017. godini doveo je do rasta likvidnosti Društva. Koeficijent tekuće likvidnosti

veći je od 1, što znači da je tekuća aktiva veća od tekućih obveza i pretpostavlja se da se tekuće obveze mogu podmiriti, odnosno da Društvo ima dovoljno sredstava na računima kako bi podmirilo obveze koje dospijevaju u kratkom roku. Kada je odnos manji od 1 ili jednak 1, za procjenu stanja likvidnosti često se uzimaju u obzir uz novac i kratkoročna potraživanja. Pri tome se treba voditi računa da njihovo dospijeće odgovara dospijeću kratkoročnih obveza. U slučaju promatranog Društva kod analize pokazatelja tekuće likvidnosti treba uzeti u obzir i strukturu kratkotrajne imovine.

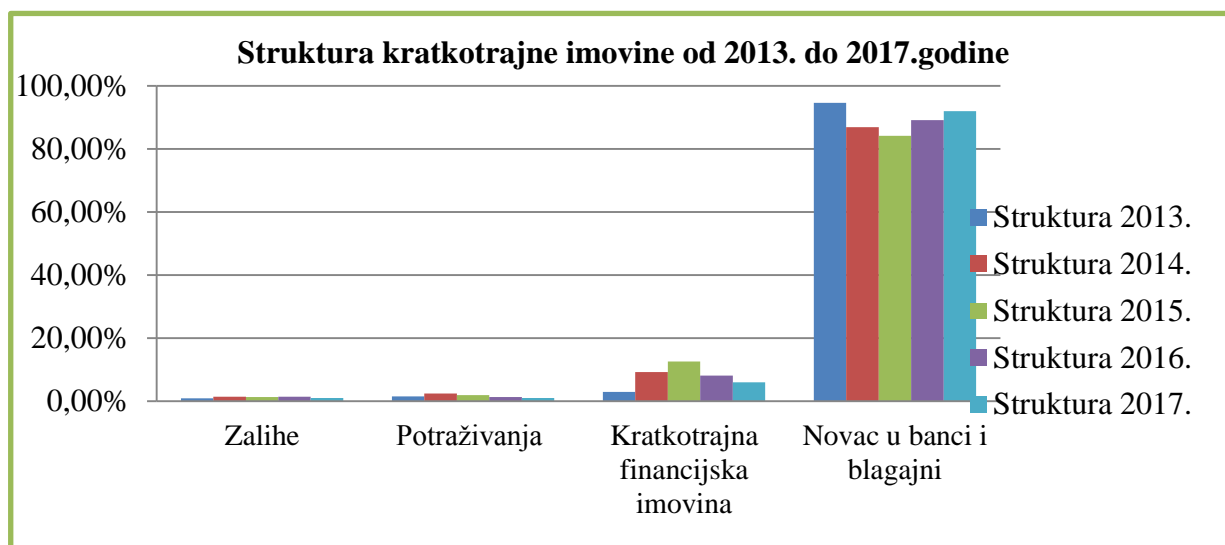
Tablica 34.: Struktura kratkotrajne imovine od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje 31.12.2013.	Stanje 31.12.2014.	Stanje 31.12.2015.	Stanje 31.12.2016.	Stanje 31.12.2017.	Struktura 2013.	Struktura 2014.	Struktura 2015.	Struktura 2016.	Struktura 2017.
Kratkotrajna imovina	171.796	101.030	139.399	188.016	202.950	100%	100%	100%	100%	100%
Zalihe	1.547	1.377	1.880	2.577	2.093	0,90%	1,36%	1,35%	1,37%	1,03%
Potraživanja	2.608	2.467	2.634	2.425	2.072	1,52%	2,44%	1,89%	1,29%	1,02%
Kratkotrajna financijska imovina	5.051	9.312	17.476	15.341	12.046	2,94%	9,22%	12,54%	8,16%	5,94%
Novac u banci i blagajni	162.590	87.873	117.408	167.673	186.739	94,64%	86,98%	84,22%	89,18%	92,01%

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 16.: Struktura kratkotrajne imovine od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Najznačajniji dio u strukturi kratkotrajne imovine Hrvatske Lutrije d.o.o. predstavljaju visoko likvidna sredstva – novac na računima banaka i u blagajnama koja u promatranom razdoblju kontinuirano čine gotovo više od 84% kratkotrajne imovine, što je posljedica kontinuiranog rasta novčanih sredstva od 2015. godine (vidi Tablicu 24., str. 85.).

Neto radni kapital (u 000 kn) pokazuje koliko se kratkotrajne imovine financiralo iz dugoročnih izvora. Što obrtnik ima više neto radnog kapitala, to znači da je njegova likvidnost i financijska stabilnost veća. Upravo se zbog toga ovaj pokazatelj naziva rezervom likvidnosti, rezervom financijske stabilnosti ili rezervom sigurnosti poslovanja. Radni kapital nije iskazan u relativnoj vrijednosti, nego je apsolutna svota iskazana u novčanim jedinicama, a poželjno je da bude veća od 0.

Neto radni kapital izuzetno je važan za održavanje likvidnosti i predstavlja razliku između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Neto radni kapital društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom periodu je pozitivan te od 2015. godine kontinuirano bilježi rast što proizlazi iz rasta kratkotrajne imovine, na što najvećim dijelom utječu novčana sredstva koja također od 2015. godine kontinuirano rastu (vidi Tablicu 24.). Istovremeno kratkoročne obveze bilježe pad na koji je utjecalo smanjenje obveza za fondove dobitaka igračima koje čine značajan udio u strukturi ukupnih kratkoročnih obveza (vidi Tablicu 35.).

Obveze prema dobitnicima predstavljaju potencijalne obveze za dobitke, a formiraju se temeljem utvrđenog fonda dobitaka za svaku lutrijsku igru (člankom 16. Zakona o igrama na sreću⁹³ utvrđuje se minimalni fond dobitaka, koji iznosi najmanje 50% od osnovice koju čini ukupna vrijednost primljenih uplata za pojedinu igru, umanjena za obvezu naknade za priređivanje lutrijskih igara – 10% koncesijska naknada). Stvarna obveza nastaje tek trenutkom ostvarenja dobitka za svaku igru u pojedinom kolu. U skladu sa Zakona o igrama na sreću, nakon isteka roka za naplatu dobitaka kod lutrijskih igara, dobici za koje dobitnici nisu zatražili isplatu prenosi se u sljedeće kolo odnosno seriju ili se koristi za dobitke u dugim igrama.

⁹³ <https://www.zakon.hr/z/315/Zakon-o-igramama-na-sre%C4%87u>, (pristupljeno 22.02.2019.); Zakon HR (2015) *Zakon o igrama na sreću, pročišćeni tekst zakona*, članak 16.

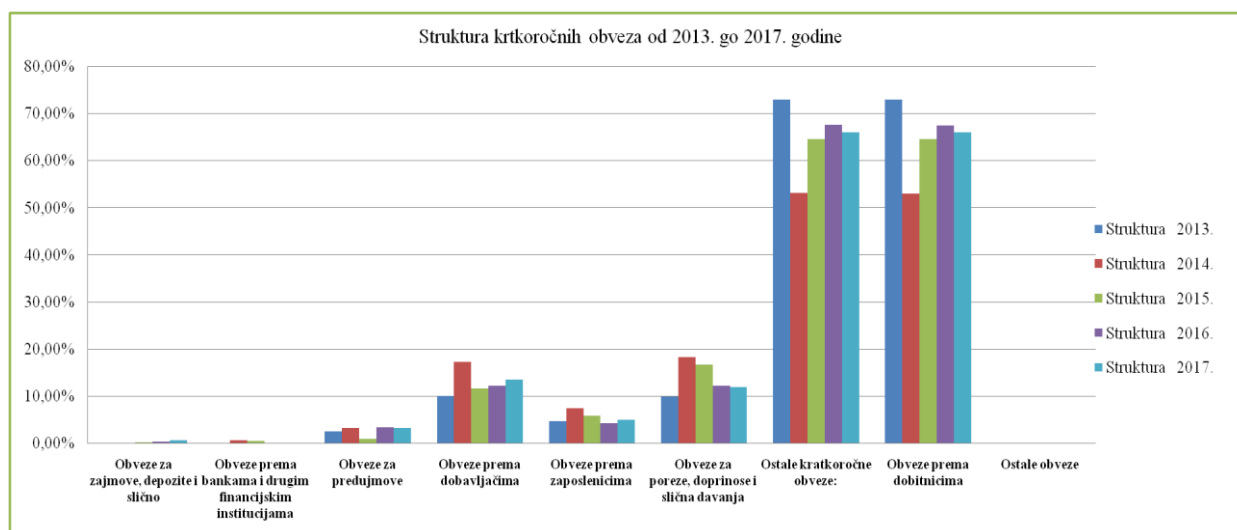
Tablica 35.: Struktura kratkoročnih obveza od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje 31.12.2013.	Stanje 31.12.2014.	Stanje 31.12.2015.	Stanje 31.12.2016.	Stanje 31.12.2017.	Struktura 2013.	Struktura 2014.	Struktura 2015.	Struktura 2016.	Struktura 2017.
KRA TKOROČNE OBVEZE	178.033	110.665	140.102	179.988	173.670	100%	100,00%	100%	100%	100%
Obveze za zajmove, depozite i slično	52	52	216	672	957	0,03%	0,05%	0,15%	0,37%	0,55%
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	0	694	723	184	0	0,00%	0,62%	0,52%	0,10%	0,00%
Obveze za predujmове	4.475	3.629	1.274	5.992	5.457	2,51%	3,28%	0,91%	3,33%	3,14%
Obveze prema dobavljačima	17.866	19.027	16.207	21.953	23.482	10,04%	17,19%	11,57%	12,20%	13,52%
Obveze prema zaposlenicima	8.251	8.245	8.060	7.776	8.677	4,63%	7,45%	5,75%	4,32%	5,00%
Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	17.492	20.269	23.266	21.930	20.547	9,83%	18,32%	16,61%	12,18%	11,83%
Ostale kratkoročne obveze:	129.898	58.749	90.357	121.482	114.550	72,96%	53,09%	64,49%	67,50%	65,96%
Obveze prema dobitnicima	129.744	58.638	90.342	121.387	114.519	72,88%	52,99%	64,48%	67,44%	65,94%
Ostale obveze	154	111	16	95	31	0,09%	0,10%	0,01%	0,06%	0,02%

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 17.: Struktura kratkoročnih obveza od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Najznačajniji dio u strukturi kratkoročnih obveza Hrvatske Lutrije d.o.o. predstavljaju obveze prema igračima za fond dobitaka koje u promatranom razdoblju kontinuirano čine gotovo kontinuirano više od 52% kratkoročnih obveza. Najniži udio Obveza prema dobitnicima u kratkoročnim obvezama iznosio je 52,99% u 2014. godini, dok je najviši udio iznosio 72,88% u 2013. godini. Od 2015. godine udio Obveza prema dobitnicima u kratkoročnim obvezama kontinuirano raste, na dan 31.12.2017. godine iznosio je 65,94%.

Koeficijent financijske stabilnosti pokazuje s kojim dijelom dugoročnih izvora raspolaže Društvo u odnosu na dugotrajnu imovinu, tj. da se iz dugoročnih izvora dijelom financira i kratkotrajna imovina (poželjno je da bude $< 1,0$). Ako bi ovaj pokazatelj bio manji od 1, to bi značilo da se dijelom dugotrajnih obveza financira i kratkotrajna imovina ili da se čak i vlastitim kapitalom financira kratkotrajna imovina. Međutim, ako je vrijednost pokazatelja veća od 1, to znači da se dugotrajna imovina financira kratkotrajnim obvezama, što može negativno djelovati na financijsku stabilnost i likvidnost društva.

Koeficijent financijske stabilnosti je odnos između dugotrajne imovine i korištenoga kapitala (vlastitoga i tuđega, tj. kapitala i dugotrajnih obveza).

Tablica 36.: Izračun koeficijenta financijske stabilnosti od 2013. do 2017. godine

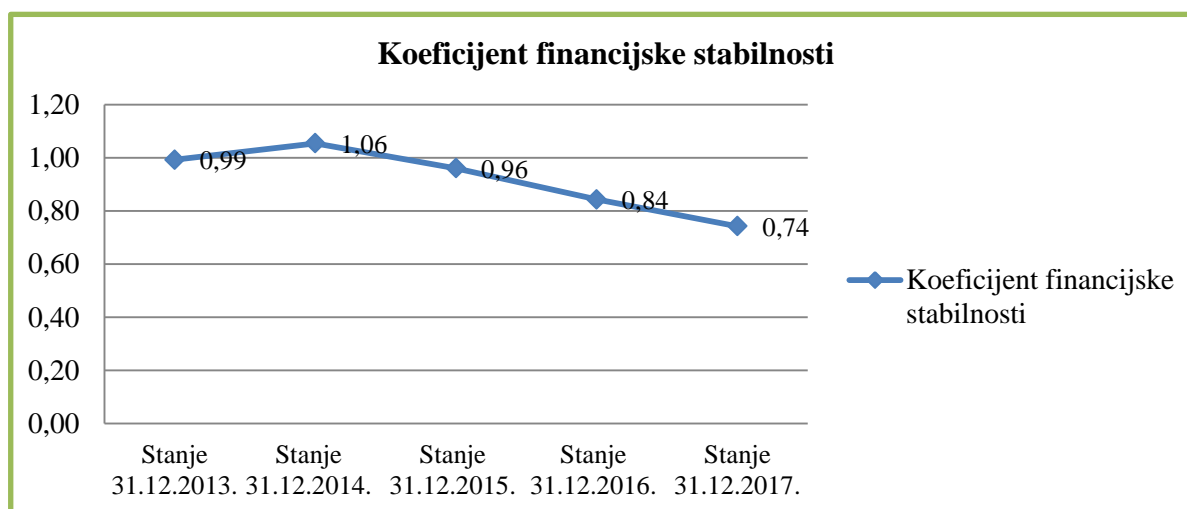
u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Dugotrajna imovina	91.077	102.340	112.161	113.872	114.455	12,37	9,60	1,53	0,51
Kapital i pričuve +dugor. obveze+rezerviranja	91.707	96.988	116.731	135.000	154.146	5,76	20,36	15,65	14,18
Koeficijent financijske stabilnosti	0,99	1,06	0,96	0,84	0,74	6,25	-8,94	-12,21	-11,97

Izvor: sistematizacija autora

Koeficijent financijske stabilnosti u promatranom periodu je bio ispod 1 osim na dan 31.12.2014. godine kada je iznosio 1,06, što znači da se tada dio dugotrajne imovine financirao kratkotrajnim obvezama. Od 2015. godine koeficijent financijske stabilnosti se smanjuje, iz godine u godinu, te na dan 31.12.2017. godine iznosi 0,74. Smanjenje ovoga koeficijenta pozitivna je tendencija, jer ako dugotrajna imovina angažira likvidnu kratkoročnu imovinu, može doći do smanjenja mogućnosti podmirenja tekućih obveza. Stoga, obzirom da je koeficijent financijske stabilnosti od 2015. godine manji od 1, možemo reći da je Hrvatska Lutrija d.o.o. u financijskoj ravnoteži te da investitorima pruža sigurnost. Iz dijela dugoročnih izvora Hrvatska Lutrija d.o.o. može financirati i dio svoje kratkotrajne imovine, a ne samo dugotrajnu imovinu.

Grafikon 18.: Koeficijent financijske stabilnosti od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Samofinanciranje ili koeficijent vlastitog financiranja prikazuje udio vlastitih sredstava u ukupnoj imovini poduzeća te je poželjna što veća vrijednost. Njegova vrijednost bi trebala biti veća od 50% što znači da je veći dio imovine financiran iz vlastitih izvora.

Zbroj koeficijenta zaduženosti i koeficijenta vlastitog financiranja bi trebao biti 1, odnosno 100%, ali ponekad to nije slučaj zbog stavki koje se ne mogu svrstati ni pod obveze ni pod kapital.

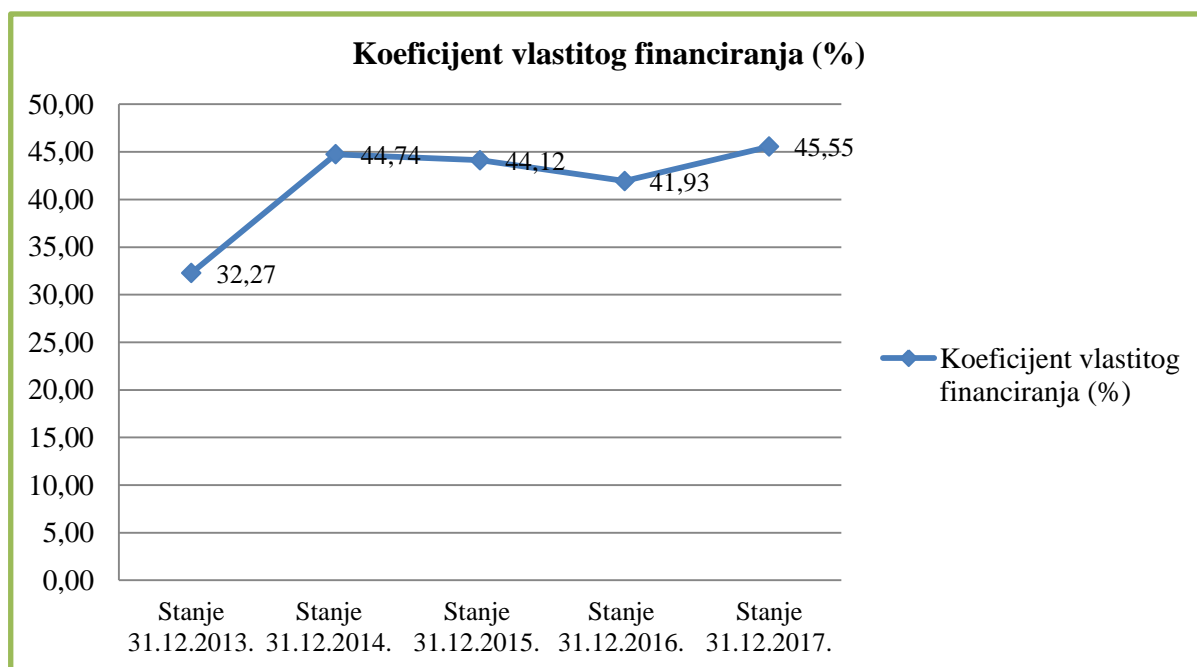
Tablica 37.: Izračun koeficijenta vlastitog financiranja od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje 31.12.2013.	Stanje 31.12.2014.	Stanje 31.12.2015.	Stanje 31.12.2016.	Stanje 31.12.2017.	%promj. 2014./ 2013.	%promj. 2015./ 2014.	%promj. 2016./ 2015.	%promj. 2017./ 2016.
Kapital i pričuve+rezerviranja	89.174	95.550	116.098	134.621	153.832	7,15	21,50	15,95	14,27
Ukupna pasiva	276.325	213.556	263.162	321.038	337.723	-22,72	23,23	21,99	5,20
Koeficijent vlastitog financiranja (%)	32,27	44,74	44,12	41,93	45,55	38,64	-1,40	-4,95	8,62
Koeficijent vlastitog financiranja	0,32	0,45	0,44	0,42	0,46	38,64	-1,40	-4,95	8,62

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 19.: Koeficijent vlastitog financiranja od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

U slučaju društva Hrvatska Lutrija d.o.o. vidljivo je da koeficijent vlastitog financiranja u promatranom periodu bio manji od 50%, što znači da je Društvo financiralo malo imovine iz vlastitih sredstava. Koeficijenti vlastitog financiranja bio je najniži 2013. godine i iznosio je 32,27%, što nam govori da je Društvo je u 2013. godini 32,27% svoje imovine financiralo iz vlastitih izvora. Od 2014. godine koeficijent ima blagu tendenciju rasta. U 2017. godini koeficijent vlastitog financiranja bio je najviši i iznosio je 45,55%, što je još uvijek ispod minimalne vrijednosti (veća od 50%).

Stupanj zaduženosti je odraz strukture pasive i pokazuje koliko je imovine financirano iz tuđeg kapitala (obveza). Što je veći odnos duga i imovine, veći je financijski rizik, a što je manji, niži je financijski rizik. Ovaj pokazatelj nam daje podatak o veličini zaduženja po jednoj kuni vlastitog kapitala. U pravilu bi vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala biti 50% ili manja.

Tablica 38.: Izračun stupnja zaduženosti od 2013. do 2017. godine

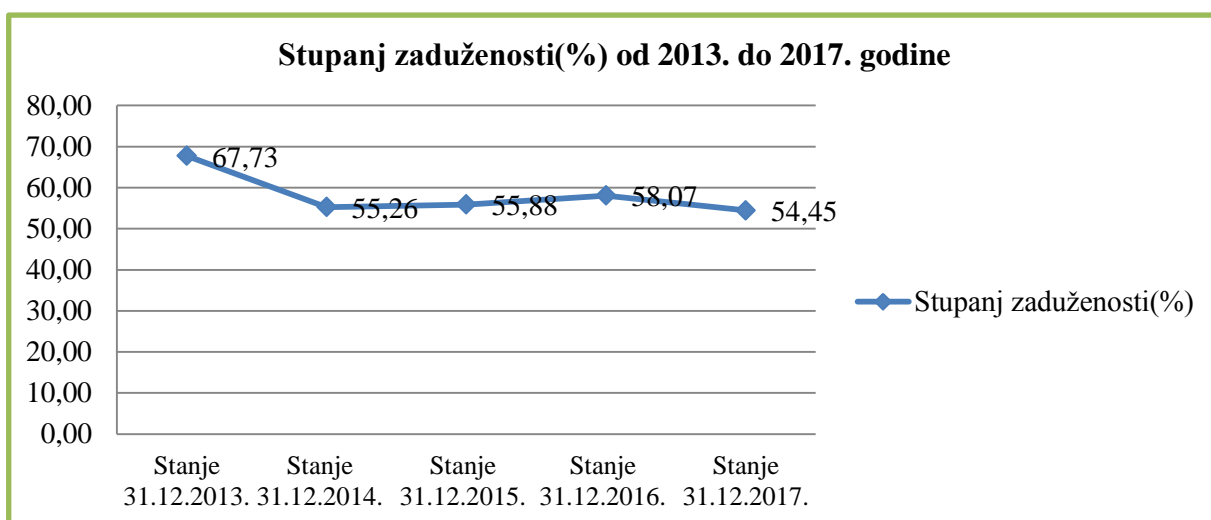
u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Ukupne obveze	187.151	118.006	147.064	186.417	183.891	-36,95	24,62	26,76	-1,35
Ukupna aktiva	276.325	213.556	263.162	321.038	337.724	-22,72	23,23	21,99	5,20
Stupanj zaduženosti(%)	67,73	55,26	55,88	58,07	54,45	-18,41	1,13	3,91	-6,23
Koeficijent zaduženosti	0,68	0,55	0,56	0,58	0,54	-18,41	1,13	3,91	-6,23

Izvor: sistematizacija autora

Napomena: Za izračun stupnja zaduženosti pod ukupne obveze uključena su pasivna vremenska razgraničenja (skupina konta 29).

Grafikon 20.: Stupanj zaduženosti od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Koeficijent zaduženosti veći je od 50%, ali smanjuje se kroz promatrane godine, što znači da Društvo sve manje koristi tuđi kapital. U 2013. godini prema koeficijentu zaduženosti 67,73% imovine je financirano iz tuđih izvora, a 32,27% iz vlastitih izvora. Osvrtom na strukturu bilance 2014. godine uočava se pad ukupne imovine uz brži pad ukupnih obveza, dok u 2015. i 2016. godini uočava se rast ukupne imovine, ali i još brži rast ukupnih obveza. Na dan 31.12.2017. godine ovaj koeficijent iznosi 54,45% i smanjen je u odnosu na 2016.

godinu za 6,23%, što znači da je zaduženost Društva niska. Osvrtom na strukturu bilance u 2017. godini uočava se rast imovine za 5,20%, uz smanjenje ukupnih obveza za 1,35%.

Koeficijent aktivnosti ukupne imovine pokazuje učinkovitost upotrebe kapitala u ostvarivanju prihoda, odnosno koliko se puta imovina pretvori u prihode. Predstavlja odnos između ukupnih prihoda i ukupnih angažiranih poslovnih sredstava. Ovo je jedan od najčešćih korištenih pokazatelja aktivnosti koji izražava veličinu imovine potrebnu za obavljanje stanovite razine prodaje ili, obrnuto, kune iz prodaje koje donosi svaka kuna imovine. Ukazuje na mjeru efikasnosti kojom se koristi ukupna imovina u odnosu na ostvarene prihode od prodaje. Nizak koeficijent obrtaja ukupne imovine može biti posljedicom previsokih investicija u dugotrajnu imovinu u odnosu na vrijednost proizvedene količine.

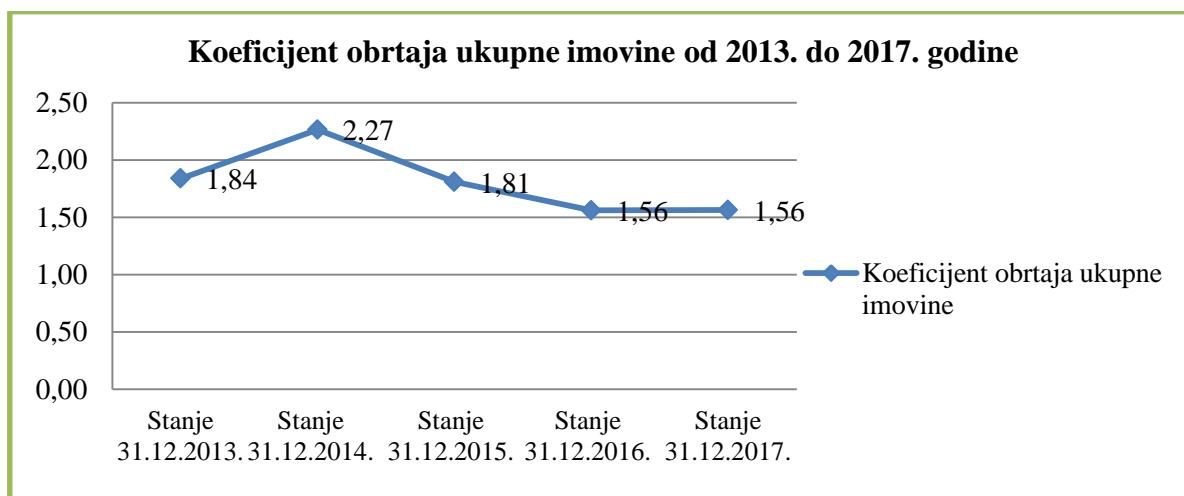
Tablica 39.: Izračun koeficijenta obrtaja ukupne imovine od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Ukupni prihodi	508.244	483.841	476.362	501.190	528.266	-4,80	-1,55	5,21	5,40
Ukupna aktiva (imovina)	276.325	213.556	263.162	321.038	337.724	-22,72	23,23	21,99	5,20
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,84	2,27	1,81	1,56	1,56	23,18	-20,10	-13,76	0,19

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 21.: Koeficijent obrtaja ukupne imovine od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

U 2014. godini koeficijent obrtaja je nešto povećan u odnosu na 2013. godinu sa 1,84 na 2,27 obzirom da je prihod ostvario blaži pad od imovine. Od 2015. do 2017. godine koeficijent obrtaja bilježi pad. U 2015. godini je umanjen u odnosu na 2014. godinu s 2,27 na 1,81 jer ukupni prihodi bilježe pad od 1,55%, a ukupna imovina bilježi rast od 23,23%. U 2016. i 2017. godini koeficijent obrtaja zadržao se na istoj razini (1,56), dok ukupni prihodi bilježe rast (5,21_2016.; 5,40_2017.) i ukupna imovina bilježi rast (21,99_2016.; 5,20_2017.). Bilo bi poželjno da je ovaj koeficijent puno veći jer bi onda broj dana vezivanja imovine bio manji, odnosno kapital bi bio učinkovitiji u donošenju prihoda.

Ekonomičnost mjeri odnos prihoda i rashoda i pokazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Cilj svakog poduzeća je ostvariti maksimalan prihod uz minimum rashoda. Računa se na temelju podataka iz računa dobiti ili gubitka. Što su pokazatelji ekonomičnosti veći, to poduzeće uspješnije posluje. Ovi pokazatelji bi nadasve trebali biti veći od 1, jer u suprotnom poslovni subjekt posluje s gubitkom.

Ovisno o veličini koeficijenta koji se računskim putem dobiju poslovanje može biti ekonomično, neekonomično ili na granici ekonomičnosti i to:

1. ako su ostvareni prihodi veći od rashoda tada je koeficijent veći od 1 ($E > 1$ = poslovanje ekonomično)
2. ako su ostvareni rashodi veći od prihoda tada je koeficijent manji od 1 ($E < 1$ = poslovanje neekonomično)
3. ako su ostvareni prihodi jednaki rashodima tada je koeficijent ($E = 1$ = poslovanje na granici ekonomičnosti).

Ekonomičnost se ne može mjeriti naturalnim pokazateljima jer se prihodi i rashodi izražavaju vrijednosno, a ne naturalno.

Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja stavlja u odnos ukupne prihode i ukupne rashode, odnosno pokazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda na razini cjelokupnog poslovanja. To je tzv. osnovni pokazatelj ekonomičnosti.

Potrebno je da društvo posluje ekonomično, odnosno da ostvaruje više prihoda nego što je utrošeno za njihovo postizanje (poželjno je da su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda).

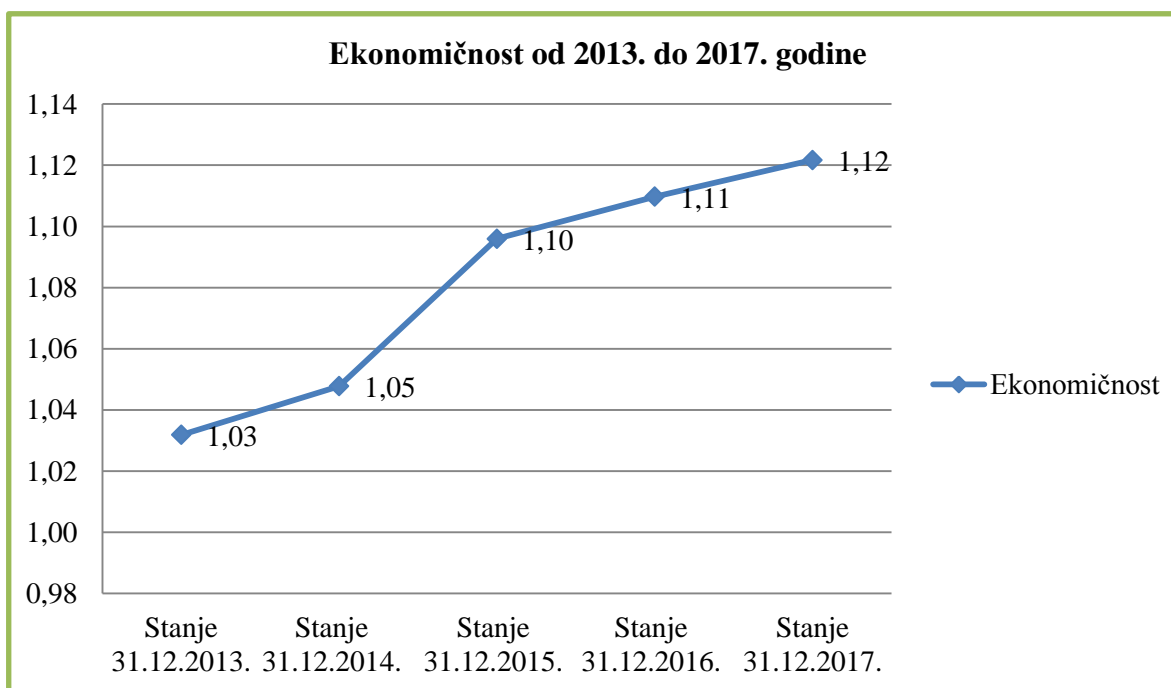
Tablica 40.: Izračun pokazatelja ekonomičnosti od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./2013.	2015./2014.	2016./2015.	2017./2016.
Ukupni prihodi	508.244	483.841	476.362	501.190	528.266	-4,80	-1,55	5,21	5,40
Ukupni rashodi	492.569	461.802	434.658	451.646	470.944	-6,25	-5,88	3,91	4,27
Ekonomičnost	1,03	1,05	1,10	1,11	1,12	1,54	4,60	1,25	1,08

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 22.: Ekonomičnost od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Kod društva Hrvatska Lutrija d.o.o. vrijednost ovog pokazatelja u promatranom razdoblju prelazila je 1, što znači da su ukupni prihodi bili veći od ukupnih rashoda, odnosno da je poslovanje Društva ekonomično. Najniža ekonomičnost bila je u 2013. godini i iznosila je 1,03, dok je najviša bila 2017. godine i iznosila je 1,12.

Profitabilnost se izračunava na temelju podataka iz Računa dobiti i gubitka. Pokazuje stupanj uspješnosti poslovanja i razinu ostvarene neto dobiti u odnosu na ostvareni prihod (neto profitna marža). Rezultat i cilj cjelokupnog poslovanja društva je profit. Analizu profitabilnosti poslovanja poduzeća opravdano se svrstava u najvažnije dijelove financijske analize. Pokazatelji profitabilnosti mjere sposobnost poduzeća da ostvari određenu razinu dobiti u odnosu na imovinu, prihode ili kapital. Mjere uspjeh ostvarivanjem zarade poduzeća. Pokazuju veličinu dobiti u odnosu na angažiranu imovinu. Oni služe kao mjerilo za donošenje odluke o ocjeni uspješnosti rada uprave.

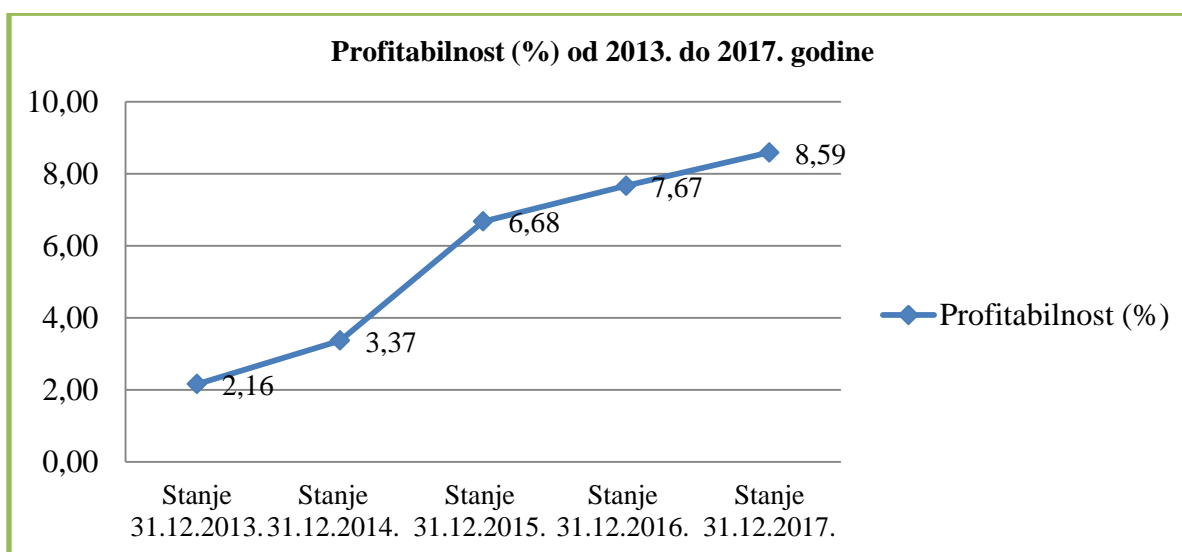
Tablica 41.: Izračun pokazatelja profitabilnosti od 2013. do 2017. godine

u 000 kn

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./2013.	2015./2014.	2016./2015.	2017./2016.
Neto dobit	10.981	16.302	31.815	38.441	45.400	48,45	95,16	20,83	18,10
Ukupni prihodi	508.244	483.841	476.362	501.190	528.266	-4,80	-1,55	5,21	5,40
Profitabilnost (%)	2,16	3,37	6,68	7,67	8,59	55,94	98,23	14,84	12,05

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 23.: Profitabilnost od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju, iz godine u godinu, ostvaruje veću stopu profitabilnosti. Najniža stopa profitabilnosti bila je u 2013. godini i iznosila je 2,16%, dok je najviša bila 2017. godine i iznosila je 8,59%. U konačnici može se zaključiti da u 2014. i 2015. godini ukupni prihodi bilježe sporiji pad od ukupnih rashoda, dok u 2016. i 2017. godini ukupni prihodi rastu brže od ukupnih rashoda te se konstantno ostvaruje bolja profitabilnost u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu.

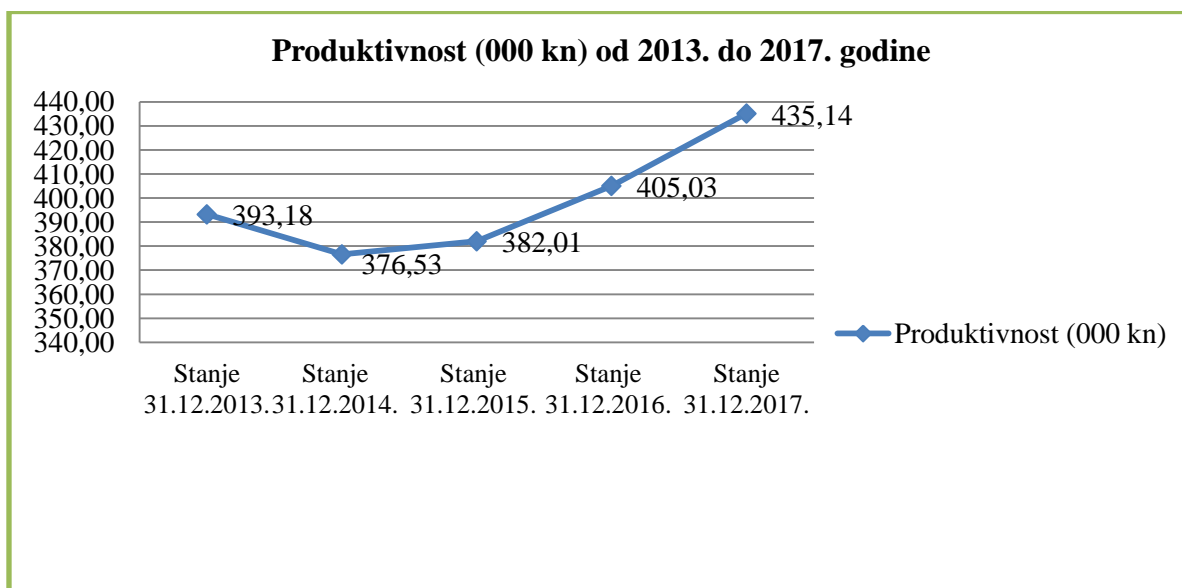
Produktivnost pokazuje ostvareni ukupan prihod po zaposlenom.

Tablica 42.: Izračun pokazatelja produktivnosti od 2013. do 2017. godine

Stavka	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	Stanje	%promj.	%promj.	%promj.	%promj.
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	2014./ 2013.	2015./ 2014.	2016./ 2015.	2017./ 2016.
Ukupni prihodi (u 000 kn)	508.244	483.841	476.362	501.190	528.266	-4,80	-1,55	5,21	5,40
Broj zaposlenih (po satima rada)	1.293	1.285	1.247	1.237	1.214	-0,59	-2,96	-0,77	-1,89
Produktivnost (000 kn)	393,18	376,53	382,01	405,03	435,14	-4,23	1,45	6,03	7,43

Izvor: sistematizacija autora

Grafikon 24.: Produktivnost (000 kn) od 2013. do 2017. godine

Izvor: sistematizacija autora

U promatranom razdoblju proizvodnost rada na temelju prihoda ima tendenciju rasta od 2015. godine. Za 2014. godinu ostvaren je pad ukupnog prihoda za 4,80% te pad broja zaposlenih po efektivnim satima rada za 0,59%, tako da je produktivnost pala s 393,18 tisuća kuna (2013. godina) na 376,53 tisuća kuna po zaposlenom. Za 2015. godinu ostvaren je pad ukupnog prihoda za 1,55% te pad broja zaposlenih po efektivnim satima rada za 2,96%, uslijed čega je produktivnost porasla s 376,53 tisuća kuna na 382,01 tisuće kuna po zaposlenom. U 2016. godini ostvaren je rast prihoda za 5,21% uz pad broja zaposlenih po efektivnim satima rada za 0,77%, uslijed čega je produktivnost porasla s 382,01 tisuća kuna na 405,03 tisuće kuna po zaposlenom. Za 2017. godinu ostvaren je rast ukupnog prihoda za 5,40% uz pad broja zaposlenih po efektivnim satima rada za 1,89%, uslijed čega je produktivnost porasla s 405,03 tisuće kuna na 435,14 tisuća kuna po zaposlenom.

Temeljem analize, pomoću pokazatelja, može se zaključiti da društvo Hrvatska Lutrija d.o.o., iako bilježi nepovoljne, odnosno granične vrijednosti pojedinih pokazatelja (samofinanciranje i stupanj zaduženosti), posluje sigurno i uspješno te da ima solidne pretpostavke za nastavak uspješnog poslovanja. Ostvarena dobit Društva u promatranom periodu raste iz godine u godinu što pozitivno utječe i na financijske pokazatelje poslovanja.

5.3. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja Hrvatske Lutrije d.o.o.

Na temelju relevantnih podataka i informacija koje pružaju godišnji financijski izvještaji, Bilanca i Račun dobiti i gubitka, može se dobiti objektivna slika o financijskom položaju društva Hrvatska Lutrija d.o.o. Izračunavanje promjena u pozicijama godišnjih financijskih izvješća društva Hrvatska Lutrija d.o.o. i njihovo uspoređivanje provest će se kroz usporedbu svake godine u odnosu na prethodnu godinu.

5.3.1. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2013. godine

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka, Hrvatska Lutrija d.o.o. je za poslovnu 2013. godinu ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 10.981 tisuća kuna. Poslovanjem za 2013. godinu Hrvatska Lutrija d.o.o. ostvarila je ukupne prihode u iznosu 508.244 tisuća kuna. U strukturi ostvarenih prihoda prihodi od prodaje čine 97,27%, financijski prihodi 0,31%, ostali poslovni prihodi 2,38% i prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda 0,04%.

Ukupno ostvareni rashodi Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2013. godinu iznose 492.569 tisuća kuna. Strukturu ostvarenih rashoda čine: materijalni troškovi 31,31%, troškovi osoblja 29,92%, amortizacija 3,06%, naknade za priređivanje igara 25,57%, nematerijalni troškovi 5,74%, troškovi rezerviranja 1,05%, vrijednosna usklađenja 0,01%, ostali poslovni rashodi 2,99% i financijski rashodi 0,35%.

Naknade za priređivanje igra na sreću ostvarene su u ukupnom iznosu od 125.930 tisuća kuna, a propisane su Zakonom o igrama na sreću i obračunavaju se na ostvarene promete ili prihode od igara.

Za 2013. godinu provedena su rezerviranja troškova za sudske sporove u iznosu od 4.123 tisuće kuna i rezerviranja za primanja zaposlenih po MRS-u 19 u iznosu od 1.050 tisuća kuna, što ukupno iznosi 5.173 tisuće kuna.

Dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2013. godinu iskazana je u iznosu od 15.675 tisuća kuna prije oporezivanja, a nakon utvrđene obveze za porez na dobit, dobit nakon oporezivanja iznosi 10.981 tisuća kuna. Porezni rashod razdoblja za 2013. godinu iznosi 4.694 tisuća kuna i smanjuje dobit 2013. godine.

Podaci iz Bilance pokazuju da ukupna imovina Društva za 2013. godinu iznosi 276.325 tisuća kuna. Ukupnu imovinu čini 32,96% dugotrajne imovine i 67,04% kratkotrajne imovine. U strukturi kratkotrajne imovine najveći udjel imaju novčana sredstva od 94,64%.

Ukupna potraživanja iznose 3.251 tisuća kuna. Na dugoročna potraživanja otpada 913 tisuća kuna ili 25,92%, a na kratkoročna 2.608 tisuća kuna ili 74,08%.

Ukupne obveze Hrvatske Lutrije d.o.o. (kratkoročne i dugoročne) iznose 180.566 tisuća kuna. Na dugoročne obveze otpada 913 tisuća kuna ili 1,40%, a na kratkoročne 178.033 tisuća kuna ili 98,60%. U strukturi kratkoročnih obveza najznačajniji dio ili 72,88% zauzimaju obveze za fond dobitaka igračima koje na 31.12.2013. iznose 129.744 tisuća kuna.

Na dan 31.12.2013. godine Hrvatska Lutrija d.o.o. nema dospjelih obveza, ni odobrenih državnih jamstava, ali ima obveze po financijskom leasingu u iznosu od 2.254 tisuća kuna⁹⁴.

Ukupni kapital i rezerve Društva iznose 61.208 tisuća kuna (temeljni kapital Društva iznosi 50.000 tisuća kuna). Neto radni kapital (razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza) iznosi 7.215 tisuća kuna.

Hrvatska Lutrija d.o.o. kroz svoju djelatnost generira značajna financijska sredstva koja uplaćuje u državni proračun za potrebe financiranja humanitarnih, sportskih, kulturnih i sličnih organizacija te je za ove namjene, sukladno članku 8. Zakona o igrama na sreću, ostvareno 66.594 tisuća kuna ili 50% ukupnih sredstava s osnova naknada za priređivanje igara na sreću.

Doprinos državnom proračunu za 2013. godinu iznosi ukupno 201.034 tisuće kuna.

U 2013. godini Društvo je ispravilo pojedine pozicije financijskih izvještaja koji se odnose na prethodna razdoblja (2012. i 2011. godina) temeljem odluka Uprave, izmjena računovodstvenih politika te preporuka ovlaštene revizorske tvrtke. Ispravci su provedeni retroaktivno prepravljajem financijskih izvještaja za prethodna usporedna razdoblja, a učinci su iskazani u nastavku.

⁹⁴ <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2013. godinu*, str. 32.

Primanja zaposlenih

Društvo u financijskim izvještajima za prethodna razdoblja nije vršilo rezerviranja za jubilarne nagrade i otpremnine sukladno odredbama Kolektivnog ugovora. U financijskim izvještajima za prethodne godine, rezerviranje za jubilarne nagrade i otpremnine provedeno je na temelju Kolektivnog ugovora te je, sukladno MRS 8, izvršena promjena retroaktivno. Posljedica ispravka pogreške na izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti za 2012. godinu su veći rashodi za iznos **1.882** tisuće kuna. Iznos od **12.873** tisuće kuna odnosi se na razdoblja prije 2012. godine te je za isti iznos prepravljena bilanca na 31.12.2011. godine, dok je iznos rezerviranja u bilanci na 31.12.2012. godine priznat u iznosu od **20.454** tisuće kuna (prije prepravka priznato je bilo **5.699** tisuće kuna).

Društvo također, nije priznavalo vremenska razgraničenja za neiskorištene godišnje odmore. Posljedica ispravka pogreške na izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti za 2012. godinu su veći rashodi za **16 tisuća** kuna. Iznos od **3.716** tisuća kuna odnosi se na razdoblja prije 2012. godine te je za isti prepravljena bilanca na 31.12.2011. godine, dok je iznos pasivnih vremenskih razgraničenja u bilanci na 31.12.2012. godine priznat u iznosu od **3.732** tisuće kuna (prije prepravka nije bila priznata obveza).

Rezerviranja

Društvo je u prijašnjim godinama pogrešno prenijelo dio dobiti na rezerviranja. Odlukom Skupštine o rasporedu dobiti dio dobiti bio je izdvojen radi pokrića eventualnih gubitaka po sudskim sporovima te za pokriće donacija. Posljedično, Društvo je isplate po sudskim sporovima priznavalo izravno kao smanjenje ovako nastalih rezerviranja. Na temelju navedenih Odluka Skupštine o rasporedu dobiti Društvo je priznalo kao rezerviranja i iznos na ime donacija, koje su u cijelosti prepravljene na način da su uključene u ostale rezerve.

Posljedično, Društvo je prepravilo bilancu na 31.12.2011. godine na način da su za iznos od **19.718** tisuća kuna povećane ostale rezerve i smanjena rezerviranja. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti za 2012. godinu prepravljen je na način da su povećani rashodi za **7.022** tisuće kuna, dok je u izvještaju o financijskom položaju priznato rezerviranje na 31.12.2012. u iznosu od **15.574** tisuće kuna (prije prepravljanja priznato je na isti datum **22.572** tisuće kuna).

Izvršene prepravke imale su direktan utjecaj na Kapital Društva. Detaljan pregled promjena na Kapitalu Društva od 2011. do 2013. godine slijedi u nastavku.

Tablica 43.: Kapital u FI 31.12.2013. godine

Opis	Upisani	Ostale	Zadržana	Dobit tekuće	UKUPNO
	kapital	rezerve	dobit	godine	
	HRK'000	HRK'000	HRK'000	HRK'000	HRK'000
Stanje 1. siječnja 2011.					
godine	50.000.000	29.723.347	(16.813.434)	4.543.417	67.453.330
Prijenos u rezerve	0	2.043.417	0	(2.043.417)	0
Isplata dobiti - Državni proračun	0	0	0	(2.500.000)	(2.500.000)
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	5.727.497	5.727.497
Stanje 31. prosinca 2011.					
godine	50.000.000	31.766.764	(16.813.434)	5.727.497	70.680.827
Prijenos u rezerve	0	3.889.941	0	(3.889.941)	0
Isplata dobiti - Državni proračun	0	0	0	(3.889.941)	(3.889.941)
Prijenos na prenesene gubitke	0	0	(2.052.385)	2.052.385	0
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	(16.564.251)	(16.564.251)
Stanje 31. prosinca 2012.					
godine	50.000.000	35.656.705	(18.865.819)	(16.564.251)	50.226.635
Pokriće gubitaka	0	(5.933.358)	(49.491)	5.982.849	0
Prijenos na prenesene gubitke	0	0	(10.581.402)	10.581.402	0
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	10.981.095	10.981.095
Stanje 31. prosinca 2013.					
godine	50.000.000	29.723.347	(29.496.712)	10.981.095	61.207.730

Izvor: sistematizacija autora

Tablica 44.: Kapital u FI 31.12.2012. godine

Opis	Upisani	Ostale	Zadržana	Dobit tekuće	UKUPNO
	kapital	rezerve	dobit	godine	
	HRK'000	HRK'000	HRK'000	HRK'000	HRK'000
Stanje 1. siječnja 2011.					
godine	50.000.000	29.723.347	56.125	4.543.417	84.322.889
Raspodjela dobiti	0	2.043.417	0	(2.043.417)	0
Prijenos sa/na	0	6.634	(6.634)	0	0
Prijenos na rezerviranja	0	(19.725.017)	0	0	(19.725.017)
Isplata dobiti - Državni proračun	0	0	0	(2.500.000)	(2.500.000)
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	7.779.881	7.779.881
Stanje 31. prosinca 2011.					
godine	50.000.000	12.048.381	49.491	7.779.881	69.877.753
Raspodjela dobiti	0	3.889.941	0	(3.889.941)	0
Isplata dobiti - Državni proračun	0	0	0	(3.889.941)	(3.889.941)
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	(10.136.122)	(10.136.122)
Stanje 31. prosinca 2012.					
godine	50.000.000	15.938.322	49.491	(10.136.123)	55.851.690

Izvor: sistematizacija autora

Tablica 45.: Razlika kapitala

Opis	Upisani kapital	Ostale rezerve	Zadržana dobit	Dobit tekuće godine	UKUPNO
	HRK'000	HRK'000	HRK'000	HRK'000	HRK'000
Stanje 1. siječnja 2011. godine	0	0	16.869.559	0	16.869.559
Prijenos u rezerve	0	0	0	0	0
Isplata dobiti - Državni proračun	0	0	0	0	0
Prijenos sa/na	0	6.634	-6.634	0	0
Prijenos na rezerviranja	0	-19.725.017	0	0	-19.725.017
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	2.052.384	2.052.384
Stanje 31. prosinca 2011. godine	0	-19.718.383	16.862.925	2.052.384	-803.074
Prijenos u rezerve	0	0	0	0	0
Isplata dobiti - Državni proračun	0	0	0	0	0
Prijenos na prenesene gubitke	0	0	-2.052.385	2.052.385	0
Sveobuhvatna dobit	0	0	0	6.428.129	6.428.129
Stanje 31. prosinca 2012. godine	0	-19.718.383	14.810.540	10.532.898	5.625.055

Izvor: sistematizacija autora

Obrazloženje:

- ✚ Društvo je prepravilo bilancu na 31.12.2011. godine na način da su za iznos od 19.718.383 kune povećane ostale rezerve i smanjena rezerviranja.
- ✚ Društvo u financijskim izvještajima za prethodna razdoblja nije vršilo rezerviranja za jubilarne nagrade i otpremnine sukladno odredbama Kolektivnog ugovora. U financijskim izvještajima za prethodne godine, rezerviranje za jubilarne nagrade i otpremnine provedeno je na temelju Kolektivnog ugovora, te je sukladno MRS 8, izvršena promjena retroaktivno. Posljedica ispravka pogreške na kapitalu su povećani preneseni gubici na 31.12.2011. u iznosu 16.862.925 kuna.
- ✚ Iznos sveobuhvatne dobiti umanjen je za iznos 2.052.384 kune za 2011. godinu temeljem povećanja troškova za primanja zaposlenih (843.147 financijski rashod i 865.939 trošak rada), i ukalkuliranih neiskorištenih godišnjih odmora u iznosu 3.715.872 kune. Temeljem prethodno navedenih prepravaka, Društvo je u financijskim izvještajima priznalo **odgođenu poreznu imovinu**, koja prethodno nije bila priznata.

U računu dobiti i gubitka za 2011. godinu učinak odgođene porezne imovine je smanjenje poreznih rashoda za 3.372.573 kune.

✚ Iznos sveobuhvatne dobiti umanjen je za iznos 6.428.129 kuna za 2012. godinu i to temeljem priznavanja troškova ukalkuliranih godišnjih odmora u iznosu 16.190 kuna, troškova rezerviranja za sudske sporove u iznosu 7.022.331, troškova rada temeljem Kolektivnog ugovora (izračuna aktuara, MRS 19 – primanja zaposlenih) u iznosu 953.703 kune i financijskog rashoda (izračun aktuara, MRS 19 – primanja zaposlenih) u iznosu 928.601. Temeljem prethodno navedenih prepravaka, Društvo je u financijskim izvještajima priznalo **odgođenu poreznu imovinu**, koja prethodno nije bila priznata. U računu dobiti i gubitka za 2012. godinu učinak odgođene porezne imovine je smanjenje poreznih rashoda za 2.492.696 kune.

✚ U 2013. godini dodatno je izmijenjen rezultat temeljem iskazanog poreznog troška na temelju ukidanja odgođene porezne imovine u iznosu 1.736.075 kuna, stoga je ukupan porez na dobit u financijskim izvještajima za javnu objavu iskazan u iznosu 4.694.141 kunu, dok je utvrđena porezna obveza po PD obrascu u iznosu 2.958.066 kuna.

✚ Temeljem prethodno navedenih prepravaka, Društvo je u bilanci na dan 31.12.2012. godine priznalo **odgođenu poreznu imovinu**, koja prethodno nije bila priznata, u iznosu od 5.865.270 kuna. Ista smanjuje preneseni nepokriveni gubitak (vidi Tablicu 46.).

Tablica 46.: Preneseni nepokriveni gubitak – specifikacija

(u kunama)	
PRENESENI GUBITAK	IZNOS
Sudski sporovi, donacije isplaćene u 2012. sa skupine 932	7.022.331,43
Aktuarski izračun MRS 19	20.454.315,00
Isplaćeni godišnji odmori u 2013. iz 2012.	3.732.061,78
Odgođena porezna imovina priznata 2012.	-5.865.270,24
Preneseni nepokriveni gubitak iz 2012. bez ispravaka	4.153.273,66
UKUPNO:	29.496.711,63

Izvor: sistematizacija autora

Prepravke koje su odrađene tijekom 2013. godine rezultirale su nepokrivenim prenesenim gubitkom na dan 31.12.2013. godine, koji je nakon svih ispravaka za prethodna razdoblja, iznosio 29.496.711,63 kuna.

Preneseni nepokriveni gubitak Društvo je podmirilo u 2014. godini iz Ostalih rezervi Društva koje su na dan 31.12.2013. godine iznosile 29.723.347,36 kuna.

5.3.2. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2014. godine

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka, Hrvatska Lutrija d.o.o. je za poslovnu 2014. godinu ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 16.302 tisuće kuna (48,45% više od 2013. godine). Poslovanjem za 2014. godinu Hrvatska Lutrija d.o.o. ostvarila je ukupne prihode u iznosu od 484.841 tisuća kuna, što je za 4,80% manje od prihoda ostvarenih za prošlu godinu, a najveći utjecaj na kretanje prihoda imali su prihodi od igara na sreću s padom od 3,61% u odnosu na prošlu godinu. U strukturi ostvarenih prihoda prihodi od prodaje čine 98,47%, financijski prihodi 0,22%, ostali poslovni prihodi 1,27% i prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda 0,04%.

Ukupno ostvareni rashodi Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2014. godinu iznose 461.802 tisuća kuna i zabilježili su brži pad od ukupnih prihoda sa 6,25% smanjenja u odnosu na 2013. godinu. Strukturu ostvarenih rashoda čine: materijalni troškovi 31,84%, troškovi osoblja 30,83%, amortizacija 3,73%, naknade za priređivanje igara 24,72%, nematerijalni troškovi 6,18%, troškovi rezerviranja 1,03%, vrijednosna usklađenja 0,13%, ostali poslovni rashodi 0,87% i financijski rashodi 0,67%.

U okviru ukupnih rashoda mogu se izdvojiti pojedine grupe koje su ostvarile značajnije uštede u odnosu na prošlu godinu.

Materijalni troškovi bilježe pad od 4,66% ili 7.189 kuna. Naknade za igre na sreću ostvarene su u ukupnom iznosu od 114.142 tisuća kuna i bilježe pad od 9,36% ili 11.787 tisuća kuna, a propisane su Zakonom o igrama na sreću i obračunavaju se na ostvarene promete ili prihode od igara. Troškovi osoblja iznose 142.374 tisuća kuna, što je manje za 3,38% ili za 4.980 tisuća kuna u odnosu na 2013. godinu.

Za 2014. godinu provedena su rezerviranja troškova za sudske sporove u iznosu od 3.076 tisuća kuna i rezerviranja za primanja zaposlenih po MRS-u 19 u iznosu od 1.703 tisuća kuna, što ukupno iznosi 4.779 tisuća kuna.

Dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2014. godinu iskazana je u iznosu od 22.039 tisuća kuna prije oporezivanja, a nakon utvrđene obveze za porez na dobit, dobit nakon oporezivanja iznosi 16.302 tisuća kuna (48,45% više od 2013. godine). Iskazana neto dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. umanjuje se s osnova aktuarskog gubitka za 2.801 tisuća kuna (rezerviranja po MRS 19 u iznosu 3.501 tisuća kuna umanjeno za porez na dobit), tako da ukupna sveobuhvatna dobit iznosi 13.501 tisuća kuna.

Podaci iz Bilance pokazuju da ukupna imovina Društva bilježi pad za 22,72% u odnosu na prethodnu 2013. godinu. Kratkotrajna imovina bilježi pad za 39,96%, što uglavnom proizlazi iz smanjenja novčanih sredstava od 45,95%. Do smanjenja novčanih sredstava došlo je prvenstveno radi isplate dobitnicima velikih jackpotova tijekom 2014. godine.

Ukupnu imovinu čini 47,92% dugotrajne imovine (u 2013. godini 32,96%) i 52,08% kratkotrajne imovine (u 2013. godini 67,04%). U strukturi kratkotrajne imovine najveći udjel imaju novčana sredstva od 86,98% (u 2013. godini 94,64%).

Ukupna potraživanja iznose 3.287 tisuću kuna i manja su od potraživanja na dan 31.12.2013. godine za 6,66%. Na dugoročna potraživanja otpada 820 tisuća kuna ili 24,94%, a na kratkoročna 2.467 tisuća kuna ili 75,06%. Dugotrajna potraživanja smanjena su za 10,21%, a kratkotrajna su smanjena za 5,42% u odnosu na prošlu godinu.

U bilančnoj pasivi, odnosno izvorima financiranja, vidljivo je povećanje vlastitih izvora (kapitala i rezervi) za 4,12%. Istovremeno su smanjene kratkoročne obveze za 37,84%.

Ukupni kapital i rezerve Društva iznose 63.728 tisuća kuna (temeljni kapital Društva iznosi 50.000 tisuća kuna). Neto radni kapital (razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza) iznosi 552 tisuće kuna i u odnosu na 31.12.2013. godine manji je za 6.693 tisuće kuna.

Ukupne obveze Hrvatske Lutrije d.o.o. (kratkoročne i dugoročne) iznose 112.103 tisuća kuna i u odnosu na 31.12.2013. godine smanjene su za 37,92%. Na dugoročne obveze otpada 1.438 tisuća kuna ili 1,28%, a na kratkoročne 110.665 tisuća kuna ili 98,72%. Na smanjenje kratkoročnih obveza prvenstveno je utjecalo smanjenje obveze za fond dobitaka igračima koje čine 52,99% ukupnih kratkoročnih obveza, u odnosu na 31.12.2013. godine manje su za 71.106 tisuća kuna ili 37,84% (isplata velikih jackpotova).

Ostvareni pad kratkotrajne imovine uz sporiji pad kratkoročnih obveza, doveo je do pada likvidnosti i neto radnog kapitala.

Na dan 31.12.2014. godine Hrvatska Lutrija d.o.o. nema dospjelih obveza, ni odobrenih državnih jamstava, ali ima obveze po financijskom leasingu u iznosu od 1.595 tisuća kuna⁹⁵.

Hrvatska Lutrija d.o.o. kroz svoju djelatnost generira značajna financijska sredstva koja uplaćuje u državni proračun za potrebe financiranja humanitarnih, sportskih, kulturnih i sličnih organizacija te je za ove namjene, sukladno članku 8. Zakona o igrama na sreću, ostvareno 63.574 tisuća kuna ili 50% ukupnih sredstava s osnova naknada za priređivanje igara na sreću, što je za 4,53% manje nego prošle godine.

Doprinos državnom proračunu za 2014. godinu iznosi ukupno 245.266 tisuća kuna, što je za 22% više od ostvarenog za 2013. godinu.

5.3.3. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2015. godine

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka, Hrvatska Lutrija d.o.o. je za poslovnu 2015. godinu ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 31.815 tisuća kuna (95,16% više od 2014. godine). Poslovanjem za 2015. godinu Hrvatska Lutrija d.o.o. ostvarila je ukupne prihode u iznosu od 476.362 tisuće kuna, što je za 1,55% manje od prihoda ostvarenih za prošlu godinu, a najveći utjecaj na kretanje prihoda imali su prihodi od igara na sreću s padom od 1,54% u odnosu na prošlu godinu. U strukturi ostvarenih prihoda prihodi od prodaje čine 98,22%, financijski prihodi 0,46%, ostali poslovni prihodi 1,27% i prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda 0,05%.

⁹⁵ <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2014. godinu*, str. 34.

Ukupno ostvareni rashodi Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2015. godinu iznose 434.658 tisuća kuna i zabilježili su brži pad od ukupnih prihoda sa 5,88% smanjenja u odnosu na 2014. godinu. Strukturu ostvarenih rashoda čine: materijalni troškovi 30,39%, troškovi osoblja 32,39%, amortizacija 3,87%, naknade za priređivanje igara 25,16%, nematerijalni troškovi 5,21%, troškovi rezerviranja 0,93%, vrijednosna usklađenja 0,15%, ostali poslovni rashodi 1,14% i financijski rashodi 0,76%.

U okviru ukupnih rashoda mogu se izdvojiti pojedine grupe koje su ostvarile značajnije uštede u odnosu na prošlu godinu.

Materijalni troškovi bilježe pad od 10,16% ili 14.943 tisuća kuna. Naknade za igre na sreću ostvarene su u ukupnom iznosu od 109.365 tisuća kuna i bilježe pad od 4,19% ili 4.777 tisuća kuna, a propisane su Zakonom o igrama na sreću i obračunavaju se na ostvarene promete ili prihode od igara. Troškovi osoblja iznose 140.773 tisuće kuna, što je manje za 1,12% ili za 1.600 tisuća kuna u odnosu na 2014. godinu. Provedeno je optimiziranje broja zaposlenih, racionalizacija i štednja kao aktivnosti predviđene u programu restrukturiranja u okviru kojih je donesen novi Pravilnik o organizaciji Društva i sistematizaciji radnih mjesta (u primjeni od 1. siječnja 2015. godine).⁹⁶

Za 2015. godinu provedena su rezerviranja troškova za sudske sporove u iznosu od 2.089 tisuća kuna i rezerviranja za primanja zaposlenih po MRS-u 19 u iznosu od 1.943 tisuće kuna, što ukupno iznosi 4.032 tisuće kuna.

Dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2015. godinu iskazana je u iznosu od 41.704 tisuće kuna prije oporezivanja, a nakon utvrđene obveze za porez na dobit, dobit nakon oporezivanja iznosi 31.815 tisuća kuna (95,16% više od 2014. godine). Iskazana neto dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. umanjuje se s osnova aktuarskog gubitka za 2.518 tisuća kuna (rezerviranja po MRS 19 u iznosu 3.147 tisuća kuna umanjeno za porez na ostalu sveobuhvatnu dobit), tako da ukupna sveobuhvatna dobit iznosi 29.297 tisuća kuna.

Podaci iz Bilance pokazuju da ukupna imovina Društva bilježi rast za 23,23% u odnosu na prethodnu 2014. godinu. Kratkotrajna imovina bilježi rast za 35,77%, što uglavnom proizlazi iz povećanja novčanih sredstava od 33,61%.

⁹⁶ <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. za 2015. godinu*, str. 27.

Ukupnu imovinu čini 42,62% dugotrajne imovine (u 2014. godini 47,92%) i 57,38% kratkotrajne imovine (u 2014. godini 52,08%). U strukturi kratkotrajne imovine najveći udjel imaju novčana sredstva od 84,22% (u 2014. godini 86,98%).

Ukupna potraživanja iznose 3.328 tisuću kuna i veća su od potraživanja na dan 31.12.2014. godine za 1,26%. Na dugoročna potraživanja otpada 694 tisuća kuna ili 20,85%, a na kratkoročna 2.634 tisuća kuna ili 79,15%. Dugotrajna potraživanja smanjena su za 15,32%, a kratkotrajna su povećana za 6,77% u odnosu na prošlu godinu.

U bilančnoj pasivi, odnosno izvorima financiranja, vidljivo je povećanje vlastitih izvora (kapitala i rezervi) za 24,79% te povećanje kratkoročnih obveza za 26.60%.

Ukupni kapital i rezerve Društva iznose 79.524 tisuće kuna (temeljni kapital Društva iznosi 50.000 tisuća kuna). Neto radni kapital (razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza) iznosi 10.898 tisuće kuna.

Ukupne obveze Hrvatske Lutrije d.o.o. (kratkoročne i dugoročne) iznose 140.736 tisuća kuna i u odnosu na 31.12.2014. godinu povećane su 25,54%. Na dugoročne obveze otpada 633 tisuća kuna ili 0,45%, a na kratkoročne 140.103 tisuća kuna ili 99,55%. Na rast kratkoročnih obveza prvenstveno je utjecalo povećanje obveza za fondove dobitaka igračima koje čine 64,48% ukupnih kratkoročnih obveza, u odnosu na 31.12.2013. godine veće su za 31.704 tisuća kuna ili 54,07%.

Ostvareni rast kratkotrajne imovine uz sporiji rast kratkoročnih obveza, doveo je do rasta likvidnosti s koeficijenta 1,00 za prošlu godinu na 1,08 za 2015. godinu te neto radnog kapitala na 10.898 tisuća kuna (za 2014. godinu 552 tisuće kuna).

Na dan 31.12.2015. godine Hrvatska Lutrija d.o.o. nema dospjelih obveza, ni odobrenih državnih jamstava, ali ima obveze po financijskom leasingu u iznosu od 901 tisuća kuna⁹⁷.

Hrvatska Lutrija d.o.o. kroz svoju djelatnost generira značajna financijska sredstva koja uplaćuje u državni proračun za potrebe financiranja humanitarnih, sportskih, kulturnih i

⁹⁷ <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2015. godinu*, str. 34.

sličnih organizacija te je za ove namjene, sukladno članku 8. Zakona o igrama na sreću ostvareno 69.331 tisuća kuna ili 50% ukupnih sredstava s osnova naknada za priređivanje igara na sreću, što je za 9,06% više nego prošle godine.

Doprinos državnom proračunu za 2015. godinu iznosi ukupno 235.842 tisuća kuna, što je za 3,84% manje od ostvarenog za 2014. godinu, zbog manjeg doprinosa s osnove poreza na dobitke igrača.

5.3.4. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2016. godine

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka, Hrvatska Lutrija d.o.o. je za poslovnu 2016. godinu ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 38.441 tisuća kuna (20,83% više od 2016. godine). Poslovanjem za 2016. godinu Hrvatska Lutrija d.o.o. ostvarila je ukupne prihode u iznosu od 501.190 tisuća kuna, što je za 5,21% više od prihoda ostvarenih za prošlu godinu, a najveći utjecaj na kretanje prihoda imali su prihodi od igara na sreću s rastom od 6,10% u odnosu na prošlu godinu. U strukturi ostvarenih prihoda prihodi od prodaje čine 98,88%, financijski prihodi 0,58%, ostali poslovni prihodi 0,50% i prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda 0,04%.

Ukupno ostvareni rashodi Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2016. godinu iznose 451.646 tisuća kuna i zabilježili su sporiji rast od ukupnih prihoda sa 3,91% povećanja u odnosu na 2015. godinu. Strukturu ostvarenih rashoda čine: materijalni troškovi 31,32%, troškovi osoblja 30,95%, amortizacija 4,24%, naknade za priređivanje igara 25,47%, nematerijalni troškovi 4,92%, troškovi rezerviranja 2,49%, vrijednosna usklađenja 0,01%, ostali poslovni rashodi 0,23% i financijski rashodi 0,37%.

U okviru ukupnih rashoda mogu se izdvojiti pojedine grupe koje su ostvarile značajan rast u odnosu na prošlu godinu.

Materijalni troškovi bilježe rast od 7,09% ili 9.369 tisuća kuna. Naknade za igre na sreću ostvarene su u ukupnom iznosu od 115.050 tisuća kuna i bilježe rast od 5,20% ili 5.685 tisuća kuna, a propisane su Zakonom o igrama na sreću i obračunavaju se na ostvarene promete ili prihode od igara. Troškovi osoblja iznose 139.791 tisuća kuna, što je manje za 0,70% ili za 983 tisuća kuna u odnosu na 2015. godinu.

Za 2016. godinu provedena su rezerviranja troškova za sudske sporove te kamate po sudskim sporovima u iznosu od 9.407 tisuća kuna i rezerviranja za primanja zaposlenih po MRS-u 19 u iznosu od 1.815 tisuća kuna, što ukupno iznosi 11.221 tisuća kuna.

Dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2016. godinu iskazana je u iznosu od 49.544 tisuća kuna prije oporezivanja, a nakon utvrđene obveze za porez na dobit, dobit nakon oporezivanja iznosi 38.441 tisuća kuna (20,83% više od 2015. godine). Iskazana neto dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. umanjuje se s osnova aktuarskog gubitka za 693 tisuća kuna (rezerviranja po MRS 19 u iznosu 844 tisuća kuna umanjeno za porez na ostalu sveobuhvatnu dobit), tako da ukupna sveobuhvatna dobit iznosi 37.748 tisuća kuna.

Podaci iz Bilance pokazuju da ukupna imovina Društva bilježi rast za 21,99% u odnosu na prethodnu 2015. godinu. Kratkotrajna imovina bilježi rast za 37,20%, što uglavnom proizlazi iz povećanja novčanih sredstava od 42,81%.

Ukupnu imovinu čini 35,47% dugotrajne imovine (u 2015. godini 42,62%) i 64,53% kratkotrajne imovine (u 2015. godini 57,38%). U strukturi kratkotrajne imovine najveći udjel imaju novčana sredstva od 89,18% (u 2015. godini 84,22%).

Ukupna potraživanja iznose 3.001 tisuća kuna i manja su od potraživanja na dan 31.12.2015. godine za 9,83%. Na dugoročna potraživanja otpada 576 tisuća kuna ili 19,20%, a na kratkoročna 2.425 tisuća kuna ili 80,80%. Dugotrajna potraživanja smanjena su za 16,95%, dok su kratkotrajna smanjena za 7,93% u odnosu na prošlu godinu.

U bilančnoj pasivi, odnosno izvorima financiranja vidljivo je povećanje vlastitih izvora (kapitala i rezervi) za 11,16% te povećanje kratkoročnih obveza za 28,47%.

Ukupni kapital i rezerve Društva iznose 88.400 tisuća kuna (temeljni kapital Društva iznosi 50.000 tisuća kuna). Neto radni kapital (razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza) iznosi 27.178 tisuća kuna.

Ukupne obveze Hrvatske Lutrije d.o.o. (kratkoročne i dugoročne) iznose 180.367 tisuća kuna i u odnosu na 31.12.2015. godinu povećane su 28,16%. Na dugoročne obveze otpada 379 tisuća kuna ili 0,21%, a na kratkoročne 179.988 tisuća kuna ili 99,79%. Na rast kratkoročnih obveza

prvenstveno je utjecalo povećanje obveza za fondove dobitaka igračima koje čine 67,44% ukupnih kratkoročnih obveza, u odnosu na 31.12.2015. godine veće su za 31.045 tisuća kuna ili 34,36%.

Ostvareni rast kratkotrajne imovine uz sporiji rast kratkoročnih obveza, doveo je do rasta likvidnosti s koeficijenta 1,08 za prošlu godinu na 1,15 za 2016. godinu te neto radnog kapitala na 27.178 tisuća kuna (za 2015. godinu 10.898 tisuća kuna).

Na dan 31.12.2016. godine Hrvatska Lutrija d.o.o. nema dospjelih obveza, ni odobrenih državnih jamstava, ali ima obveze po financijskom leasingu u iznosu od 184 tisuća kuna⁹⁸.

Hrvatska Lutrija d.o.o. kroz svoju djelatnost generira značajna financijska sredstva koja uplaćuje u državni proračun za potrebe financiranja humanitarnih, sportskih, kulturnih i sličnih organizacija te je za ove namjene, sukladno članku 8. Zakona o igrama na sreću ostvareno 76.725 tisuća kuna ili 50% ukupnih sredstava s osnova naknada za priređivanje igara na sreću, što je za 10,66% više nego prošle godine.

Doprinos državnom proračunu za 2016. godinu iznosi ukupno 244.526 tisuća kuna, što je za 3,68% više od ostvarenog za 2015. godinu.

5.3.5. Ocjena sigurnosti i uspješnosti poslovanja 2017. godine

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka, Hrvatska Lutrija d.o.o. je za poslovnu 2017. godinu ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 45.400 tisuća kuna (18,10% više od 2016. godine). Poslovanjem za 2017. godinu Hrvatska Lutrija d.o.o. ostvarila je ukupne prihode u iznosu od 528.226 tisuća kuna, što je za 5,40% više od prihoda ostvarenih za prošlu godinu, a najveći utjecaj na kretanje prihoda imali su prihodi od igara na sreću s rastom od 4,74% u odnosu na prošlu godinu. U strukturi ostvarenih prihoda prihodi od prodaje čine 98,23%, financijski prihodi 0,65%, ostali poslovni prihodi 1,10% i prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda 0,02%.

⁹⁸ <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu*, str. 42.

Ukupno ostvareni rashodi Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2017. godinu iznose 470.943 tisuća kuna i zabilježili su sporiji rast od ukupnih prihoda s 4,27% povećanja u odnosu na 2016. godinu. Strukturu ostvarenih rashoda čine: materijalni troškovi 30,30%, troškovi osoblja 29,70%, amortizacija 5,44%, naknade za priređivanje igara 24,77%, nematerijalni troškovi 5,23%, troškovi rezerviranja 3,84%, vrijednosna usklađenja 0,01%, ostali poslovni rashodi 0,36% i financijski rashodi 0,35%.

U okviru ukupnih rashoda mogu se izdvojiti pojedine grupe koje su ostvarile značajan rast u odnosu na prošlu godinu.

Materijalni troškovi bilježe rast od 0,87% ili 1.234 tisuće kuna. Naknade za igre na sreću ostvarene su u ukupnom iznosu od 116.658 tisuća kuna i bilježe rast od 1,40% ili 1.068 tisuća kuna, a propisane su Zakonom o igrama na sreću i obračunavaju se na ostvarene promete ili prihode od igara. Troškovi osoblja iznose 139.875 tisuća kuna, što je više za 0,06% ili za 84 tisuće kuna u odnosu na 2016. godinu.

Za 2017. godinu provedena su rezerviranja troškova za sudske sporove te kamate po sudskim sporovima u iznosu od 1.355 tisuća kuna i rezerviranja za primanja zaposlenih po MRS-u 19 u iznosu od 16.718 tisuća kuna, što ukupno iznosi 18.073 tisuća kuna.

Dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. za 2017. godinu iskazana je u iznosu od 57.323 tisuća kuna prije oporezivanja, a nakon utvrđene obveze za porez na dobit, dobit nakon oporezivanja iznosi 45.400 tisuća kuna (18,10% više od 2016. godine). Iskazana neto dobit Hrvatske Lutrije d.o.o. uvećana je s osnova aktuarskog gubitka za 1.971 tisuća kuna (rezerviranja po MRS 19 u iznosu 2.404 tisuća kuna umanjeno za porez na ostalu sveobuhvatnu dobit), tako da ukupna sveobuhvatna dobit iznosi 47.371 tisuća kuna.

Podaci iz Bilance pokazuju da ukupna imovina Društva bilježi rast za 5,20% u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Kratkotrajna imovina bilježi rast za 7,77%, što uglavnom proizlazi iz povećanja novčanih sredstava od 11,37%.

Ukupnu imovinu čini 33,89% dugotrajne imovine (u 2016. godini 35,47%) i 66,11% kratkotrajne imovine (u 2016. godini 64,53%). U strukturi kratkotrajne imovine najveći udjel imaju novčana sredstva od 92,01% (u 2016. godini 89,18%).

Ukupna potraživanja iznose 2.548 tisuću kuna i manja su od potraživanja na dan 31.12.2016. godine za 15,12%. Na dugoročna potraživanja otpada 476 tisuća kuna ili 18,68%, a na kratkoročna 2.072 tisuće kuna ili 81,32%. Dugotrajna potraživanja smanjena su za 17,41%, a kratkotrajna su smanjena za 14,56% u odnosu na prošlu godinu.

U bilančnoj pasivi, odnosno izvorima financiranja vidljivo je povećanje vlastitih izvora (kapitala i rezervi) za 10,15%. Istovremeno su smanjene kratkoročne obveze za 3,51%.

Ukupni kapital i rezerve Društva iznose 97.371 tisuća kuna (temeljni kapital Društva iznosi 50.000 tisuća kuna). Neto radni kapital (razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza) iznosi 49.598 tisuća kuna.

Ukupne obveze Hrvatske Lutrije d.o.o. (kratkoročne i dugoročne) iznose 173.670 tisuća kuna i u odnosu na 31.12.2016. godinu smanjene su 3,54%. Na dugoročne obveze otpada 314 tisuća kuna ili 0,18%, a na kratkoročne 173.670 tisuća kuna ili 99,82%. Na pad kratkoročnih obveza prvenstveno je utjecalo smanjenje obveza za fondove dobitaka igračima koje čine 65,94% ukupnih kratkoročnih obveza, u odnosu na 31.12.2016. godine smanjene su za 6.868 tisuća kuna ili 5,66%.

Ostvareni rast kratkotrajne imovine uz pad kratkoročnih obveza, doveo je do rasta likvidnosti s koeficijenta 1,15 za prošlu godinu na 1,29 za 2017. godinu te neto radnog kapitala na 49.598 tisuća kuna (za 2016. godinu 27.178 tisuća kuna).

Na dan 31.12.2017. godine Hrvatska Lutrija d.o.o. nema dospjelih obveza, ni kreditnih zaduženja.

Hrvatska Lutrija d.o.o. kroz svoju djelatnost generira značajna financijska sredstva koja uplaćuje u državni proračun za potrebe financiranja humanitarnih, sportskih, kulturnih i sličnih organizacija te je za ove namjene, sukladno članku 8. Zakona o igrama na sreću ostvareno 81.029 tisuća kuna ili 50% ukupnih sredstava s osnova naknada za priređivanje igara na sreću, što je za 5,61% više nego prošle godine.

Doprinos državnom proračunu za 2017. godinu iznosi ukupno 265.213 tisuća kuna, što je za 8,46% više od ostvarenog za 2016. godinu.

Iz provedene analize godišnjih financijskih izvještaja: Bilanca i Računa dobiti i gubitka društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u periodu od 2013. do 2017. godine može se zaključiti sljedeće:

5.3.6. Analiza Bilance od 2013. do 2017. godine

Podaci iz Bilance u promatranom periodu ukazuju da ukupna imovina Društva od 2015. godine bilježi rast u odnosu na prethodnu godinu, dok je u 2014. godini zabilježen pad ukupne imovine od 22,72% u odnosu na 2013. godinu. Ukupna imovina Društva na dan 31.12.2017. godine iznosi 337.723 tisuće kuna i veća je od 2016. za 5,20%.

Promatrajući promjene unutar imovine Društva vidljivo je da dugotrajna imovina Društva u promatranom razdoblju konstantno bilježi rast u odnosu na prethodne godine te na dan 31.12.2017. godine iznosi 114.455 tisuća kuna i čini 33,89% ukupne imovine Društva.

Unutar dugotrajne imovine Društva vidljive su sljedeće promjene u odnosu na prethodnu godinu:

- Nematerijalna imovina od 2015. godine bilježi konstantan rast dok je u 2014. godini zabilježen pad od 5,96% u odnosu na 2013. godinu.
- Dugotrajna financijska imovina bilježi pad u 2014. i 2017. godini dok 2015. i 2016. godine ista bilježi rast.
- Dugoročna potraživanja od 2013. godine bilježe konstantan pad.
- Odgođena porezna imovina bilježi rast u 2014. i 2015. godini dok u 2016. i 2017. godini bilježi pad.

U strukturi dugotrajne imovine u promatranom razdoblju najveći udjel ima materijalna imovina (više od 27%), koja bilježi rast, osim u 2016. godini kada bilježi pad od 1,09% u odnosu na 2015. godinu.

Kratkotrajna imovina Društva u promatranom razdoblju 2014. godine bilježi pad od 39,96% u odnosu na 2013. godinu, no od 2015. godine ista kontinuirano bilježi rast i na dan 31.12.2017. godine iznosi 223.268 tisuća kuna i čini 66,11% ukupne imovine Društva.

Unutar kratkotrajne imovine Društva vidljive su sljedeće promjene u odnosu na prethodnu godinu:

- Zalihe od 2015. godine bilježi konstantan rast dok je u 2014. godini zabilježen pad od 11,00% u odnosu na 2013. godinu.
- Kratkoročna potraživanja bilježe pad, osim u 2015. godini, kada bilježe rast od 6,77% u odnosu na 2014. godinu.
- Kratkotrajna financijska imovina bilježi rast u 2014. i 2015. godini dok u 2016. i 2017. godini bilježi pad.
- Unaprijed plaćeni troškovi od 2015. godine bilježe rast dok u 2014. godini bilježi pad od 24,28% u odnosu na 2013. godinu.

U strukturi ukupne kratkotrajne imovine u promatranom razdoblju najveći udjel imaju novčana sredstva (više od 41%), koja od 2015. godine bilježe konstantan rast te na dan 31.12.2017. godine iznose 186.739 tisuća kuna.

U pasivi, odnosno izvorima financiranja, u promatranom razdoblju vidljivo je konstantno povećanje vlastitih izvora (kapitala i rezervi) u odnosu na prethodnu godinu. Na dan 31.12.2017. godine kapital i rezerve Društva iznose 97.371 tisuću kuna (temeljni kapital Društva iznosi 50.000 tisuća kuna), što je više za 10,15% od 2016. godine.

Unutar pasive vidljive su sljedeće promjene u odnosu na prethodnu godinu:

- Dugoročne obveze od 2013. godine bilježe konstantan pad u odnosu na prethodnu godinu.
- Rezerviranja bilježe konstantan rast od 2013. godine. Povećavaju se s osnove rezerviranja za sudske sporove i rezerviranja za primanja zaposlenih po MRS-u 19.
- Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja bilježe rast u 2015. i 2017. godini, dok u 2014. i 2016. godini bilježe pad.
- Kratkoročne obveze bilježe pad u 2014. i 2017. godini, a u 2015. i 2016. bilježe rast. Na smanjenje kratkoročnih obveza utjecalo je smanjenje obaveza za fondove dobitka igračima, dok na rast kratkoročnih obveza prvenstveno je utjecalo povećanje obveza za fondove dobitaka igračima.

U strukturi pasive u promatranom razdoblju najveći udjel imaju kratkoročne obveze koje čine više od 52% ukupne pasive Društva i na dan 31.12.2017. iznose 173.670 kuna što je 3,51% manje od 2016. godine.

Doprinos Državnom proračunu se povećava iz godine u godinu i na dan 31.12.2017. godine iznosi ukupno 265.213 tisuća kuna, što je za 8,46% više od ostvarenog u 2016. godini.

5.3.7. Analiza Računa dobiti i gubitka od 2013. do 2017. godine

Prema podacima iz Računa dobiti i gubitka vidljivo je da Društvo u promatranom periodu posluje s bruto odnosno neto dobiti. Od 2013. godine bruto odnosno neto dobiti Društva konstantno se povećava u odnosu na prethodnu godinu. Na dan 31. 12. 2017. godine dobit prije oporezivanja iznosi 57.323 tisuće kuna, a nakon utvrđene obveze za porez na dobit, dobit nakon oporezivanja iznosi 45.400 tisuća kuna što je više za 18,10% od 2016. godine.

Ukupni prihodi i ukupni rashodi istovremeno bilježe rast u 2016. i 2017. godini dok u 2014. i 2015. godini bilježe istovremeni pad. Na dan 31.12.2017. godine ukupni prihodi iznose 528.266 tisuća kuna i veći su za 5,40% od 2016. godine.

Najveći utjecaj na kretanje prihoda u promatranom periodu imali su prihodi od igara na sreću koji u strukturi ostvarenih prihoda kontinuirano čine najveći udio (više od 96%).

Financijski prihodi od 2014. godine bilježe konstantan rast, što je rezultat pozitivnih tečajnih razlika za Eurojackpot. Na dan 31.12.2017. godine ukupno iznose 3.430 tisuća kuna i veći su od prihoda za prošlu godinu za 17,76%.

Ukupni rashodi na dan 31.12.2017. godine iznose 470.943 tisuće kuna i veći su za 4,29% od 2016. godine.

Najveći utjecaj na kretanje rashoda u promatranom periodu imali su: materijalni troškovi (više od 30%), troškovi osoblja (više od 29%) i naknade za priređivanje igara na sreću (više od 24%).

Materijalni troškovi, naknade za priređivanje igara i troškovi rezerviranja bilježe pad u 2014. i 2015. godini, dok u 2016. i 2017. godini navedeni troškovi bilježe rast.

Posljedično, zbog rasta prihoda, došlo je do rasta određenih kategorija rashoda u 2016. i 2017. godini:

- troškova operativnog leasinga (većim dijelom temeljem Sporazuma o priređivanju iCasina - novi kanal uveden u travnju 2015. godine). Trošak u 2016. godini bilježi povećanje od 205,19% u odnosu na 2015. godinu, a u 2017. godini veći je 25,87% od 2016. godine. Povećanje troškova izravno je vezano za povećanje prihoda.
- troškova vanjskih usluga na izradi proizvoda i obavljanju usluga. Trošak u 2016. godini bilježi povećanje od 20,16% u odnosu na 2015. godinu, a čine ga troškovi prikupljanja podataka za klađenje s porastom od 26,38% te trošak tiska Instant lutrije koji je izravno povezan s prodanom količinom srećaka s porastom od 15,72%.
- troškova naknada za priređivanje igara na sreću koji u 2016. godini bilježe rast od 5,20% u odnosu na 2015. godinu, a u 2017. godini veći su za 1,40% od 2016. godine. Naknade za igre na sreću propisane su Zakonom o igrama na sreću i obračunavaju se na ostvarene promete ili prihode od igara.
- troškova provizija za usluge prodaje igara na sreću partnera u poslovnoj suradnji koji u 2017. godini bilježe povećanje od 17,06% u odnosu na 2016. godinu. Do povećanja istih je došlo zbog povećanja prometa igara na sreću.

Troškovi osoblja u promatranom periodu bilježe pad, osim u 2017. godini kada bilježe neznatan rast od 0,06%.

Troškovi amortizacije u 2014., 2016. i 2017. godine bilježe rast u odnosu na prethodnu godinu, dok 2015. godine bilježe pad od 2,18% u odnosu na 2014. godinu. Na povećanje troškova u 2014. i 2016. godini utjecao je otpis novonabavljene dugotrajne imovine dok je u 2017. godini provedeno usklađenje korisnog vijeka trajanja za računalnu opremu (sa 4 godine na 3 godine), što je utjecalo na rast troškova amortizacije.

Troškovi rezerviranja u 2017. godini bilježe rast od 61,05% u odnosu na 2016. godinu, a u 2016. godini veći su za 178,32% od 2015. godine. Troškovi rezerviranja priznati su temeljem Pravilnika o rezerviranju za sudske sporove, aktuarskog izračuna – primanja

zaposlenih po MRS-u 19 i temeljem Odluke Uprave Društva sukladno MRS-u 19 za otpremnine za zbrinjavanje kolektivnog viška radnika.

Vrijednosna usklađenja 2014., 2015. i 2017. godine bilježe rast u odnosu na prethodnu godinu, dok 2016. godine bilježe pad od 92,06% u odnosu na 2015. godinu. Provode se temeljem Odluke Uprave i odnose se na vrijednosna usklađenja provedena po godišnjem popisu imovine i obveza na dan 31. prosinca (sumnjiva i sporna potraživanja prema prijedlogu popisnog povjerenstva).

Financijski rashodi u promatranom periodu bilježe rast u 2014. i 2015. godini dok u 2016. i 2017. godini bilježe pad, a odnose se uglavnom na negativne tečajne razlike za igru Eurojackpot, kamate po sudskim presudama i kamate po MRS-u 19 (aktuarski izračun).

6. ZAKLJUČAK

Struktura i sadržaj temeljnih godišnjih financijskih izvješća predloženih upravi, nadzornom odboru i vlasnicima ne daju dovoljno informacija temeljem kojih se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja sa stajališta pojedinog čimbenika poslovanja i njihovog ukupnog utjecaja, stoga je potrebno utvrditi financijske pokazatelje uspješnosti poslovanja kako bi se dobila informacijska podloga potrebna za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka. Povezivanjem temeljnih financijskih izvještaja te njihovom analizom dobiva se kompletna slika o "zdravstvenom stanju poduzeća", tj. krvna slika poduzeća.

Svrha ovog rada jest prikaz te bolje razumijevanje ključnih pokazatelja uspješnosti poslovanja, odnosno njihova značenja kao sveukupnog izraza kvalitete poslovanja nekog trgovačkog društva. Ne postoji samo jedan pokazatelj uspješnosti poslovanja koji daje sve informacije bitne za donošenje ključnih poslovnih odluka. Zbog brojnih čimbenika koji utječu na poslovanje u praksi se primjenjuje veliki broj pokazatelja, od kojih svaki pojedinačno ili pak kroz unaprijed definirani sustav, prikazuju određene aspekte uspješnosti poslovanja.

U ovom specijalističkom diplomskom radu na temelju relevantnih podataka i informacija koje pružaju godišnji financijski izvještaji: Bilanca i Račun dobiti i gubitka provedena je analiza poslovanja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u razdoblju od 2013. do 2017. godine putem financijskih pokazatelja, koji daju informaciju o sigurnosti i uspješnosti poslovanja Društva i dana je ocjena poslovanja, odnosno objektivna slika o financijskom položaju Društva u promatranom razdoblju.

Postavljeno je pet istraživačkih pitanja za koja pojedinačno možemo konstatirati sljedeće:

Istraživačko pitanje broj 1: Kakva je financijska sposobnost (EBIT i EBITDA) društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom petogodišnjem razdoblju?

EBIT (u 000 kn) – operativna dobit ili razlika između poslovnih prihoda i rashoda odnosno dobit prije kamata i poreza na dobit u promatranom periodu ostvarena je svake godine u pozitivnom iznosu. Operativna dobit Društva konstantno se povećava te bilježi rast u odnosu na prethodnu godinu, što znači da je poslovanje Društva uspješno.

EBITDA (u 000 kn) – operativna dobit uvećana za amortizaciju u promatranom periodu također konstantno raste.

Na temelju navedenog možemo zaključiti da je financijsko stanje i financijski potencijal Društva dobar te da se iz godine u godinu poboljšava.

Istraživačko pitanje broj 2: Kakva je likvidnost društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju, odnosno sposobnost poduzeća da podmiruje dospjele obveze u rokovima njihova dospijeaća?

Pokazatelj tekuće likvidnosti veći je od 1, što znači da je tekuća aktiva veća od tekućih obveza i pretpostavlja se da Društvo može podmiriti svoje tekuće obveze. Iskustvena optimalna veličina pokazatelja obično se smatra da je 2, no kod promatranog Društva treba uzeti u obzir strukturu kratkotrajne imovine i strukturu kratkoročnih obveza. U strukturi kratkotrajne imovine u promatranom periodu značajan dio (više od 84%) čine visoko likvidna sredstva – novac na računima banaka i blagajnama dok u strukturi kratkoročnih obveza značajan dio (više od 52%) kratkoročnih obveza predstavljaju obveze prema igračima za fond dobitaka.

Obveze prema dobitnicima predstavljaju potencijalne obveze za dobitke, a formiraju se temeljem utvrđenog fonda dobitaka za svaku lutrijsku igru (člankom 16. Zakona o igrama na sreću utvrđuje se minimalni fond dobitaka koji iznosi najmanje 50% od osnovice koju čini ukupna vrijednost primljenih uplata za pojedinu igru, umanjena za obvezu naknade za priređivanje lutrijskih igara – 10% koncesijska naknada). Stvarna obveza nastaje tek trenutkom ostvarenja dobitka za svaku igru u pojedinom kolu.

Za održavanje likvidnosti izuzetno je važan Neto radni kapital koji predstavlja razliku između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Neto radni kapital Društva u promatranom periodu bio je pozitivan, što znači da je financijska situacija Društva povoljna.

Istraživačko pitanje broj 3: Koji su izvori sredstava financiranja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju?

Prema rezultatima izračunatih pokazatelja može se zaključiti kako društvo Hrvatska Lutrija d.o.o. manji dio svoje imovine financira iz vlastitih izvora. Koeficijent vlastitog financiranja u

promatranom periodu manji je od 50%, ali kroz čitavo vrijeme promatranja ima tendenciju rasta što je dobro. U 2017. godini iznosi 45,55%, što je još uvijek ispod minimalne vrijednosti (više od 50%). Društvo na dan 31.12.2017. godine nema kreditnih zaduženja te ne koristi subvencije iz državnog proračuna pa možemo reći da se Društvo 45,55% financiralo iz vlastitih izvora (kapitala), a 54,45% iz tuđih izvora financiranja (obveza – kratkoročnih obveza).

Istraživačko pitanje broj 4: Posluje li društvo Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju ekonomično, rentabilno, a u skladu s tim i profitabilno?

Koeficijenti ekonomičnosti nam prikazuju da Društvo ostvaruje pozitivan financijski rezultat poslovanja tijekom svih promatranih godina. Dakle, ekonomičnost poslovanja Društva na zadovoljavajućoj je razini, odnosno poduzeće ima više prihoda u odnosu na rashode.

Pokazatelji rentabilnosti u promatranom razdoblju ostvareni su u pozitivnom iznosu te, ako ih promatramo pojedinačno, možemo reći da:

Pokazatelj povrata na ukupnu imovinu (ROA) ili povrat na ukupnu imovinu konstantno raste te pokazuje da je učinak ekonomičnosti imovine kojom Hrvatska Lutrija d.o.o. obavlja djelatnost iz godine u godinu sve bolja.

Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) ili povrat na kapital povećava se iz godine u godinu što znači da se svake godine povećava broj zarađenih jedinica novca dobitka na jedinicu novca kapitala.

Rentabilnost investicija (ROI) ili povrat od investicijskih ulaganja od 2013. do 2016. godine bilježi rast neto dobiti po kuni investiranog dok u 2017. godini bilježi pad od 4,92%, na što je utjecao brži rast ukupnih investicija od ukupne neto dobiti.

Profitabilnost u promatranom razdoblju raste što ukazuje na povoljno i stabilno poslovanje Društva. Ukupni prihodi bilježe brži rast od ukupnih rashoda u 2016. i 2017. godini, dok u 2014. i 2015. godini ukupni rashodi bilježe brži pad od ukupnih prihoda te se iz godine u godinu ostvaruje bolja profitabilnost u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu.

Istraživačko pitanje broj 5: Mogu li ocjene, dobivene analizom godišnjih financijskih izvještaja društva Hrvatska Lutrija d.o.o. u promatranom razdoblju, upravi Društva koristiti za donošenje kratkoročnih ili dugoročnih odluka o daljnjem poslovanju poduzeća?

Mogu. Cilj svakog poduzeća, tako i Hrvatske Lutrije d.o.o. je uspješno poslovanje, odnosno poslovanje koje donosi dobit. Stoga je analiza financijskih izvještaja nužna kako da bi se dobio uvid u rezultate dosadašnjih poslovanja, izbjegle pogreške i izloženost riziku te na taj način omogućilo planiranje budućih rezultata i povećala mogućnost maksimizacije profita.

Društvo je u 2013. godini temeljem uočenih pogrešaka putem “Analize poslovanja Društva u periodu od 2008. do 2012. godine” izvršilo prepravke financijskih izvještaja iz prethodnih razdoblja.

Prepravke koje su odrađene tijekom 2013. godine, a odnose se na prethodna razdoblja, odrađene su u skladu s MRS-om 8 točkom 42. u kojem se navodi da Društvo treba ispraviti značajnu pogrešku prethodnog razdoblja retroaktivno u prvom setu financijskih izvještaja odobrenih za izdavanje nakon njezinog otkrivanja.

Po izvršenim prepravkama, financijski izvještaji Društva, u svim značajnim odrednicama, istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva te financijsku uspješnost Društva sukladno Zakonu o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su na snazi u Europskoj uniji.

Iz napravljene financijske analize poslovanja Društva u promatranom periodu vidljivo je da management Društva radi dobar posao, da imaju uspješno planiranu misiju i viziju poduzeća te da donose dobre kratkoročne i dugoročne poslovne odluke koje u konačnici rezultiraju konstantnim povećanjem neto dobiti Društva i poboljšanjem sigurnosti i uspješnosti poslovanja Društva.

Sukladno navedenom, možemo zaključiti da je poslovanje društva Hrvatska Lutrija d.o.o. sigurno i uspješno. Vrlo važan podatak jest da dobit Društva kontinuirano raste u odnosu na 2013. godinu. U 2017. godini dobit poduzeća iznosila je 45.400 tisuća kuna te se očekuje da će ona rasti i u sljedećim godinama poslovanja Društva. Također, podaci iz godišnjih financijskih izvještaja: Računa dobiti i gubitka i Bilance pružaju sliku o sigurnosti i uspješnosti poslovanja kroz financijske pokazatelje: EBIT, Neto radni kapital, Koeficijent tekuće likvidnosti, Ekonomičnosti i Profitabilnosti.

LITERATURA

KNJIGE

1. Belak, V. (1995) *Menadžersko računovodstvo*. Zagreb: RRIF Plus.
2. Belak, V. (2006) *Profesionalno računovodstvo: prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*. Zagreb: Zgombić & Partneri.
3. Belak, V. (2014) *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF.
4. Belak, V. (2015) *Menadžersko računovodstvo*. Zagreb: RRIF Plus.
5. Belak, V. i suradnici (2011) *Računovodstvo poduzetnika*. Zagreb: RRIF Plus d.o.o.
6. Bešvir, B. (2008) *Kako čitati i analizirati financijske izvještaje*. Zagreb: RRIF Plus d.o.o.
7. Gulin, D. (2008) *Primjena hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
8. Vidučić, Lj. i suradnici (2015) *Financijski menadžment*. Zagreb: RRIF Plus d.o.o., IX. izdanje.
9. Wild, J. J. i suradnici (2001) *Financial Statement Analysis*. New York: McGraw-Hill Irwin, Seventh Edition.
10. Žager, K. i suradnici (1999) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia.
11. Žager, K. i suradnici (2008) *Analiza financijskih izvještaja – 2. prošireno izdanje*. Zagreb: Masmedia.

NASTAVNI MATERIJAL

1. Buneta A. (2016) *Financijski menadžment – I. dio (prezentacija)*. Zagreb: Sveučilište Libertas.

ZNANSTVENI I STRUČNI ČLANCI

1. Belak V. (2017) *Odnos duga i EBITDA-e kao mjera financijske sposobnosti poduzeća*. Zagreb: RRIF.
2. Belak, V. (2018) *EBITDA – kritike i realne mogućnosti mjerenja*. Zagreb: RRiF.
3. Bolfek, B. i suradnici (2012) *Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke*. Zagreb: Ekonomski vjesnik 12/1.

4. Guzić, Š. (2017) *Godišnje izvješće i izvješće posloводства*. Zagreb: RRiF.
5. Horvat J. K. (2011) *Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja*. Zagreb: RRIF.
6. Jašić, T. (2017) *Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja*. Zagreb: RRIF.
7. Šlibar, D. (2010) *Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja*. Zagreb: Računovodstvo i porezi u praksi.
8. Žager, L. i suradnici (2017) *Analiza financijskih izvještaja – primjer poduzeća iz djelatnosti trgovine*. Zagreb: RIF.

INTERNETSKI IZVORI

1. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html, (pristupljeno 16.02.2019.); N.N. (95/2016) *Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja*.
2. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/404789.pdf>, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (136/2009) Odbor za standarde financijskog izvještavanja: *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja*.
3. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (86/2015) Odbor za standarde financijskog izvještavanja: *Odluka o objavljivanju hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*.
4. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (78/2015) *Zakon o računovodstvu*.
5. <https://info-nik.info/2018/12/30/zakon-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-racunovodstvu-nn-116-2018/>, (pristupljeno 19.02.2019.); N.N. (116/2018) *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu*.
6. <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (pristupljeno 19.02.2019.); Zakon HR (2019) *Zakon o računovodstvu, pročišćeni tekst zakona*.
7. <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgova%C4%8Dkim-dru%C5%A1tvima>, (pristupljeno 19.02.2019.); Zakon HR (2015) *Zakon o trgovačkim društvima, pročišćeni tekst zakona*.
8. <https://www.zakon.hr/z/315/Zakon-o-igrama-na-sre%C4%87u>, (pristupljeno 22.02.2019.); Zakon HR (2015) *Zakon o igrama na sreću, pročišćeni tekst zakona*.

9. <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (pristupljeno 22.02.2019.); Vukoja, B., *Primjena analize financijskih izvještaja pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka*.
10. <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnji financijski izvještaji i Izvešće neovisnog revizora (2013., 2014., 2015., 2016., i 2017.)*.
11. <https://www.lutrija.hr/cms/Poslovanje01>, (pristupljeno 22.2.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o., *Godišnje izvješće Društva Hrvatska Lutrija d.o.o. (2013., 2014., 2015., 2016. i 2017.)*.
12. <https://www.lutrija.hr/cms/Upoznajtenas>, (pristupljeno 22.2.2019.); Hrvatska Lutrija, *Poslovanje*.
13. <https://www.lutrija.hr/cms/fgs.axd?id=95017>, (pristupljeno 22.02.2019.); Hrvatska Lutrija d.o.o. (2017) *Nefinancijsko izvješće Hrvatske Lutrije d.o.o.*
14. <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, (pristupljeno 22.2.2019.); FINA, Hrvatska Lutrija d.o.o., *GFI-POD (2014., 2015., 2016. i 2017.)*.

POPIS TABLICA

Tablica 1.: Temeljne pozicije bilance – obrazac GFI – POD.....	21
Tablica 2.: Temeljni način prikaza Računa dobiti i gubitka	25
Tablica 3.: Temeljne pozicije RDG – obrazac GFI – POD.....	28
Tablica 4.: Prikaz strukture Izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.....	30
Tablica 5.: Primjeri primitaka i izdataka od operativnih aktivnosti.....	32
Tablica 6.: Primjeri primitaka i izdataka od investicijskih aktivnosti.....	33
Tablica 7.: Primjeri primitaka i izdataka od financijskih aktivnosti	34
Tablica 8.: Struktura Izvještaja o novčanom toku (direktna metoda) – obrazac GFI –POD .	35
Tablica 9.: Struktura Izvještaja o novčanim tokovima (indirektna metoda) – obrazac GFI – POD.....	36
Tablica 10.: Pokazatelji likvidnosti.....	47
Tablica 11.: Pokazatelji zaduženosti	49
Tablica 12.: Pokazatelji aktivnosti	51
Tablica 13.: Pokazatelji ekonomičnosti	52
Tablica 14.: Pokazatelji profitabilnosti	54
Tablica 15.: Pokazatelji investiranja	55
Tablica 16.: Altmanov Z-score model	59
Tablica 17.: Determinirane granice ocjene za Altmanov Z-score.....	60
Tablica 18.: Kralicekov DF pokazatelj	61
Tablica 19: Vrijednosti DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti	62
Tablica 20.: Temeljni kapital i struktura vlasništva	65
Tablica 21.: Ukupno ostvarena sredstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	80
Tablica 22.: Vrste prihoda državnog proračuna za financiranje organizacija (50%) po članku 8. Zakona o igrama na sreću	82
Tablica 23.: Korisnici po članku 8. Zakona o igrama na sreću i način raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2017. godinu	84
Tablica 24.: Pregled Bilance na datum 31.12. po godinama od 2013. do 2017. godine.....	85
Tablica 25.: Prikaz Računa dobiti i gubitka u periodu od 1.1. do 31.12. po godinama od 2013. do 2017. godine	87
Tablica 26.: Financijski pokazatelji Hrvatske Lutrije d.o.o. od 2013. do 2017. godine	92
Tablica 27.: Izračun EBIT (u 000 kn) od 2013. do 2017. godine	93
Tablica 28.: Izračun EBITDA (u 000 kn) od 2013. do 2017. godine	95

Tablica 29.: Izračun Rentabilnosti ukupne imovine (ROA) od 2013. do 2017. godine.....	97
Tablica 30.: Izračun Rentabilnosti ukupne imovine (ROE) od 2013. do 2017. godine	97
Tablica 31.: Izračun Rentabilnosti investicija (ROI) od 2013. do 2017. godine	98
Tablica 32.: Prikaz ostvarenih investicijskih ulaganja od 2013. do 2017. godine	98
Tablica 33.: Izračun koeficijenta tekuće likvidnosti i neto radnog kapitala od 2013. do 2017. godine	100
Tablica 34.: Struktura kratkotrajne imovine od 2013. do 2017. godine	101
Tablica 35.: Struktura kratkoročnih obveza od 2013. do 2017. godine	103
Tablica 36.: Izračun koeficijenta financijske stabilnosti od 2013. do 2017. godine.....	104
Tablica 37.: Izračun koeficijenta vlastitog financiranja od 2013. do 2017. godine	105
Tablica 38.: Izračun stupnja zaduženosti od 2013. do 2017. godine	107
Tablica 39.: Izračun koeficijenta obrtaja ukupne imovine od 2013. do 2017. godine	108
Tablica 40.: Izračun pokazatelja ekonomičnosti od 2013. do 2017. godine	110
Tablica 41.: Izračun pokazatelja profitabilnosti od 2013. do 2017. godine	111
Tablica 42.: Izračun pokazatelja produktivnosti od 2013. do 2017. godine	112
Tablica 43: Kapital u FI 31.12.2013.	117
Tablica 44: Kapital u FI 31.12.2012.	118
Tablica 45: Razlika Kapitala.	119
Tablica 46.: Preneseni nepokriveni gubitak – specifikacija.....	120

POPIS SLIKA

Slika 1.: Prikaz strukture bilance	18
Slika 2.: Obveze prema ročnosti	20
Slika 3.: Prikaz moguće strukture Godišnjeg izvješća	41
Slika 4.: Povezanost pokazatelja analize financijskih izvještaja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja.....	46
Slika 5.: Organizacijska shema Hrvatske Lutrije	66

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.: Udio Hrvatske Lutrije u tržištu priređivanja igara kladenja.....	74
Grafikon 2.: Udio Hrvatske Lutrije u tržištu priređivanja igara u casinima	75
Grafikon 3.: Udio Hrvatske Lutrije u tržištu priređivanja igara na sreću na automatima	75
Grafikon 4.: Sredstva – prihod državnog proračuna.....	81
Grafikon 5.: Sredstva za financiranje organizacija.....	83
Grafikon 6.: Prikaz strukture aktive po godinama od 2013. do 2017. godine	86
Grafikon 7.: Prikaz strukture pasive po godinama od 2013. do 2017. godine	86
Grafikon 8.: Prikaz ostvarenja prihoda (u 000 kn) po godinama od 2013. do 2017. godine..	88
Grafikon 9.: Prikaz strukture prihoda po godinama od 2013. do 2017. godine	89
Grafikon 10.: Prikaz izvršenja rashoda (u 000 kn) po godinama od 2013. do 2017. godine .	90
Grafikon 11.: Prikaz strukture rashoda po godinama od 2013. do 2017. godine	91
Grafikon 12.: Kretanje EBIT-a od 2013. do 2017. godine	94
Grafikon 13.: Kretanje EBITDA i EBITDA% od 2013. do 2017. godine	96
Grafikon 14.: Pokazatelji rentabilnosti od 2013. do 2017. godine	99
Grafikon 15.: Koeficijent tekuće likvidnosti i neto radni kapital od 2013. do 2017. godine	100
Grafikon 16.: Struktura kratkotrajne imovine od 2013. do 2017. godine.....	101
Grafikon 17.: Struktura kratkoročnih obveza od 2013. do 2017. godine	103
Grafikon 18.: Koeficijent financijske stabilnosti od 2013. do 2017. godine	105
Grafikon 19.: Koeficijent vlastitog financiranja od 2013. do 2017. godine	106
Grafikon 20.: Stupanj zaduženosti od 2013. do 2017. godine	107
Grafikon 21.: Koeficijent obrtaja ukupne imovine od 2013. do 2017. godine	108
Grafikon 22.: Ekonomičnost od 2013. do 2017. godine	110
Grafikon 23.: Profitabilnost od 2013. do 2017. godine	111
Grafikon 24.: Produktivnost (000 kn) od 2013. do 2017. godine.....	112

PRILOZI

Prilog 1.: Struktura Bilance Hrvatske Lutrije d.o.o. od 2013. do 2017. godine

Stavka	Udio u imovini 2013.	Udio u imovini 2014.	Udio u imovini 2015.	Udio u imovini 2016.	Udio u imovini 2017.
IMOVINA					
Dugotrajna imovina	32,96%	47,92%	42,62%	35,47%	33,89%
Nematerijalna imovina	3,63%	4,42%	4,71%	4,83%	4,87%
Materijalna imovina	27,20%	40,27%	34,85%	28,26%	27,02%
Dugotrajna financijska imovina	0,31%	0,33%	0,27%	0,32%	0,20%
Potraživanja	0,33%	0,38%	0,27%	0,18%	0,14%
Odgođena porezna imovina	1,49%	2,52%	2,52%	1,88%	1,66%
Kratkotrajna imovina	67,04%	52,08%	57,38%	64,53%	66,11%
Zalihe	0,56%	0,64%	0,72%	0,80%	0,62%
Potraživanja	0,94%	1,16%	1,00%	0,76%	0,61%
Kratkotrajna financijska imovina	1,83%	4,36%	6,64%	4,78%	3,57%
Novac u banci i blagajni	58,84%	41,15%	44,61%	52,23%	55,29%
Unaprijed plaćeni troškovi	4,87%	4,77%	4,41%	5,96%	6,02%
UKUPNA IMOVINA	100%	100%	100,00%	100%	100%
OBVEZE					
Dugoročne obveze	0,92%	0,68%	0,24%	0,12%	0,09%
Rezerviranja	10,12%	14,90%	13,90%	14,40%	16,72%
Kratkoročne obveze	64,43%	51,82%	53,24%	56,06%	51,43%
Odgođeno plaćanje trošk. i prihodi bud. raz.	2,38%	2,76%	2,40%	1,88%	2,93%
UKUPNO KAPITAL I REZERVE	22,15%	29,84%	30,22%	27,54%	28,83%
UKUPNO PASIVA	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: sistematizacija autora

Prilog 2.: Struktura Računa dobiti i gubitka Hrvatske Lutrije d.o.o. od 2013. do 2017. godine

Opis	Struktura 2013.	Struktura 2014.	Struktura 2015.	Struktura 2016.	Struktura 2017.
1. UKUPAN PRIHOD	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
1.1. POSLOVNI PRIHODI	99,69%	99,78%	99,54%	99,42%	99,35%
Prihodi od prodaje	97,27%	98,47%	98,22%	98,88%	98,23%
- Prihodi od igara na sreću	96,53%	97,73%	97,73%	98,55%	97,93%
- Prihodi od prodaje roba i usluga	0,30%	0,24%	0,16%	0,14%	0,12%
- Prihodi od zakupnina	0,44%	0,50%	0,33%	0,19%	0,18%
Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda	0,04%	0,04%	0,05%	0,04%	0,02%
Ostali prihodi osnovne djelatnosti	2,38%	1,27%	1,27%	0,50%	1,10%
1.2. FINANCIJSKI PRIHODI	0,31%	0,22%	0,46%	0,58%	0,65%
2. UKUPAN RASHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
2.1. POSLOVNI RASHODI	99,65%	99,33%	99,24%	99,63%	99,65%
- Materijalni troškovi	31,31%	31,84%	30,39%	31,32%	30,30%
- Troškovi osoblja	29,92%	30,83%	32,39%	30,95%	29,70%
- Amortizacija	3,06%	3,73%	3,87%	4,24%	5,44%
- Naknade za priređivanje igara	25,57%	24,72%	25,16%	25,47%	24,77%
- Nematerijalni troškovi	5,74%	6,18%	5,21%	4,92%	5,23%
- Troškovi rezerviranja	1,05%	1,03%	0,93%	2,49%	3,84%
- Vrijednosna usklađenja	0,01%	0,13%	0,15%	0,01%	0,01%
- Ostali poslovni rashodi	2,99%	0,87%	1,14%	0,23%	0,36%
2.2. FINANCIJSKI RASHODI	0,35%	0,67%	0,76%	0,37%	0,35%

Izvor: sistematizacija autora

ŽIVOTOPIS

ŽIVOTOPIS

Jasminka Petrač

OSOBNJE INFORMACIJE

Jertovec 57, 49282 Konjščina (Hrvatska)

+385 99 401 7136

petrac.jasminka1@gmail.com

Spol Žensko | Datum rođenja 25/02/1971|

Državljanstvo Hrvatsko

RADNO ISKUSTVO:

03.2008. – danas Hrvatska Lutrija d.o.o. Zagreb

Ulica grada Vukovara 72, 10000 Zagreb

Radna mjesta:

04.2018. – danas Specijalist za računovodstvo

Kontrola poreznih knjiga, izrada poreznih prijava, izrada financijskih izvješća za potrebe Porezne uprave i drugih eksternih tijela. Knjiženje raznih poslovnih događaja. Sudjelovanje u propisivanju naputaka i računovodstvenih procedura, održavanje kontnog plana i pratećeg šifarskog sustava. Realizacija ciljeva u skladu s ciljevima definiranim Godišnjim planom poslovanja Sektora odnosno Odlukama Uprave Društva kao i odgovornost za postupanje u skladu sa zakonskom regulativom i internim aktima Društva iz poslovne domene radnog mjesta specijalist za računovodstvo. Definiranje i kreiranje novih kontrolnih i drugih izvještaja u suradnji s IT stručnjacima. Prijenos podataka iz modula Salda-konti prodavača konsolidacijskom temeljnicom u Glavnu knjigu te usklađenje s Glavnom knjigom. Otvaranje ponavljajućih dnevnika na temelju pravila od igara na sreću i izrada shema knjiženja. Otvaranje i zatvaranje računovodstvenih razdoblja za potrebe cijele Hrvatske Lutrije. Predlaganje i provedba rješenja za poboljšanje poslovnih procesa. Suradnja s revizorima. Ažurna i točna izrada te kontrola financijskih izvješća za eksterne i

interne korisnike. Praćenje zakonskih i drugih propisa te davanje stručnih savjeta i tumačenja o složenim pitanjima. Suradnja s revizorima.

05.2017. – 04.2018. Voditelj poslova financijskog praćenja prodajnog osoblja

Koordiniranje i upravljanje radom poslova financijskog praćenja prodajnog osoblja. Kontrola i knjiženje temeljnica nastalih noćnom obradom u modulu Salda-konti prodavača. Obrada računovodstvene dokumentacije i priprema istih za arhiviranje. Otvaranje ponavljajućih dnevnika na temelju pravila od igara na sreću i izrada shema knjiženja. Kontrola i rješavanje problematike praćenja rada prodavača, I-sustava i automat klubova i casina. Provjera zaključenja prodaje na bazi mjeseca. Pokretanje procesa vezanih uz obradu koncesijskih naknada automata i casina. Pokretanje priznavanja odgođenih prihoda i fondova. Ispravak rasknjižavanja podataka za klađenje. Knjiženja na temelju dokumentacije za zaključenje prodaje po serijama (vanbilančna isknjižavanja). Prijenos podataka iz modula Salda-konti prodavača konsolidacijskom temeljnicom u Glavnu knjigu. Usklađenja konta Glavne knjige vezanih uz konsolidacijsku temeljnicu. Donošenje ideja za poboljšanje poslovnih procesa. Sudjelovanje u rješavanju problematike između Sektora i vanjskih subjekata. Usklađenje prometa i analitike s Glavnom knjigom. Suradnja s revizorima. Provođenje Odluka po godišnjem popisu (inventuri). Praćenje zakonskih i drugih propisa.

09.2013. – 05.2017. Voditelj Službe računovodstva

Koordiniranje i upravljanje svim poslovima unutar Službe računovodstva. Praćenje zakonskih i drugih propisa, MRS, odluka Uprave i izmjena poslovnih procesa te davanje stručnih savjeta i tumačenja o složenim pitanjima financijskog izvještavanja, knjigovodstvenog evidentiranja i potrebnih prilagodbi računovodstvene funkcije. Propisivanje i održavanje računovodstvenih

procedura i akata, načela analitičkog knjigovodstva, knjigovodstvenih naputaka i rješenja za sve segmente poslovanja. Propisivanje i održavanje kontnog plana, pratećeg šifarskog sustava i registra operativnih brojeva u skladu s propisanim procedurama. Rješavanje problematike poslovnog sustava sa Sektorom informatike i konzultantskom tvrtkom. Izrada naputaka za vođenje evidencija i izvješća, koje drugi segmenti poslovanja HL-a dostavljaju Službi računovodstva, kao i tijelima izvan HL-a. Razvoj i unapređenje sustava automatiziranog kreiranja financijskih izvještaja. Izrada i praćenje kontrolnih izvješća, kontrola usklađivanja pomoćnih knjiga s glavnom knjigom te ispravnosti i ažurnosti evidentiranja poslovnih događaja u svim segmentima poslovanja. Izrada shema knjiženja. Mjesečni obračun PDV-a i izrada PDV-K po konačnom obračunu. Usklađenja s Poreznom upravom. Izrada temeljnih financijskih izvješća (bilanca, račun dobiti i gubitka, novčani tijek i prateće bilješke, izvještaj o promjenama kapitala). Sudjelovanje u izradi (po potrebi i izrada) i kontrola godišnjeg izvještaja o stanju Društva. Izrada i kontrola statističkih i regulatornih izvješća za eksterne korisnike (HNB, Statistički zavod, Porezna uprava, Ministarstvo financija – Ured za gospodarstvo, Ministarstvo državne imovine i druge). Priprema podloga za godišnju reviziju. Izrada plana i programa rada Službe računovodstva (mjesečno, godišnje). Izrada izvještaja o radu Službe računovodstva (tjedno, mjesečno i godišnje).

06.2009. – 09.2013. Samostalni referent za računovodstvo

Kontrola poreznih knjiga, izrada poreznih prijava, izrada financijskih izvješća za potrebe Porezne uprave i drugih eksternih tijela, davanje savjeta o poreznim pitanjima, zastupanje u poreznim postupcima, praćenje i koordinacija implementacije porezne regulative kroz poslovni sustav, knjigovodstvenog evidentiranja i potrebnih prilagodbi računovodstvenih funkcija. Sudjelovanje u propisivanju naputaka i računovodstvenih procedura, propisivanje i održavanje kontnog plana, pratećeg šifarskog sustava i registra operativnih brojeva u zajedničkim

elementima aplikacija, izrada i ažuriranje procedura za zajedničke elemente aplikacija. Sudjelovanje u izradi shema knjiženja. Otvaranje i zatvaranje računovodstvenih razdoblja za potrebe cijele HL-a. Izrada i praćenje kontrolnih izvješća, kontrola usklađivanja pomoćnih knjiga s Glavnom knjigom te ispravnosti i ažurnosti evidentiranja poslovnih događaja u svim segmentima poslovanja. Donošenje ideja za poboljšanje poslovnih procesa. Sudjelovanje u rješavanju problematike između Sektora i vanjskih subjekata. Suradnja s revizorima.

03.2008. – 06.2009. Glavni knjigovođa

Obrada računovodstvene dokumentacije i priprema istih za arhiviranje. Kontrola usklađivanja modula Salda konti prodavača s glavnom knjigom te provjera ispravnosti i ažurnosti evidentiranja poslovnih događaja u svim segmentima poslovanja. Izrada shema knjiženja u poslovnom sustavu. Sudjelovanje u propisivanju naputaka i računovodstvenih procedura, propisivanje i održavanje kontnog plana, pratećeg šifarskog sustava i registra operativnih brojeva u zajedničkim elementima aplikacija, izrada i ažuriranje procedura za zajedničke elemente aplikacija. Kontrola i knjiženje temeljnica nastalih noćnom obradom u modulu Salda konti prodavača. Kontrola poreznih knjiga, izrada poreznih prijava, izrada financijskih izvješća za potrebe Porezne uprave i drugih eksternih tijela. Obračun i knjiženje tečajnih razlika. Sudjelovanje u provođenju odluka o neisplaćenim dobicima u igrama na sreću. Obračun i priprema dokumentacije za potrebe drugih Sektora. Donošenje ideja za poboljšanje poslovnih procesa. Usklađenje prometa. Izrada periodičnih i godišnjih financijskih izvještaja. Suradnja s revizorima. Praćenje zakonskih i drugih propisa te davanje stručnih savjeta i tumačenja o složenim pitanjima. Provođenje Odluka po godišnjem popisu (inventuri).

07.2007. – 02.2008. Samostalni financijski referent, Prevent Zlatar d.o.o., Zlatar

Obrada računovodstvene dokumentacije, kontiranje i knjiženje. Obrada i knjiženje izvoda. Kontiranje ulaznih računa. Evidencija i kontrola dobavljača za u zemlji i inozemstvu. Kontinuirana komunikacija s partnerima te usklađenje salda (IOSi). Kontrola i usklađenje skladišta. Kontrola i knjiženje blagajni. Sudjelovanje u izradi periodičnog i godišnjeg financijskog izvještaja.

03.2007. – 07.2007. Samostalni knjigovoda, Revizija Pirc d.o.o., revizija i ekonomsko savjetovanje Zagreb

Samostalno vođenje knjigovodstva za klijente (trgovačka društva i obrtnici), saldakonti kupaca i dobavljača (vođenje knjige URA i IRA), usklađenje robnog i financijskog knjigovodstva, obračun plaća, praćenje i primjena računovodstvenih i aktualnih propisa i zakonskih promjena, komunikacija s klijentima i nadležnim institucijama i izrada završnih računa i po potrebi raznih izvještaja.

05.2006. – 03.2007. Knjigovoda, Signal promet Žac d.o.o. za trgovinu i usluge, Sisak

Knjiženje i kontrola ulaznih i izlaznih računa, saldakonti kupaca i dobavljača (usklađe), blagajničko poslovanje, izrada i obračun putnih naloga, obračun plaća i izrada završnih računa i po potrebi raznih izvještaja.

04.1998.– 05.2006. Računovodstveni referent – blagajnik i likvidator, Centar za socijalnu skrb, Zlatar Bistrica

Obračun plaća i naknada radnicima, obračun i isplata novčanih naknada korisnicima prava iz socijalne skrbi i korisnicima po posebnim propisima te pružateljima socijalnih usluga, vođenje blagajne, izrada i obračun putnih naloga, knjiženje poslovnih promjena te obavljanje i drugih poslova u skladu sa Statutom,

zakonom i drugim propisima ili po nalogu ravnatelja Centra.

12.1992. – 03.1998. Administrativni referent, Republički fond socijalne zaštite, Centar za socijalni rad Zlatar Bistrica

Rad s prognanicima i izbjeglicama, obavljanje administrativnih poslova koji obuhvaćaju zaprimanje i urudžbiranje pristiglih akta i prosljeđivanje predmeta radnicima Centra na rješavanje, obračun i isplata novčanih naknada korisnicima prava iz socijalne skrbi i korisnicima po posebnim propisima te pružateljima socijalnih usluga.

03.1990. – 06.1990. Djelatnik na pomoćnim poslovima, Kinematografi, Zagreb, Tuškanac

Obavljanje pomoćnih poslova u objektu – kontrola ulaznica, osiguravanja reda u dvorani za vrijeme projekcije, prodaja karata.

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Stručni specijalist ekonomije

2016. – u tijeku

Libertas međunarodno sveučilište, Specijalistički diplomski stručni studij Menadžment bankarstva, osiguranja i financija
Trg J. F. Kennedy 6b, 10000 Zagreb (Hrvatska)

Stručna prvostupnica (baccalaurea) ekonomije

2014. – 2016.

Sveučilišni studijski centar za stručne studije Sveučilišta u Splitu,
Stručni studij ekonomije, smjer Računovodstvo i financije, Nastavni centar Zagreb
Heinzelova ulica 55, 10000 Zagreb (Hrvatska)

Stručna pristupnica ekonomije

2002. – 2006.

Sveučilišni studijski centar za stručne studije Sveučilišta u Splitu,
Stručni studij ekonomije, smjer Računovodstvo i financije, Nastavni centar Zagreb

Heinzelova ulica 55, 10000 Zagreb (Hrvatska)

Prirodoslovno-matematički tehničar

1985. – 1989. Centar za odgoj i usmjerenom obrazovanje "Josip Broz Tito" Konjščina, smjer informatičko-matematički, struka matematika

Ul. Matije Gupca 5, 49282 Konjščina (Hrvatska)

OSOBNJE VJEŠTINE

Materinski jezik: Hrvatski

Ostali jezici:

	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Interakcija	Produkcija	
Engleski	B1	B1	B1	B1	B1

Stupnjevi: A1/A2: Početnik – B1/B2: Samostalni korisnik
– C1/C2: Iskusni korisnik

Organizacijske i komunikacijske vještine: Dugogodišnje iskustvo u ekonomskim poslovima. Sposobnost komuniciranja i suradnje u različitim krugovima ljudi uz timski rad. Izražena sposobnost prilagodbe u raznim poslovnim okruženjima te sposobnost mijenjanja radne okoline uz stjecanje komunikacijskih vještina u svim segmentima rada. Upravljanje stresom, upravljanje vremenom, ciljevima i prioritetima, rješavanje konflikta, kreativno razmišljanje i rješavanje problema (trening HL). Stalna edukacija kroz sudjelovanje na različitim tečajevima i radionicama.

Posjedovanje brzine, točnosti te analitičnosti, ustrajnost i dosljednost u obavljanju poslovnih aktivnosti.

Profesionalni cilj: Stalno usavršavanje

Certifikati: Stručnjak za PDV (Certifikat Verlag Dashofer d.o.o, Zagreb)
 The 7 Habits of Highly Effective People (Certificate of Completion,
 Franklin Covey, Zagreb)

Vozačka dozvola: B kategorija

Računalne vještine: MS Office programi, ORACLE, SAP i Synesis